

popüler kültür

Esmer

SAYI: 08 • AĞUSTOS 2005 • FİYATI: 3 YTL (3.000.000TL) (KDV DAHİL)

Kıbrıs Fiyatı: 4 YTL (4.000.000TL)

www.esmerdergisi.com

WWW

NEMRUDUN OĞLU!

HAYAT VE ÖLÜM

HAYATIN bütün inceliklerinden kopup insanlığın ortak dertlerinden soyunduğumuz, çok iyi yaşayabilecekken bilinmez bir nedenle bundan vazgeçerek yüzümüzü ölüme döndüğümüz bugünlerde, şairleri, şairleri değil, acıklı hikâyeleri hatırlıyoruz.

Dilimizde dolaşan bir aşk türküsü değil, ölüme biten hikâyeler.

Kardeşin kardeşi öldürdüğü cinayetler.

Fellini'nin orkestrası gibi, ellerimizde ses çıkartamadığımız kemanlarımız, gittikçe yaklaşan bir gümbürtüyü dinliyoruz.

Flütlerimiz susmuş, viyolonsellerimiz susmuş,

viyolalarımız susmuş, trombonlarımız, obularımız, klarnetlerimiz susmuş.

Gümbürtü yaklaşıyor.

Bir karaca sürüsü gibi tedirgin ve gerginiz.

Üstümüze düşecek kayayı bekliyoruz.

Duyduğumuz ne varsa ölüme ve kavgaya dair.

Hayattan, sevinçten, aşktan söz etmek gene ihanetin sınırları içine düştü.

Ateşe konmuş kara kaplı bir kazan gibi ölüm köpürüyor içimizde.

Tüfeklerini sayıyor herkes.

"Biz" ve diğerleri olarak ayrılıyor.

Yeminler ediliyor ölüme dair, tehditler savruluyor.

"Ben sizden değilim," diyenler çıkıyor.

"Ben sizden de değilim, diğerlerinden de."

"Ben tüfeksizlerdenim, ölüme dair yemin etmeyenlerden, tehdit savurmayanlardan,

dinini ve ırkını aklının yerine

koymayanlardanım."

"Ben hâlâ şiir okuyanlardanım."

"Ben ölürken vatanını yahut da dinini değil bir sevgiliyi düşünecek olanlardanım."

Tüfeklerimizi saymıyoruz biz.

Kimseyi vurmayaçız.

Bizi vurmak isteyenler çok rahat bir hedef

bulacaklar, vurulduğu için değil,

birbirlerini vuran bir ulusun parçası

olduğu için üzülüp

mutsuz olan bir hedef.

Onlar tüfeklerini sayıyorlar,

biliyorum.

Silahlarını ve kendilerini seviyorlar.

Silahları olmadığında ne kadar da

önemsizler ve en çok buna

kızıyorlar.

Eğer serseri bir oğlan gibi bu

topraklardan firar edip giden

akıl buralara çabucak

dönmezse, damlara çıkıp

bacaların arkasına

saklanarak "av"

bekleyecekler.

Ateş edecekler.

Biri öbürünü vuracak.

Kaçınılması vurulacak.

Şarkılarını kaybetmiş

olanlar, hayatlarını da

kaybedecekler.

Ölürken ağlayan genç

prensesin,

"niye ağlıyorsunuz bu işe

yaramaz ki" diyen

nedimesine, "ben de bunun

için ağlıyorum ya" demesi

gibi, bütün bunları bilmenin işe

yaramayacağını bildiğimiz

için ağlayacağız.

[ahmetaltan]

Uzaydan Ziyaretçilerimiz

Var Mı Veya Sınırlar Niye Var?

SÜPHESİZ var! Ama bu ziyaretçilerimizle oturup yarenlik etmemizi engelleyen birkaç sorun var. En önemli ve bu yüzden birinci problem korku! Birbirimizden korkuyoruz. Bizim uzaylılardan niçin korktuğumuzu bilmiyorum, herhalde yapılan saçma sapan bilim kurgu filmlerden olacak, ama onların bizden korkmasında anlaşılacak bir şey yok. Düşünsenize bütün parasını silahlanmaya harcayan ve her köşesinde ayrı bir savaş sürmekte olan bir gezegenden nasıl korkmasınlar?

Bizi biraz incelemişse uzaylılar yanımıza yaklaşmazlar ve yaklaşmıyorlar zaten. Onlarla iletişim kurmanın yollarından biri de spormuş gibi geliyor ama hiç tavsiye etmem. Diyelim ki Mars'ta hayat ve spor var. Bizim iyi komşuluğumuz gezegenler arası ilk futbol maçına kadar sürer.

Daha bir ada ötesindeki ülkeyle anlaş-

YANI DÜNYAMIZDA SÜREKLİ SINIR İHLALİ YAPAN BİNLERCE BALIK VAR. BALIĞIN UMURUNDA OLMAYAN SINIR BENİ NİÇİN BAĞLASIN Kİ?

mayan insan oğlunun başka gezegenle anlaşmasına olanak var mı?

Henüz kendi sınırlarını kaldıramayan insan oğlunun binlerce ışık yılı ötesine ulaşması mümkün mü?

Sınır şaşırtıcıdır. Ve şaşırmak çoğu zaman salakçadır. Ege kıyılarından karşıya bakıp "Ne enteresan arkadaş ya, şu adaya yüzerek gidebiliriz ama orası Yunanistan sınırları içinde. Hayret yahu" diye şaşırın bir çok insan tanıyorum ama Suriye sınırında öyle bir ada mesafesi de yok, bir adım atıyorsun Suriye!

Nedense bu o kadar şaşırtıcı gelmiyor kimseye.

Sınır olgusunun kendisi mantıksız, yoksa yakınlık ya da uzaklık değil anlaşılmasız olan. Dünyanın bir çok yerinde sınır denizin tam ortasından geçiyor.

Yani dünyamızda sürekli sınır ihlali yapan binlerce balık var.

Balığın umurunda olmayan sınır beni niçin bağlasın ki?

Globalleşmeye karşı dünyada gelişmekte olan eylemlilik halinin sınır meselesini görmezden gelmesi ilginçtir. Kitleler halinde sınır ihlalleri çok iyi bir eylem biçimi olabilir ne dersiniz? İşte bu son yazdığım cümleye

yasalarda düşünce suçu deniyor. Yani şu anda ben insanları bir eyleme teşvik ediyorum. Yarın böyle bir eylem yapılır polis de insanlara ateş açar birkaç kişi yaralanır veya ölürse ben bundan sorumlu muyum? Güzel soru aslında. Tümüyle sorumsuz sayılmam ama böyle bir şeyden tümüyle

beni sorumlu saymak eyleme katılan insanlara hakaret sayılmaz mı? Onların aklı yok mu, sırf ben ya da Marks söyledik diye silahın önüne atılmaları mantıklı mı?

yılmazerdoğan

Yorgun Sonnet

O yaz sanki bütün denizlerim sana aktı
Fenerlerim yosun bağladı, kör gözüm parmağına
Kaçırdım yalı önlerinde yorgun balıklarımı
Sağ gözümü güneşe sattım, solumu aya

ahmeterhan

Kan bakıyordum ömrüm, kan akıyor, kan
İçimizdeki zehrin pişmanlığını masalara yatırdım
O ki yalnızlığımı benim, o saklı ayazmam
Önümdeki rakı kadehine usulca uzandım

O yaz sanki bütün yağmurlarım sana aktı
Belediye hoparlöründe bir öldüm bir dirildim
Ölüm'le sarmaş, Hayat'la dolaş oldum

Güya sonnet yazacaktım, ama yoruldum...

reyhanalaççığecik
reyhancicek@esmerdersisi.com

ONUN buğulu sesinden hayatını dinleyip dinleneceğimi düşünerek Yıldız Parkı'ndan randevu yerimiz Malta Köşkü'ne giden yolu yürüdüm. Kulaklarımda "Hey yıllar yenilmedim size hatalarım yine aynı" şarkısı, aklımda ise hatalarının arkasında duracak kadar aykırı birisiyle karşılaşacak mıyım sorusu... Herkes gibi ben de saçlarıyla, sesiyle, duruşuyla, zarafetiyle, kızlarıyla gündeme gelmiş bir Lemana Sam tanıyordum. Ama söz dönüp dolaşıp sahne aşkına gelince, yakınlarda kaybettiğimiz Kazım Koyuncu'dan söz açıldı ve ağlayan bir Lemana Sam ile karşılaştım. Anne-baba sevgisini yaşamadığını söylerken bile bu kadar acımamıştı yüreği. "Gül Güzeli" şarkısının "Uğruna döktüğüm gözyaşları için yağmurdan özür dilerim" sözleriyle cınladı durdu beynim, hayat hikayesini dinlerken.

İstanbul'da doğdum. Karmakarışık yerlerden gelen bir ailedenim. Kimisi Balkanlar'dan, Rusya'dan gelmiş. Tam İstanbulluyum da diyemiyorum, çünkü bir yönüyle de Anadolu'luyum. Bu topraklarda doğmuş olduğum için mutluyum. Babamın görevi nedeniyle Anadolu'yu epeyce gezdim. Mersin ve Hakkari'de yaşarken; Bitlis, İskenderun ve İslahiye gibi yerleri de gördüm. Neredeyse her sınıfı başka bir okulda okudum. Öğretmenlerimden ve arkadaşlarımdan ayrılmak çocuk kalbimi hep yaralardı. Ya da beslediğim kuşlarımdan, kedilerimden ayrılmak... Bir dönem yılanım, keçilerim bile oldu... Onlardan ayrılmak çok zor geliyordu. İncinerek büyüdüm. Annem babam ben altı yaşındayken ayrıldılar. Beni babama verdiler. Büyükanem büyüttü beni. Çünkü annem ve babam başka evlilikler yaptı. Öz kardeşim yok, bir üvey kardeşim var ama onu saymak istemiyorum. Çok kopuk bir aileydik. Annem ve babamla çok ileri zamanlarda görüşmeye başladım. Hiçbir zaman aile bağlarımız sağlam olmadı. Ben isterdim ki teyzeler, halalar, dayılar içerisinde büyüyeyim. Hep kalabalık aile özlemiyle yaşadım.

Yalnızlıkla erkenden tanıştı. Babası subay, annesi ise ev kadınıydı. Dedğine göre annesi çok güzel bir kadıymış; saray kadınları gibi narin ve güzel. Ud çalıyor, şarkılar söyler, şiirler okurmuş. Babası ne kadar otoriterse, annesi de o kadar hayat doluymuş. İkisini de çocuk kalbiyle sevmemiş.

Annem kendisine daha yumuşak davranan bir erkek istiyordu belki, onu seven, şımartan bir erkek. Ama bizim hayatımız çok vahşiydi, kolay değildi. Oradan oraya taşınırken, günlerce seyahat ederdik trenlerle, kamyonlarla. Muhtemelen bu hayata

dayanamadı. Anne gibi görmedim onu. 'Anne' nosyonunu bilmiyorum, 'anne'yi karşılayan bir kavram yok aklımda. Çocuklarımı tamamen içgüdüleriyle büyüttüm. Meğerse bu güdüler dünyanın en doğru davranışlarıymış.

Babamı on sene öncesine kadar çok iyi tanıyordum. Orduda olmasından kaynaklanıyordu belki de... Sertti, sevgisini göstermezdi. Onun bir zamanlar beni de sevmiş olduğunu çok geç yaşlarda anladım. O zamanlar biraz çözülmüştü. Babam düzene yakın durmuyordu aslında. Kürtleri çok sevdi ve özellikle yakınında Kürt askerleri tutardı. Onlara daha çok güvenirdi.

Çocukken çok ihtiyacım olan sevgiyi annemden, babamdan görmedim. Hayatımda dominant etkisi olan, hala dediğim birisi vardı. Bana hala dedirtiyorlardı. Meğerse halam değilmiş, kiracımızmış. Ama ben onu hayatta herkesten çok seviyorum.

FOTOĞRAFLAR: AZAD AKTÜRK

YAŞADIĞIM ACILARA TEŞEKKÜR EDİYORUM

İLK AŞKIM YILMAZ ERDOĞAN'IN AMÇASI, "KAYIP KENTİN YAKIŞIKLISI"NDAKİ NAMİK ERDOĞAN'DI. YAŞADIĞIMIZ PLATONİK BİR AŞKTI. KONUŞUYORDUK AMA EL ELE TUTUŞMAMIZ BİLE İMKANSIZDI, ÇOK UTANIYORDUK

Demek ki kan bağı o kadar önemli değilmiş. Kan bağına güvenmiyorum, benim için hiç önemi yok. Nerenin suyunu içip karnınızı doyuruyorsanız vatan orasıdır benim için. Çünkü bu topraklarda yağmur yağdığı zaman toprak kokar. Başka yerlerde kokmuyor.

Anadolu'da neredeyse gezmedik yer bırakmaz. Acılar ve yokluklara rağmen güzel bir çocukluk geçirir. Gezdiği coğrafyalar onun öğretmeni olur. Hala dedirttikleri Hikmet Hanım ise öğretmeni. Sebze bulamaz, kavak yaprağı yer; doktor bulamaz, dişleri morfinsiz çekilir...

Eğer iyi eğitim almış bir burjuva çocuğu olsaydım, ruhum bu kadar zengin olmayacaktı belki de. Çok yer gezmenin verdiği bir etkiydi sanırım. Mesela Mersin'in hayatımda önemli bir yeri vardır. İlkokula Mersin'de başladım. Annemle babam orada ayrıldılar. Annem babaannemi istemiş ve ondan ayrılmak zorunda kalmıştım. O ayrılığın acısını da Mersin'de yaşamıştım. Orada çok büyük bir aşk yaşadım. Büyük kızım orada doğdu.

Mersin'den sonra Hakkari'ye gider baba-kız. Acımasız doğayla orada tanışır. Babası Hakkari merkezde görev yapmasına rağmen Şemdinli, Çukurca ve Beytüşşebap'ı da gezer. Kabına sığmayan bir çocuktur.

Hakkari'de çok fazla yalnız kalma fırsatı buldum. Çünkü subay çocuklarının arasına girmezdim. Halkın içindeydim. Bütün arkadaşlarım halktandı. Hakkari'de Keça diye çağırıldıkları bir kız arkadaşım vardı. Kürtçe oyunlar oynamaya başlamış, Kürtçe de öğrenmiştim. Zap nehrinde bile yüzdüğümü hatırlıyorum. Sevgilim, daha doğrusu ilk aşkım da halktandı. Uzaktan bakışarak birbirlerini seven iki çocuktuk aslında. Sevdiğim kişi Yılmaz Erdoğan'ın amcası, "Kayıp Kentin Yakışıklısı"ndaki Namık Erdoğan'dı. Vizontele'de benim yaşantımdan alınmış bazı kesitler de yer alıyor. Bacağım sakat değil ama Kütüphane Müdürü'nün kızıyla benzeştirilen bazı yanlarım var. Bir sahnede futbol seyreden uzun saçlı kız var. Nazım çok güzel futbol oynardı, ben de gider seyredirdim.

Nazım'ın bütün ailesini çok sevdim. Hala görüşürüz. Onlar da çok hazin şeyler yaşadı. Namık Erdoğan'ın kızıyla tanışma fırsatım oldu ama oğlu ve eşini de tanımak isterim. Öldürülmeden önce görüşmüş-tük, beni sahnede dinlemeye gelmişti. Aslında üzerine bir kitap yazılacak kadar derin ve geniş bir öyküdür bu. Bu öyküyü anlatmak istemezdim ama onu anmak adına söylemeyi uygun buldum. Ben ortaokuldayken o liseye gidiyordu. Yaşadığımız platonik bir aşktı. Konuşuyorduk ama el ele tutuşmamız bile imkansızdı, çok utanıyorduk. O zamanlar toy olduğum için bazen onu üzdim. İdeal erkek nasıl olmalıdır gibi bir soru sorulsa cevabı benim için Nazım'dır. Hayatımda daha iyisini, daha erdemlisini tanımadım. Saygı duyulması gereken bir insandı.

Bir Kürtle çıkan başka bir subay kıza yoktur o yıllarda. Yeni kültürler tanımanın, yeni diller öğrenmenin insanları zenginleştirdiğini düşünmeye başladığı yıllardır. Asker bir baba ile üvey anne, onu muhalif bir çocuk yapmaya yeter.

Doğa ise özgürlüğünü yaşadığı tek yerdir. Nazım'dan önce Sümbül Dağı'na aşıktır; fırsat buldukça onunla buluşur.

Hakkari'nin coğrafyasına aşıktım. Hayatımda çok önemli bir formdur Sümbül Dağı. Ona bakar kendimi dinler, hayal kurardım. Sümbül Dağı hayatımda çok önemli izler bırakmış bir dağdan çok bir aştı. Köpeklerimi alıp dağlara çıkardım. O zaman beş köpeğim vardı. Hatta bir keresinde kayboldum. Tipiye yakalanmışım. Keçileri sakladıkları, ahır yerine kullandıkları mağaralar vardır. O mağaralardan birinde üç gün yattım. Oradaki bütün keçi mağaralarını bildirdim. Beni öldü zannemişler, babam üç gün boyunca kafayı yemiş. Alay beni aramaya çıkmış ama bulamamış. Tipi dindikten sonra eve döndüm. O zaman hiçbir şeyden korkmazdım, şimdi de öyle. İnsandan başka korktuğum hiçbir şey yok, ölüm dahil.

Babaannemden almışım doğa sevgisini. Çiçekleri o kadar çok severdi ki... Onun bunun bahçesinden çiçekler çalar, getirip saksılara dikerdik. Buna gece işçiliği derdi. Çalınan çiçek de azarmış, onlar da çok güzel büyülerdi.

Hakkari'den sonra Ankara'ya yerleşirler. Ankara babasının son görev yeri olur. Babaanne ölünce, baba emekliliğini istemek zorunda kalır. Büyükannesi tarafından büyütülen Leman Sam bir kez daha ayrılık acısı yaşar. Baba evlenir ve üvey anne dönemi başlar.

Belki Hansel ve Gratell'deki üvey anne gibi değildi ama yine de tipik bir üvey anneydi. Bana olan hırsını açıktan göstermeye de alttan alta bu yönde faaliyetleri oluyordu. Dolayısıyla babamla aram daha da kötüleşti. Tam bu dönemlerde okuldan hiç memnun değildim ve son derece sıkılıyordum.

Okuldan kaçarak Amerikan askerlerinin çocuklarına ait bir lisede konuk öğrenci olarak derslere girmeye başlar. Bugün yaptıklarının temellerini kaçak bir öğrenci olarak bulunduğu bu liseden alır. Çünkü bu okulda müzik yapmaya başlar, el işlemleriyle uğraşır, resim sergileri açar, jimnastik yapar, koşar. Sonrasında yeni bir krizle sarsılır. Her iki okuldan da ayrılmak zorunda kalır.

Babamla ters düşmeye başlamıştım. Beni sadece uzaktan tanıdığım anneannemin yanına İstanbul'a gönderdi. Annem ise beni hiç istemedi. Babam bir süre sonra eğitim masraflarını karşılayamadığını belirterek, çalışmam gerektiğini söyledi. Bir sekreterlik kursuna yazıldım. Bir yandan da müzik yapıyorum. İngilizcem çok iyiydi. Başarılı bir öğrenci olmuşum.

Bu başarısı eğitimcilerin dikkatini çeker. Antony Lanza adında Amerikalı bir profesör, kafasına elektrotlar takarak beyin fonksiyonları inceler. Çünkü o zamana kadar bu şekilde işleyen bir beyine rastlanmamış. İnceleme sonunda edindikleri veriler daha sonra kitaplara geçer. Bunlar olurken baba-kız arasındaki sürtüşme artar.

Bu kez temelli anneannemin yanına gönderildim. O sırada Ankara'da kızlarının babası Selim Sam ile flört ediyordum. Ben İstanbul'a gelince o da arkamdan geldi. Müzisyendi ve bir orkestrada çalışıyordu.

O da benim gibi okulu bırakmıştı. İstanbul'a geldi ve yine flört etmeye başladı. Anneannem çok muhafazakar olduğu için böyle sürdüremeyeceğimizi söyledi. Ya ayrılıp ya da evlenmemiz gerekiyordu. O zaman reşit bile değildik, çaresizdik. Yaşlarımız büyütülerek evlendirildik. İkimiz de 16'yı bitirip 17'ye girmiştik. O yaşta evlilik çok hazindir.

Bu evlilikten iki kızları olur. Leman Sam, Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü'nde tercümanlık yapmaya başlar. Selim Sam ise Spor Bakanlığı'nda çalışır. Daily News gazetesinde bir dönem gazetecilik bile yapar. Sam, bu dönemde müziğe küser, mutfakta bile şarkı söylemez.

Çok tatsız, tuzsuz bir evlilikti. O za-

eş baskısıyla müzik yapamadım. Ben çok daha iyi eğitim almış bir insan olabilirdim. Armoni biliyor olsaydım kendi şarkılarımı kendim aranje ederdim. Müziğin teorisi konusunda bir şey bilmiyordum. Mim çalıştım, şan çalıştım, bale yaptım. Bale yaptım ama balerin değilim; şan çalıştım ama tam anlamıyla operacı olamadım. Şarkı söylemenin dışında bunlardan hiçbirisini -bir dönem dans ettim gerçik aktif olarak hayata geçirmedim.

Boşanma mevzusu gündeme geldiğinde yine zorluklar yaşadım. Hem mutsuzdum hem de karşı taraf boşanmak istemiyordu. Ayrı yaşamaya başladık.

Ayrı yaşamaya başladığında Sam'ın ilk işi eve bir piyano almak olur. Ali Aslan Kızılçay'dan solfej ve piyano dersleri alır. 1979 senesinde Devlet Opera ve Balesi dışardan eleman almak için sınav açtığında başvurur ve kazanır. Korist olarak göreve başlar.

POLİTİK DURUŞUM YÜZÜNDEN İŞ KAYBETTİĞİMİ SÖYLÜYÖRLER. OLSUN DİYORUM, BANA KALAN YETİYOR

Operadayken para yetmemeye başladı. Bu yıllarda Mehmet Teoman ile tanıştım. Mehmet Teoman'la müziğe başladım. Sonra Günay günleri başladı. 11 yıl kadar Günay'da çalıştım, hem işletmecilik yaptım hem de şarkı söyledim. Müziksiz geçen zamanlarımda dünya müzikleri üzerine araştırmalar yaptım. O şarkıları biriktirdim, sahne repertuarımda çok yarıdım oldu bu çalışmalarımın. Konservatuar bitirmedim ama hayata dair çok şey biriktirdim. Doğru şeyler biriktirseniz, incelikleri bilerseniz bu da sahnemize yansır. O yüzden bunları yaşamış olmaktan dolayı çok mutluyum. Hatta acıları bile yaşamış olmaktan dolayı mutluyum. Yaşadığım acılara teşekkür ediyorum.

Günay yılları Leman Sam isminin

duyulduğu yıllardır. Ne var ki burada karşılarına sorunlar çıkar. Evita'da oynaması bile engellenir. Hayat karşısına önünü kesmek için uğraşan insanlar çıkarır durur. Ancak o yıllarda söylemeye başladığı Zülfü Livaneli şarkıları, kendisine hatırı sayılır bir hayran kitlesi kazandırır. Sahne performansı en iyi sanatçılardan biridir artık. 20'ye yakın dilde söylediği şarkılar da ününe ün katar.

Bugüne yaralar bereler içinde geldim. Albümlerimden tek kuruş kazanmadım. Bütün şirketler bir yana, en çok Ada Müzik'in yaptıklarına üzüliyorum. Ada Müzik'in ortaklarından biri kuzenim. Onlara güvenmemin tek nedeni, sıkıntılar çekmiş, devrimci insanlar olmalarıydı. Haklarını vereli neredeyse 10 yıl oldu, telefonla bile aramadılar. Albümlerimi basıp basıp satıyorlar. Politik duruşum zaman zaman sanatımın önüne geçiyor. Bir bakıyorum 8 konser birden iptal... Altından Philip Morris çıkıyor. İnsanlar bana bu yüzden çok iş kaybettiğimi söylediler ama olsun diyorum, bana kalan yetiyor. Bu yüzden duruşumu değiştirmeye hiç niyetim yok.

Erken olgunlaşmanın getirdiği zorlukları yaşayan bir anne için belki de en zoru çocuğunun da aynı süreçlerden geçtiğini görmektir. Karakter olarak benzeştiklerini söylediği küçük kızı Şevval Sam da erken evlenir, çocuk sahibi olur. Büyük kızı ise kendi deyimiyle son derece dengelidir. Bir dönem Kemancı Bar'da rock davulcusu olarak çalışır. İki kız kardeş de annelerinin yolundan gidiyor. İkisi de albüm için kollarını sıvamış bile. Yakın zamanda Sam ailesinden üç ayrı albüm müzik piyasasında yerini alacak.

Türkiye benim için dar bir alan. Ama hiçbir zaman bundan dolayı kendimi üzmedim. Değişik müzikler söyleyerek kendimi avutmaya çalıştım. Edebiyatta da iyiyimdir. Kitap yazacaktım, baktım herkes kitap yazıyor geri çekildim. Köşe yazarı oldum, herkes köşe yazarı olmaya başlamıştı, onu da bıraktım. Sistemden nefret ediyorum, ama toprakları çok seviyorum. Açık yüreklilikle söyleyebilirim ki bu yeteneklerimi geliştirebileceğim ve sergileyebileceğim bir ülkede doğmak isterdim.

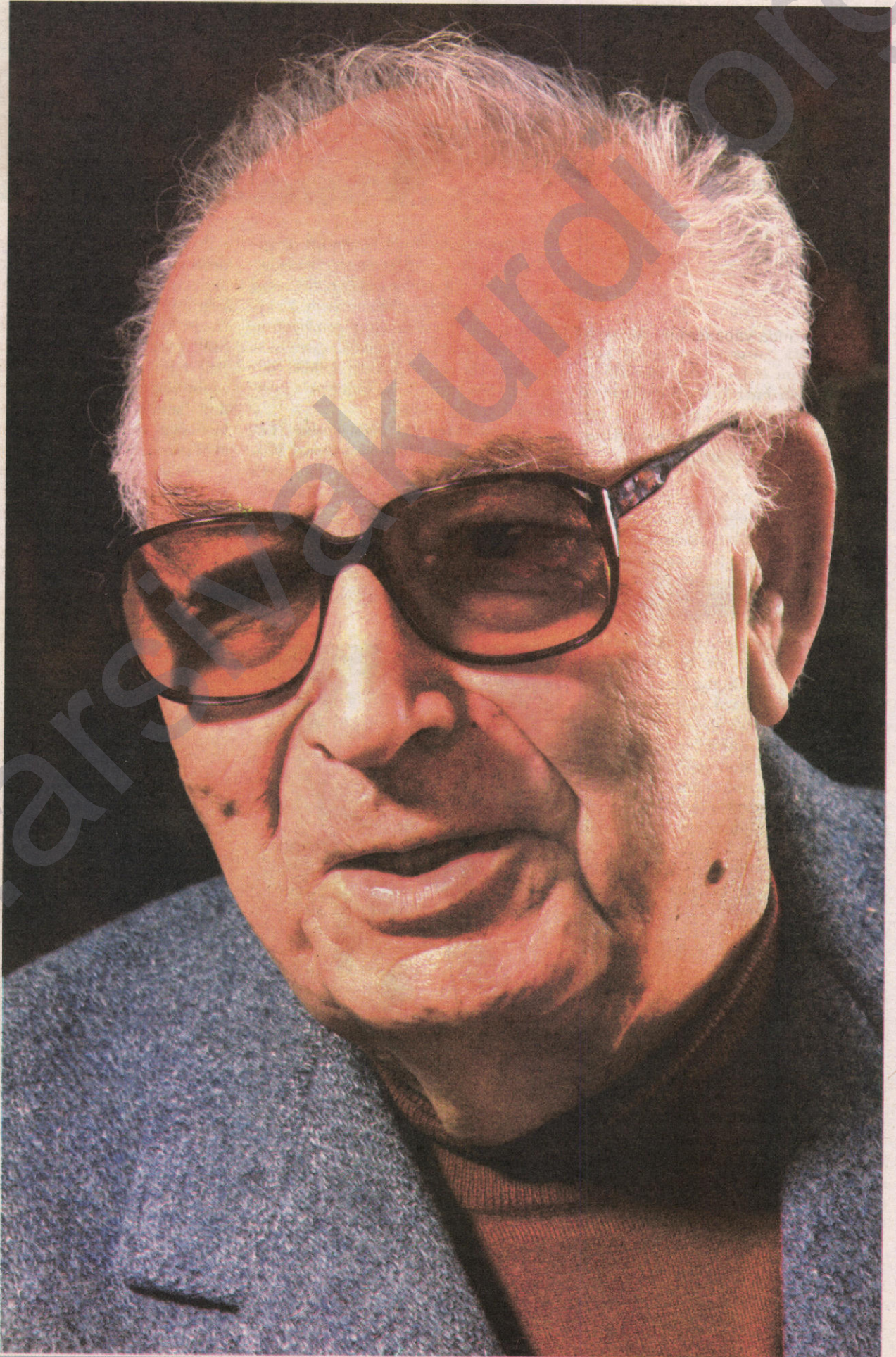
KENDİMİ bildim bileli hep yazmak istedim. Her şey onun üstünde döndü. Yaşamımı kazanmak için pirinç tarlalarında su bekçiliğinden, traktör şoförlüğünden, öğretmen vekilliğine kadar, öğretmen vekilliğinden, pamuk toplayıcılığına, oradan batöz ırgatlığına, biçerdöver sürücülüğüne, tabelacılığa kadar çok işe girdim çıktım yaşamımı sağlamak için, ama tek amacım yazmaktı. Hep onun için hazırlanıyor, yaşamla, kitaplarla kendimi zenginleştirmeye çalışıyordum. Bir merakım doğayı yaşamaksa, onu gözlemlemekse, ikinci merakım da insanları yaşamak, insanları gözlemlemektir. Bir de sosyalizmdi en büyük tutkum. İnsanların sömürülmesi, açlığı, çalıştıkları halde kazanamamaları beni derinden yaralıyor, insanlığın bu inanılmaz kötü, adaletsiz durumuna baş kaldırıyordum. Yaşamımda bir süre geldi ki, hiçbir işte bir haftadan fazla kalamıyordum. Bir işe giriyordum, çoğu zaman da bu iş benim girdiğim haftasında, on beş gününde polis beni arayıp buluyor, işten çıkarılıyordum. Haydi, başka iş... Böyle böyle, iş, iş, köy, kasaba Çukurovayı dolaşıp duruyordum. İnsanın eşitliği, ezilmemesi, aşağılanmaması benim için kutsaldı. Bunun için bütün zulümler, ölümlerle karşı karşıya gelmelere pek aldırımıyordum. Ovada bana o kadar yüklendiler ki, sonunda sinirlerim bozuldu ve bu hastalık bende beş yıl kadar sürdü. Her şeye karşı dayanıyordum. 1950'de candarmanın bana yaptığı işkenceyi uzun yıllar kimseye anlatamadım, en yakınlarıma bile. Kendimden ve bana işkence yapanlardan, insanlık adına utanıyordum. Sanki dünyada ilk işkence gören, insanlığı aşağılanan bendim. 1957 yılında, o zaman tanınmış bir gazeteciydim, Türkiye'deki sosyalist liderlerden birisiyle tanıştım. Bu lider büyük hayranlık, saygı duyduğum Reşat Fuat Baran'dı, karısı da bir romancıydı. Ömrünün büyük bir kısmını, belki de yirmi yılını hapisanelerde geçirmişti, bana anılarını anlatırken, kendisine yapılan işkencelerden de söz etti. Öylesine çok işkence görmüş, öylesine çok aşağılanmıştı ki, bana yapılanlar onunkiler yanında bir okşama gibi kalırdı. Bundan sonra ağızım açıldı, önce Reşat Fuada, sonra da o gün, başka günler bana yapılan işkenceyi büyük bir coşkuyla ama gene de utanarak önüme gelene anlattım.

En uzun iş olarak gazetecilikte kaldım. Sebebi de epeyce bir kurnazlıktan dolaydı. 1951 mayısında Cumhuriyet gazetesine girdiğimde, ilk röportajım için Anadoluya çıkarken Ankara'da oturan Abidin Dinoya gittim. Ona sevinçle Cumhuriyet gazetesine girdiğimi söyledim. Cumhuriyete beni gazetenin sahibi Nadir Nadiyle dost olan Arif Dino önermiş, ona, "size çifte kavrulmuş yontu gibi bir delikanlı veriyorum," demişti. Nadir Nadi Türkiye'ye gelmiş geçmiş en büyük demokrattı. Çok ileri bir adamdı. Beni Anadoluya röportaj için gönderen oydu. Cumhuriyete girdiğimde altı yedi ay kadar önce hapisaneden çıkmıştım. Yakalanma maceramı da bütün gazeteler büyütürken yazmışlardı. Adım o zaman Kemal Sadık Gökçeliydi. Abidin Dino dedi ki, sen bu adla gazetede bir ay kalamazsın, polis seni öğrenir öğrenmez gazeteden attırır ve Nadir Hadi de seni koruyamaz. Orada adımdı değiştirdik ve adım Yaşar Kemal oldu. Polis benim Kemal Sadık Gökçeli olduğumu ancak 1953 yılında, o da tesadüfen öğrenebildi. O zamana kadar gazeteci olarak çok ünlenmiş, ilk kitabım Sarı Sıcak da çıkmıştı. Polis beni gazeteden attırmaya çalıştı. O zaman gazetenin Genel Yayın Müdürü büyük piyes yazarı Cevat Fehmi Başkuttu. O da Nadir Nadi gibi bir insandı. Polis Müdürü Nadir Nadiye ve Cevat Fehmi Başkuta epeyce baskı yaptı. Gazeteye geldi gitti, beni, bu iki adamın elinden alamadı. Cumhuriyette çalışmam 1963'e kadar sürdü.

YAZMAK

[yaşarkemal]

CUMHURİYETE BENİ GAZETENİN SAHİBİ NADİR NADİYLE DOST OLAN ARİF DİNO ÖNERMİŞ, ONA "SİZE ÇİFTE KAVRULMUŞ YONTU GİBİ BİR DELİKANLI VERİYORUM" DEMİŞTİ

Boşluğunu Soluduğun Hayat

Öğrendiğin her şey,
susup arkanı döndüğün.
yenildiğini unutup,
güzelliğini sonuna dek yaktığın her şey
seni senden kurtarmıyorsa
ne anlamı var sana hayatının sevgili...
Masumiyetin kimi zulümden kurtardı,
söylesene
hem bu arzuda onun adı bile geçmez...
istikbalin sıradan bir ayrıntı
bu telaşa...
Ne yapsan göğsünde
hayatında yabancı bir zaman birikiyor,
borçlu değilsin ömrüne üstelik,
ama ne yapsan boşluğa açılan
bir kapı oluyor hayat,
ne yapsan büyüyor o boşluk...
Ne yapsan suçlu değilsin,
sadece yerçekiminden muafsin...
o derin ıstırabınsa
seni hayata alışmaktan koruyor sadece...
oysa bu bile umurunda değil...
Geleceğin ellerinde sıcaklığı üşüyen
Bir mum sadece...Gördüm...
Geleceğin ellerine yapışan o soğukluk...
Durmadan ömrüne yapışan
o gerçeği soluyorsun sen...
Durmadan o aşkı soluyorsun...
Durmadan ciğerlerini yakan
o büyük soğumayı...

cezmiersöz

DOĞUNUN KARAYOLCULARININ KARA TALİHİ

8 O'LI yılların ikinci yarısında, "İpekyolu" olarak tanımlanan Adana -Habur arasında, vızır vızır işleyen tankerler, bölgenin kör talihli ekonomisinde suni bir canlanma yaratmıştı. Güzergah üzerinde otopark görüntüsünü veren on binlerce tanker, Kuzey Irak'tan Türkiye'ye taşıdıkları ucuz petrolü, hem tüketiciye hem de rafinerilere ulaştırıyordu.

Kamyoncuların dünyada eşi benzeri görülmemiş bir tasarımla araçlarının izdüşümü depolarda yakıt taşımaları farklı bir sektör yaratmıştı. Gelişmekte olan iki ülkenin feodal, yarı feodal sistemleri gereği kimilerine göre kalkınma olarak görünen bu hareket, 90'lı yıllarda patlak veren krizle ivmesini düşürdü. Ardından savaş tanrıları emir verdi ve bölge yıllarca çıkmazlara sürüklendi. Bu çıkmaz, sayıları milyonu aşan mağduru, on binlerce kamyon ve depo enkazını ortaya çıkaracaktı. Bu da varını, yoğunu, tarlasını, hayvanını yani geleceğini bu işe yatırmış insanların dalga dalga ülkenin değişik bölgelerine göç etmesi demekti.

Tarihin tekerrürünü ancak söylemlerde bilen bizler, bu olayın bir benzerini bu kez doğu sınırımızda, Başkale-Ağrı hattında yaşamaya başladık. Yollar bir kez daha kara yolcuların dramına gebe. Varını yoğunu

İran'dan alınan ucuz petrolü bir biçimde ülkeye sokup değerlendirmeye ve geçimini bu yolla sağlamaya adanmış taşımacılar ya geçmişi ya da geçmişten ders almayı bilmiyor.

Bir iki ay önce bölgede yapmış olduğumuz röportajlarda dikkatimizi çeken bu oldu. Geçmişte İpekyolu'nda karşılaştığımız ucuz yakıtçıların kısa sürede çok kar düşüncesiyle yola çıkmalarına benzer bir durum, bugün yine geçerli. Tabii bunda işsizliğin, tarım ve hayvancılıkla geçinen bölge insanının yanlış yönlendirilen teşvik ve sübvansiyonlara kurban gitmesinin de etkisi yok değil. Hatta belki de başat etken bu. Buna ek olarak devletin kolay elde edilebilir vergi kaynağı olarak gördüğü petrolün, doğu komşumuzda 1/8 fiyatına satın alınabilmesi de, böyle bir ticaretin doğmasını kaçınılmaz kılıyor.

En kötüsü ise, alınan güvenlik

**VARINI YOĞUNU SATIP
BU KAMYONLARA
YATIRAN DOĞULU
KARAYOLCULARIMIZIN
GELECEĞİNİN TIPKI
İPEKYOLU'NDAKİLER
GİBİ OLACAĞI KESİN.**

[**coskunaral**
coskunaral@esmerdergisi.com]

önlemlerine rağmen, bazı kamyon üreticilerinin bu yasadışı ticarete uygun, yaklaşık 1 tona ulaşan yakıt tankı imal etmesi veya üretimine göz yumması. Van-Başkale arasında gözümüze çarpan yüzlerce son model kamyonların en önemli özelliği, dünyada sadece Türkiye'de görülebilecek hacimdeki depoları oldu. Üretici firma, her ne kadar bu depoların kamyoncuların sonradan taktığını söylüyorsa da, çoğu sıfır kilometre olan bu araçların sürücüleri, kamyonlarını böyle aldıklarını iddia ediyorlar.

Akaryakıt kaçakçılığını denetlemek isteyen güvenlik güçlerini bile zor durumda bırakan bu kurnazlığın kimler tarafından planlandığı bilinmese de, sonuçta varını yoğunu satıp bu kamyonlara yatıran doğulu karayolcularımızın geleceğinin tipki İpekyolu'ndakiler gibi olacağı kesin.

Haberci Türkiye Renkleri olarak mağdur kamyoncularımızın anısına geçen yıl, Viranşehir belediyesinin önüne diktiğimiz kamyon hurdasından yapılmış heykel gibi Van-Başkale arasına ne anıtı diyeceğimi şimdiden düşünmeye başlıyorum. Acaba mağdur olması muhtemel bir karayolcu mu, yoksa elde ettiği kârla daha büyük depolu tasarlanan ve piyasaya sunulması muhtemel yepyeni bir kamyon mu?

Coşkun Aral'ın objektifinden.

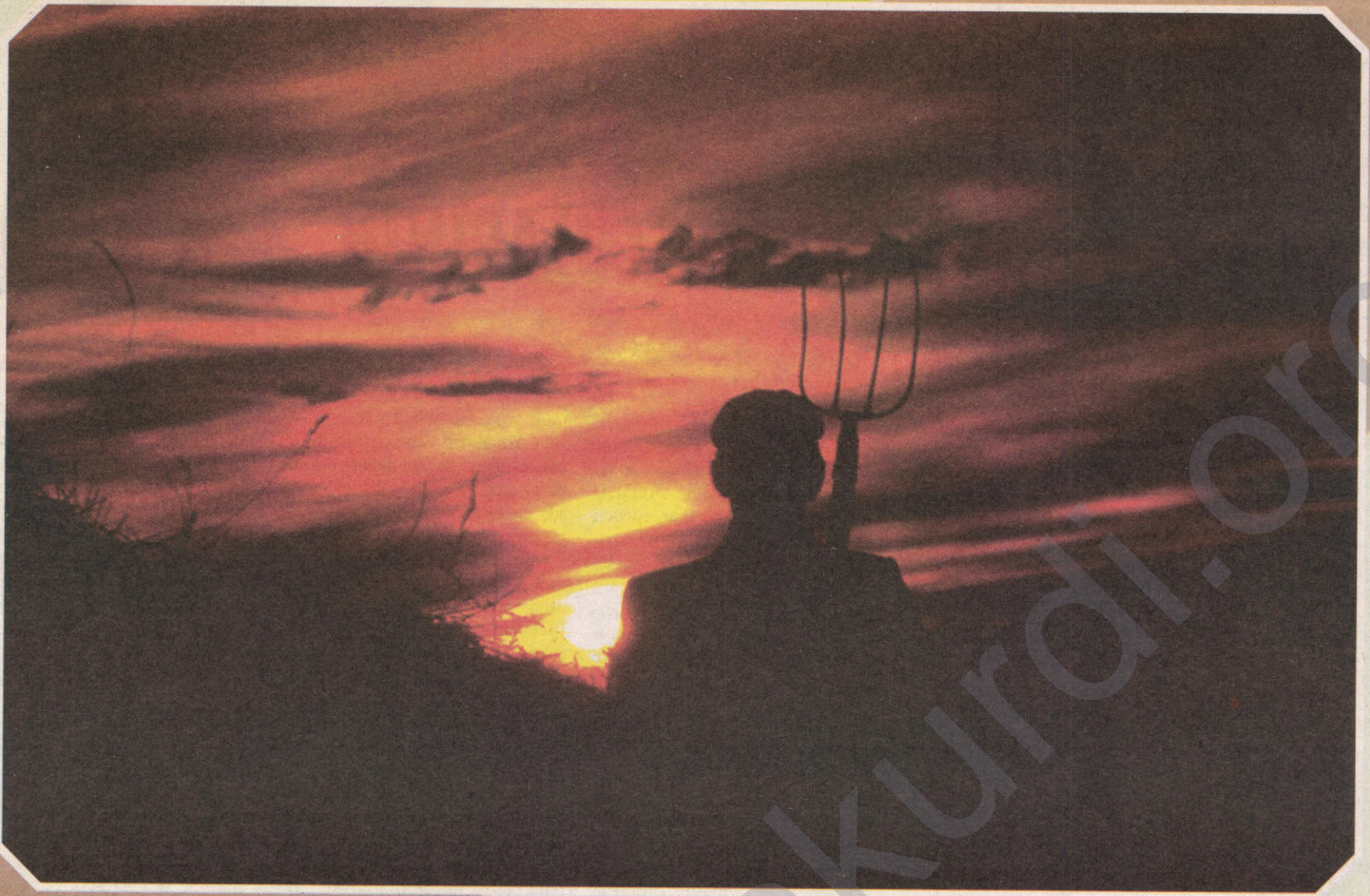

FOTO: REİS ÇELİK

DOĞUDA çayır vakti Temmuz, Ağustos'tur. Buraya yaz biraz geç gelir. Her şey gibi. Onu gördüğümde öğlen sıcağında ot yığıyordu. Bir yandan çalışıp bir yandan hoşbeş etti benimle.

- Kusura kalma. Arkadan bulutlar geliyor, sabaha kalmaz yağar. Bu ot toplanmazsa bir günde çürür. Sen keyfine bak, dedi.

Güneşin nereden battığını sordum. Şaşırdı, niye soruyorum, diye. Fotoğraf için, dedim.

- Yani şimdi çekilmiyor mu bu fotoğraf?
- Çekilmeye çekilir ama ben seni şu akşam kızarıklığında çekersem daha iyi olur.

- O zaman yüzüm karanlık çıkar yahu.
- Ben de senin yüzün karanlık çıksın istiyorum. Güneş batarken önünde gölge gibi ol.

Şapkasını kaldırıp terlerini sildi. Dirgeni yığına saplayıp ona dayanarak bana bir süre bakıp acı acı gülümsedi.

- Sen de haklısın efendi. Benim yüzümü çeken de ne olacak? Onca güzel manken varken, vatandaş benim bed suratımı ne yapsın!

Bin çiçekten laf topladım, gönlünü etmek

Güneş, Bulut, Dirgen, Ot ve İnsan

reisçelik
reiscelik@yahoo.com

için. Ama bir kere alınmıştı. Yüzündeki acı gülümseme öyle devam etti. Akşam güneşi taşların tepesini öpmeye başlayınca benim istediğim fotoğraf oluştu ve birbiri arkasına çekmeye başladım. Durup bana "poz" verdi. Nasıl gözüküyorsunuz, diye sordu.

Biraz gönlünü alayım diye;

- Çok güzel ve heybetli gözüküyorsun. Güneş ayaklarının altında batıyor. Başın ise göğe değişiyor sanki, dedim.

Omzuna koyduğu dirgenin bulutlara saplanmış gibi durduğunu fark edip, "Dirgeni şöyle tut böyle tut" diye komutlar verdim.

- Yahu bu dirgenle uğraştığın kadar benimle uğraşmadım. Ne varmış bu dirgende. Üstelik ışıldakın da (flaş) yanmıyor, dedi.

- Dirgen bulutlara saplanmış gibi duruyor da ondan. Flaş da kullanmıyorum. Zaten yok, dedim.

Merak etti. Ben onun yerine geçtim. Kendi tabiriyle "makinanın deliğinden" bir de o baktı. Sonra, çekeyim mi diye sordu. Çek, dedim. Görüntünün güzel olduğunu ve hak verdiğini söyle-

di. Biraz kızgınlığı gitmişti. Bundan cesaret alarak sözü biraz politikadan açtım.

- Madem dirgenine bulutları takabiliyorsun. O zaman bir zahmet bu ülkenin üzerine çullanan bu kara bulutları temizle de kurtulalım, dedim.

- Ne haddimize efendi, bizim bu bulutlarla bir derdimiz yok. Memleketin üstüne çöken kara bulutlar başka çeşit bulutlar. Onlara bizim gücümüz yetmez ki. O kara bulutları bu memleketin üzerine kimler getirdiyse onlar yapsın bu işi.

- Kim ki onlar?

- Kim olacak. Senin makinenden gözükene o gölge adamlar. Çak onların yüzüne bir ışıldak, kim olduğu şak diye ortaya çıkar. Ama gazete patronunuz size ışıldak vermemiş herhalde. Yanlış iş yaparsınız diye.

Benim bir patronum yok, deyip kendi kendini avuttum.

Sonra, bari ayıp olmasın diye adını adresini alayım, dedim. Bir fotoğraf yollarım diye.

- Çektiğin bir kara gölge. Adı olmasa da olur, deyip yolladı beni.

An

Toprak eflatun kokusuyla yün toplar
Dikenleri ayıklarım saçlarından

İlik göletlere ibadet eden ejder böcekleri
Ve kuru bir deniz içinden geçeriz - Akşam,
en sevdiğimiz saat

Ulu pelitlerde
Onu dinlerim
Kızıl beyaz rüzgarda...

Martıların sustuğu
Serçelerin konuştuğu an gelirdi
kiraz

pelinbatu

Alacahın Olsun

sesimin eklemelerinden geçen gökyüzü başı öne eğik yüzünden anlamsız esintilerle gönlü kullanılmış iriliğim içine attı bu anlamsızlığı

hurma ağaçlarına bulanıp kalmış sivri gökyüzü katlandı üstüme iriliğimi yufka yağdı dudakları çatlak çöle

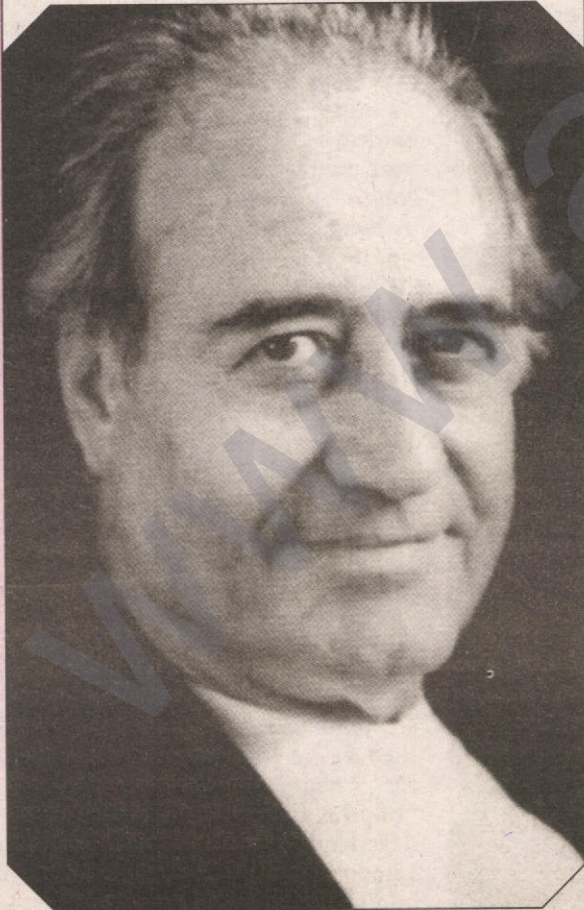
denetliyor okuma bilmeyen sözcükler sesimin eklemelerinden geçen gökyüzünü

bollaştırdım sözlük anlamını kullanılmışlığın

sığsın gökyüzü donuşsun

aşk olsun sana hayat

nihatziyalan

KORSAN

TÜRKÜ SÖYLEMESİ BİLE YASAK F TİPİ TUTSAKLARINDAN BİRİNİN SESİNİ KÖŞEMDE BOĞMAYA KALKIŞTIKLARINDA BEN DE BOĞULUR GİBİ HİSSETTİM O GÜN İŞTE

“KORSAN gösteri”, “otonom politik eylem” sadece sokaklarla sınırlı kalmak zorunda olan, sadece sokaklarda mümkün olan bir şey değildir ki. Hayatın her alanında, toplumsal fragmantasyonun her parçasında izinsiz gösteri yapmak, korsan gösteri patlatmak, bir süreliğine ortaya çıkıp, eylemini koyup, sonra da vurularak geri çekilmek, başka bir platoya geçip bu kez de orada örgütlenmek olası, olanak dahilinde, olabilir. Olmalı.

Belki de artık tam da sokak bu kadar kaotik, bu kadar “liberal”, bu kadar umursamaz ve her yola gelir, “suni muhalefet-artificial negativity” için biçilmiş kaffan olmuşken, tam da işte bu yüzden manipülasyonun ağababasının ürettiği, iktidarın silahlı, iktisadi ve ideolojik zor, şiddet mekanizmalarının ve üretim aygıtlarının çalıştığı yerlere taşımamız eylemlerimizi, gösterilerimizi, korsanlarımızı.

Ben de bakıyorum da şimdi geriye, bütün meslek yaşamımı, kariyerimi bu şıara, belki de el yordamıyla bulduğum bu düstura göre yönlendirmişim: İktidarın şiş göbeği üzerinde yaylana yaylana, ter ter tepine tepine eylemler yapmak yani. Gazetelerden gazetelere geçe geçe her defasında korsan koymak.

Akşam’da da bu böyle oldu yine. ‘203 tane eylem koydum, 10 ay kadar bir süre zarfında, işte bu gazetede de. Umurumda olmadı onların yayın çizgileri, editöryal cendereleri, uyarıları. İçeriden ya da dışarıdan gelen saldırılar, tehditler. Gidebildiğim kadar ileriye gittim, “Bu da ama artık fazla ileri gidiyor” dedirtene kadar. Dedirtmek için. Onların içselleştiremeyeceği söylemlere ulaşana, devrime mümkün meritebe yakınlaşana kadar.

Yani önünde sonunda Akşam’da köşe yazarlığı da bir eylemdi benim için, bir eylem alanıydı o köşe benim için, kalabalığın içinde, içinden bir anda sıyrılıp, sözümü söyleyip zamanı geldiğinde ya da müdahale şiddetlendiğinde kendi kararımla bitireceğim, eylem yerini, meydanı terk edeceğim bir korsan gösteri-

nin belirlenmiş koordinatı.

Bugünkü medya ortamında, bırakınız ülke genelindekileri, ülkeye, daha doğrusu devlete özgü olanlarını; gazete ve televizyonların patronajının kırmızı noktalarının bile kızamık dökürtmeye yettiği bir medya ortamında uzun soluklu bir köşe yazarlığı, ancak her geçen biraz daha inançlarından ödün vermek, resmi gazetecilik diline biraz daha yerleşmek, devlete ve iktidar odaklarına biraz daha yanaşmak, biraz daha onlara benzemek, en fazla, en iyi niyetle, hüsnü kuruntuyla, kıyısından köşesinden ayrılmadan gücün, otoritenin, sığ sularla dizlerinizi, ellerinizi paralaya paralaya kulaç atarak yüzüyormuş gibi, yol alıyormuş, açılıyormuş gibi yapmakla mümkün olabilir. Müsaade alabilir.

Ben müsaadesiz, izinsiz gazeteci olmayı seçmişim bir kere. Bundan başkasını bilmem, bilsem de bilmiyormuş gibi yaparım. Omurgam tutulmuş, kireçlenmiş, belime kramp girmiş, boynumda damar damar üstüne binmiş bir kere. Eğilip bükülmem mümkün değil yerdeki parayı almak için. Yere kapaklanmam için ancak ensem bir darbe gerekir. Ama yine de karartmam o zaman bile enseyi.

Ama şaka gibiydi, değil mi,

ahmettuglar

ahmettuglar@esmerergisi.com

arkadaşlar? Akşam gazetesinde, Akşam gibi bir gazetede, zenginliğin suç, hırsızlığın insan hakkı olduğu önermeleri, Bruce Springsteen’e ilan aşklar, Osman Baydemir’e içten selamlar, boy boy Ciwan Haco fotoğrafları, Newroz’u “w” ile yazma inandı ve hep aynı soru: “Ne olmuş yani?”

Az buz da sevgi, dostluk görmedim değil, hani. Posta kutum dolu.

Gönderi sahiplerinin hepsine şimdi buradan teşekkürler.

Onlara ve Uğur Kaymaz’a ithaf edeceğim bir gün eğer bir derleme yayımlarsam bu yazılardan kitap formatında. Adını da “Ne olmuş yani?” koyacağım.

Zamanı gelmişti zaten be Akşam’dan da terki diyar eylemenin. Türkü söylemesi bile yasak F tipi tutsaklarından birinin sesini köşemde boğmaya kalkıştıklarında ben de boğulur gibi hissettim o gün işte. Kurtulup ellerinden sıkıştırılmak istendiğim bu köşeden kaçtım. Tam zamanıydı kaçmanın.

Yeni bir plato, yeni bir eylem alanı bulacağım nasılsa. Orada yine bir korsan olarak ortaya çıkacağım. Geçici bir köprü atacağım merkezi medyanın sarhoş gemisine. Baskın vereceğim. Baskıya vereceğim yeni yazılar.

AKSAM

Akşam Gazetesini Habet Paketiyle tüm gelişmelerin hızla cebine g...

10 Temmuz 2005 Pazar

SON DAKİKA
ARŞİV
SİTEDE
ARA

Ahmet Tuglar

ahmet.tuglar@aksam.com.tr

19

Yazdır

Çay bardaklarını aldıratan özel kalem müdürünün telaşından anladı Komiser, Vali'nin çıkmak üzere olduğunu. Kendisinin Vali içerideyken içeri çağrılmamasına sevinmiş mi, üzülün mü bilemeden ama tam da işte bu yüzden, Vali içerideyken çağrılmadığı için saklanacak bir yer aradı kendine yakında ve Emniyet Müdürü'nün özel çay ocağına geçti. Özel kalem müdürü onu oradan çağırды Vali gidince.

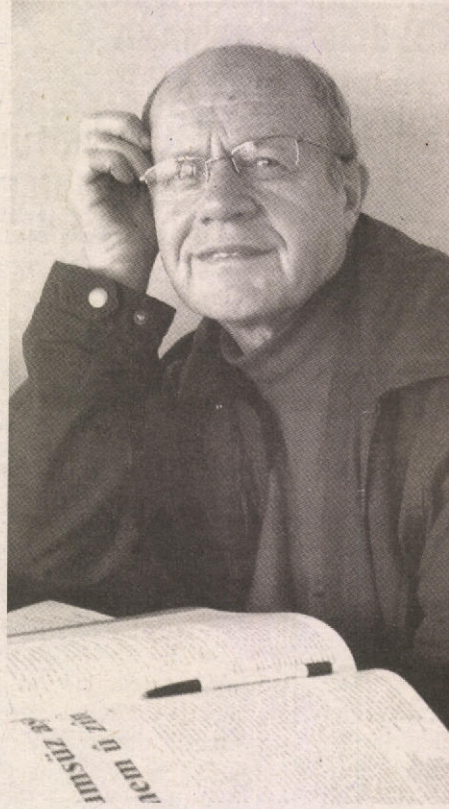
'KÜRTÇE TÜRKÜLER' ÜZERİNE

ESMER Dergisi'nin Temmuz 2005 tarihli 7. sayısını okudum, inceledim. Bu sayıda Şivanperwer'le ilgili geniş bir bölüm var. Ferzende Kaya, Şivanperwer'le röportaj yapmış. (s. 2630) Bu röportaj "Kimim Ben?" başlığıyla yayımlanmış. Dergide Eylül Geroğlu'nun Şivanperwer'le yaptığı ikinci röportaj daha var. Bu röportaj "Silahla onur hep yana durur" başlığıyla yayımlanmış. (s. 3234) Dergide Gülistanperwer'in, Serxwebunperwer'in, Mehmed Uzun'un, Murat Öztemir'in Şivan'la ilgili değerlendirmeleri de yer alıyor. Gülistan, "O hırslı biridir" diyor. "Önce bana, sonra oğluna öğretmen oldu. Bugün ben de oğlum da sanat adına var isek, bu Şivanperwer'in çok yoğun emeğinin sonucudur" diyor. (s. 27) Serxwebun, "Babam bombanın fitilidir" diye yazıyor. (s. 29) Mehmet Uzun "Bir Geleceği Sürdürmek" başlıklı yazısında "Şivan'ın kuşağından birçok sanatçı, onun kadar güzel bir sese sahip olmalarına karşın, Kürtçe'yi değil başka bir dili seçiyorlar. Çünkü Kürtçe'nin büyük bir pazarı yok. Kürtçe yaratmak riskli" diyor. (s. 31) Murat Öztemir, Şivan için "Kürt müziğinin Çobanyıldızı" diyor. (s. 33)

Şivanperwer'le ilgili yazılar yirmi civarında fotoğrafla besleniyor. Fotoğraflar çok açıklayıcı, çok değerli. Kapak, kapak fotoğrafı yine öyle. Esmer Dergisi'nin bu sayısı Şivanperwer'le ilgili değerli bilgiler, fotoğraflar içeriyor. Derginin her sayısı gibi bu sayısı da özel, değerli.

Bu yazıda farklı bir konuya değinme gereğini duyuyorum. 1998 yılının yaz aylarında, Ülkede Gündem Gazetesi'nin hafta sonu eklerinden birinde, Gülistanperwer'le yapılmış bir röportaj yayımlanmıştı. Bu röportajda, değerli sanatçı, yirminin üzerinde "türkü" sözünü kullanıyordu. "Kürt türküsü", "Kürtçe türküler", "Kürtçe türkü" gibi ifadeler, röportaj boyunca sık sık kullanılıyordu. Şarkı, ezgi, ağıt, hoyrat, maya gibi sözcükleri değil "türkü" sözünü kullanıyordu. Yirmi yılı aşkın bir zamandır ülkesinin dışında olan, sürgün yaşayan bir Kürt müziği sanatçısının Türk kültürünün değerlerine bu kadar bağlı olması, kendi öz değerleriyle de sıcağı bir buluşma gerçekleştirilmemesi beni çok şaşırtmıştı. Ben de o günlerde yazdığım bir yazıda veya benimle yapılan bir röportajda, Gülistan'ın adını anmadan bu tutumu eleştirmiştim.

Gülistan, dilok, stran, klam söyleyen bir sanatçıdır. Dilok, stran, klam gibi Kürtçe sözcüklerin Türkçe'ye, "türkü" sözcüğüyle çevrilmesi yanlışdır. Bu çeviride, şarkı, ezgi, ağıt, hoyrat, maya gibi sözcükler kullanılabilir, fakat "türkü" sözcüğünün kullanılması çok yanlıştır. Çünkü, "türkü" Türk'e has demektir. Türk diliyle yazılan bir şiir, Türkçe yazılan bir şiir, bir koşuk, müzikle, melodiyle ifade edildiği zaman "türkü" oluyor. Ama, örneğin Arapça yazılan bir şiirin, melodiyle ifade edilmesine "Arap türküsü" denmez. Arap şarkısı, Arap halk şarkıları vs. demek gerekir. Yunanca bir

DİLOK, STRAN, KLAM GİBİ KÜRTÇE SÖZCÜKLERİN TÜRKÇE'YE "TÜRKÜ" SÖZCÜĞÜYLE ÇEVİRİLMESİ YANLIŞTIR. ÇÜNKÜ "TÜRKÜ" TÜRK'E HAS DEMEKTİR

İsmailbeşikçi

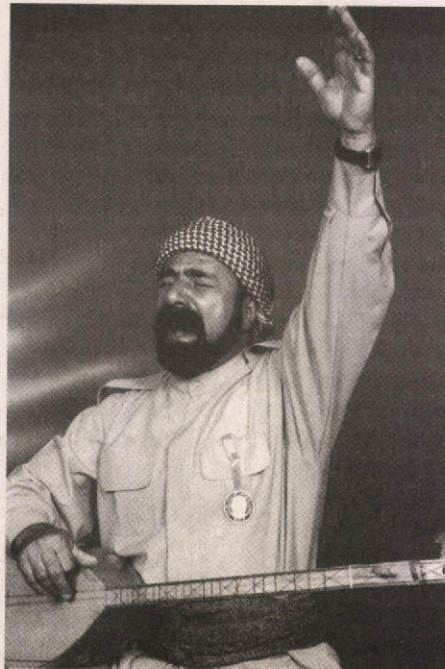
şürin melodiyle ifadesine, "Yunan türküsü", İngilizce bir şiirin melodiyle ifade edilmesine "İngiliz türküsü" denmemelidir. Yunan halk şarkıları, İngiliz halk şarkıları demek daha doğrudur. Bu bakımdan, Kürt türküsü, Ermeni türküsü deyimleri de yanlıştır.

Kürtler "türkü" sözcüğünü sık sık kullanıyorlar. Yerinde olsun, olmasın kullanıyorlar. Asimilasyona karşı olan, asimilasyonist politikalara, uygulamalara karşı mücadele ettiklerini söyleyenler de kullanıyor. Neden kullanıyorlar? İşte bu irdelenmeye değer bir konudur. Türkiye'de devrimci çevrelerde yerleşik bir görüş var. "Devrimciler halka yakın insanlardır. Halk türkü söyler, devrimciler de türkü söyler. Burjuvazi ise şarkı söyler, feodaller şarkı söyler..." "Türkü" şarkının karşıtı olarak algılanmaktadır. Kürtler, şarkı, ağıt, ezgi, hoyrat, maya gibi sözcüklerin yerine "türkü" sözcüğünü kullanarak 'devrimci' olduklarını göstermeye çalışıyorlar. Bu, kötü bir özenime, kötü bir taklit... Şarkı ve türkü kavramlarına böyle sınıfsal bir içerik verilmesi doğru değildir. Hele hele Kürtlerin bunu sınıf içerikleriyle algılaması yanlıştır.

Kürtler, özellikle batılılar tarafından sık sık sorulan şu tür soruların muhatabı olurlar. "Kürtler Ortadoğu'da, çok yoğun baskılar karşısında kaldıkları halde, dile, kültüre sistematik baskılar olduğu halde, bugüne kadar milli varlıklarını nasıl sürdürebilmişlerdir? Batılı Kürt dostları bu soruyu sorduktan sonra, sorularını daha da temellendirebilmek için, "Bir tarafta Türkiye'nin baskısı, diğer tarafta

İran'ın baskısı, öbür tarafta Irak'ın baskısı, Suriye'nin baskısı..." diyerek açıklama yapmaktadır. Bu sistematik baskılara rağmen, Kürtlerin bugüne kadar gelmesi, şüphesiz Kürt dilinin, Kürt kültürünün eseridir. Dengbêjlik dilin ve kültürün önemli damarlarından biridir. Peki, dengbêj nerede oturmaktadır? Müziğini nerede icra etmektedir? Dengbêj nerede oturursa otursun, ister aşiret reisinin çadırında, ister ağanın evinde otursun, söyledikleri Kürt halkının yaşadıkları değil midir?

Kürtlerin, şarkı, ezgi ağıt, hoyrat, maya demeyip de "türkü" sözcüğünü kullanmaları, stran, dilok, klam gibi mü-

zik formlarını "türkü" sözcüğüyle Türkçe'ye çevirmeleri neyi gösterir? Bu Kürtlerin beyinlerinin en küçük hücrelerine varncaya kadar asimile edildiklerini gösterir. En azından, Kürtlerin beyinlerinin en küçük hücrelerine kadar asimilasyonist etkiler altında kaldıklarını gösterir. Asimilasyona karşı olanların da asimilasyona karşı mücadele ettiklerini söyleyenlerin de bu sözcüğü sık sık kullandıkları görülmektedir.

1998'de Gülistan, yukarıda sözünü ettiğim yazıda, bu çerçevede eleştirilirdi.

2005'de, Şivanperwer, Ferzende Kaya'yla yaptığı röportajda, beş yerde "türkü" sözcüğünü kullanıyor. Müziğe çok yakın olan, Türkçe bilmeyen anasının bile "türkü" yaktığını söylüyor. "Türkçe türküler", "Kürtçe türküler" diyor. Türkçe türküler, elbette doğru bir söyleyiştir. Türküler zaten Türkçe olarak, Türk diliyle ifade edilir. Ama "Kürtçe türküler..." Kürtlere aşlanmaya çalışılan Türk kültürünün bir yansıması değil midir? Şivan, stran, dilok, klam sözcüklerini neden "türkü" sözüyle ifade etmektedir? Ezgi, ağıt, hoyrat, şarkı, maya... neden aklına gelmemektedir? "Kine Em?" türkü müdür? Halepçe üzerine söylenenler türkü müdür? Bu çok şaşırtıcı bir durumdur. Ama Kürtler, Kürt ruhu anlaşılabilir falan değildir. Dili, kültürü çok uzun zamandır baskı altında tutulan bir toplum ezik bir toplumdur. Bu toplumda, toplumun bütün kesimleri eziktir, hırpalanmıştır. 1970'lerin sonlarını düşünelim. 1977, 1978 ve daha sonrasını düşünelim. O yıllarda Şivan böylesine ezik bir toplumda dirilişi temsil ediyordu. Değerli şair ve düşün adamı Orhan Kotan bir keresinde şöyle demişti: "İsmail ağabey, Şivan, sazıyla, sözüyle ölü gibi duran, yalın kitlelerimize can veriyor, onları ayağa kaldırıyor. Müzikle büyük, yoğun bir ajitasyon yaratıyor." Ben de o dönemde, İzmir Caddesi'nde, Komal Yayınevi çevresinde, bu dirilişi izlemiştim. Peki böylesine etkili bir şekilde dirilişi temsil eden bir sanatçı neden aşılama kültürün kavramlarını, sözcüklerini kullanmaktadır?

Beni çok şaşırtan bir durum da Serxwebun'un, Şivanperwer'i değerlendiren küçük yazısında, altı yerde "türkü" sözcüğünü kullanmış olmasıdır. Serxwebun "türkü"den başka bir sözcük bilmiyor. Şarkı, ağıt, ezgi vs. bilmiyor. Avrupa'da doğup büyümüş olan, aşılama kültürle hiç karşılaşmamış olan, eğitimini daha özgür ortamlarda geliştirmiş olan Serxwebun'un bu durumu dikkat çekicidir. Bu yazısında, babası Şivanperwer'i, kültür kavramlarıyla değil, "bomba", "bomba fitili" gibi askeri kavramlarla değerlendirmesi yine dikkat çekicidir. Yalnız bu günahın ne kadarı Serxwebun'undur, ne kadarı Esmer Dergi-

BİZİM KÖYÜN CİNLERİ!

Gülistan, dilok, stran, klam söyleyen bir sanatçdır. Dilok, stran, klam gibi Kürtçe sözcüklerin Türkçe'ye, "türkü" sözcüğüyle çevrilmesi yanlıştır.

si'nindir, ne kadarı Ferzende Kaya'nındır, ne kadarı Muhsin Kızılkaya'nındır bilmiyorum.

"Türkü" sözcüğü, Mehmet Uzun'un yazısında bir defa, Murat Öztemir'in değerlendirmesinde ise üç defa geçiyor. Bu sözcük, Eylül Geroğlu'nun yazısında da beş yerde kullanılıyor. Gülistan'ın değerlendirilmesinde bu sözcük kullanılmıyor.

Kürtlerin Beşikci'yle ilgili bir değerlendirmeleri vardır. "Aynı şeyleri yazıp duruyor..." derler. Bu üstünkörü, ezbere bir değerlendirmedir. Kürtler Beşikci'yi de okumazlar. Beşikci mi "biz zaten biliyoruz..." derler. Ama Beşikci'yi gördüklerinde, "İsmail ağabey şu günlerde ne çalışıyorsun, ne yazıyorsun; kitap var mı tezgahta ne var? demeyi de ihmal etmezler. Yani "daha önce yazılan her şeyi okuduk, yenisini bekliyoruz" izlenimi yaratırlar. Aslında öyle değildir, daha önce yazılanları okumamışlardır. Kürtler Beşikci'yi okumazlar, "zaten biliyoruz..." derler. Bunun bir yakınma, hatta bir sitem olarak algılanmaması gerekir. Bu bir saptamadır. Ama Kürtler, okuruyla okumazıyla, esnafıyla kaçakçısıyla, gerillasıyla korucusuyla, kadınıyla erkeğiyle, yaşlısıyla genciyle, gelenekçisiyle modernisiyle, kurnazıyla hımbılıyla iyi insanlardır, hoş insanlardır.

"Türkü" sözcüğüyle ilgili pek çok yazı oldu. Bu yeni bir konu değil. On yılı aşkın bir zamandır tartışılmaktadır. Ama bunu her Kürt için ayrı ayrı yazmak, ayrı ayrı konuşmak gerekiyor. Kaç milyon Kürt var? Deyelim yirmi milyon. Yirmi milyon kere falan yazmak, konuşmak gerekiyor.

Murat Öztemir'in yazısında "Çobanyıldızı" kavramı geçiyor. Şivanperwer, Şivanperwer'in müziği bu kavramla değerlendiriliyor. Bu kavramı ben de kullanabilirim. "Türkü" sözcüğü de Çobanyıldızı gibi bir niyete sahiptir. Herhangi bir Kürt yazısında, "türkü" sözcüğünü kullanıyorsa, stran, dilok, klam gibi sözcükleri şarkı, ağıt, ezgi, hoyrat, maya... falan değil de "türkü" sözüyle çeviriyorsa, bu kişi için "beyninin en küçük hücrelerine varıncaya kadar asimile olmuş veya asimilasyonist etkiler altında kalan bir kişi..." değerlendirilmesi yapılabilir. Kürtler "türkü" diyerek, "türkü" söyleyerek bir yerlere varamayacak. Kürtlerin kendi öz değerleriyle daha sıcak bir şekilde buluşması gerekiyor.

Şivanperwer kendisiyle yapılan bir röportajda, "Şivanperwer Kültür ve Sanat Vakfı" kurulduğunu haber veriyor. Kürtler bu tür kurumları çok kuruyorlar, fakat içeri doldurmuyorlar. Bunun için gerekli çalışmaları yapmıyorlar, sabrı göstermiyorlar. Bir süre sonra da unutup gidiyorlar. Dilerim "Şivanperwer Kültür ve Sanat Vakfı" kurulmuş, uzun soluklu olur. Böylesi şüphesiz çok değerlidir, değerli çalışmalar yapar.

MALATYA'NIN o küçük köyünde biz küçüklerin hayal gücünü zorlayan uydurma öyküleri en çok büyükler severdi. Bizim köyün eşrafı abartıyı pek bir severdi. Korku dolu hikayeler biz çocukların gündeminden çıkmaz, birbirimize anlattıkça, korku hepten debelleş olurdu üzerimize. Zaman olur, onlara çocuk tek sürü halinde dolaşmak zorunda kalırdık.

Bir mezarı parmağımızla gösterdikten sonra, o parmağı ayağımızın altına alıp ezmek biz küçükler için pek olağandı. İşin sonunda günaha girmek vardı çünkü. Yine de mezarlıklardan vazgeçmezdik. Tüm çocuklar toplanır, köyün mezarlığına günde iki sefer yapar, mezar taşlarını tek tek öperdik. Büyüklerimizden esash bir sille yiyene kadar bu böyle sürerdi. Ama sillen kızarıklığı geçmeden biz yeni bir hikaye bulurduk.

Bir dönem, yolda gördüğümüz her yabancı cin olduğunu düşünürdük. Tüm çocuklar kenara çekilir, bu tezi güçlendirecek örnekler anlatırdık birbirimize: "Alo niye şaşı biliyorsunuz? Bi gün yolda yürürken, önüne bi yaşlı adam çıkmış. Demiş ki bana bi parça ekmek ver. Alo ekmeği vermiş, adam Alo'yu çarpmış!" Ne yapmak gerekirmiş peki çarpılmamak için? Bir çengelli iğneyi, punduna getirip üzerine takmak gerekirmiş. Öyle olduğunda cin senin emrine girermiş.

Uydurma hikayeleri en çok büyükler severdi. Gaz lambasının dibine oturur, gözlerimizdeki korkunun farkında değillermiş gibi başlarındaki konuşmaya...

"Ağaçların üzerinde kulaklarına balon takılı, ters ayaklı cini gördün mü? -Ben gördüm valla! Ceviz ağacının üstündeydi" diye başlar; tütün tarlasının içinde def çalıp düğün yapan cinlerle devam ederlerdi. Ardından sıra "nısnıslar, "tıstıslar", "üçgen ayaklılar" ve cümle mahlu-katlara gelirdi.

Bu korkuyla yataklarımıza girer, hiçbir güç şafak söküne

UYDURMA HİKAYELERİ EN ÇOK BÜYÜKLER SEVERDİ. GAZ LAMBASININ DİBİNE OTURUR, GÖZLERİMİZDEKİ KORKUNUN FARKINDA DEĞİLLERMİŞ GİBİ ANLATTIKÇA ANLATIRLARDI

evrimalataş

kadar bizi yataklarımızdan çıkaramazdı. Sabaha yapacak tek bir şey kalırdı; sırlıklam yatakları güneşe çıkarmak... Etrafa kesif bir sidik kokusu yayan bizim evin dokuz çocuğu, ellerimizde pijamalarımız dereye koşardık. Dokuz çocuk sıraya dizilir, derede bir güzel yıkanır, paklanırdık. Köylülerin hikayeleri tükendiğinde, malzemeyi bu kez de ya uzaklara ya da çalışmak için köye gelen yabancılarla arardık. Bunlar çoğu zaman kayısı bahçelerini ilaçlamaya gelen adamlar, inşaat ustaları, hayvan tüccarları ya da çerçiler olurdu. "İnsan başlı bir yılanla boğuştum. O gün bugündür hep böyle geziyorum. Geceleri bağırarak uyanıyorum. Çünkü yılan beni rüyalarım da takip ediyor" diyen bir inşaat ustası bizi uzun süre oyalamayı başarmıştı.

Bu oyunu galiba en çok büyükler severdi. Çoğu zaman eğlenmek, bazen de biz çekirge sürülerini disipline etmek için bu oyuna başvururlardı. Yediğim ekmeğin karalarını düşündükçe hala hayıflanırım. Sac ekmeğinin küçük baloncukları karardığında anem "Hadi ye ki para bulsun" derdi. Ben de bir dediğini iki etmezdim. Köyün diğer kadınları da farklı değildi. Ekmek karasına yumulur, tahammül edilemez tadına rağmen tüm baloncukları yedik-

ten sonra dağ tepe demeden para arardık. Tüm meselenin yanık ekmeği tüketmek olduğuna büyüyünce öğrendik.

Evet, en çok büyükler severdi bu oyunları... Cemile daha bir severdi. Cemile, babasından öğrenmişti Kur'an okuyup, ölü yıkamayı. Bu öğretisi ona zamanla heybetli bir hava kazandırmış, siyah elbiseleri ve kofisiyle dimdik durmasını sağlamıştı. Ne var ki Cemile daha fazlasını istiyordu.

Gözü erenler katındaydı. Elindekini de kaybedeceğini düşünmeden, erenler katına yükselecek basamaklar örüyordu kendince. Bir gün köyün kadınlarını topladı etrafına. Dimdik oturdu. Gözünü boşluğa dikerek anlatmaya başladı:

"Anam anam... Danayı sabahınan baxçeye götürdüm. Anam bacım, gettim ki ne görem? Yarabbi! Bütün o qavaxların başı yerde. Biliyi misiniz, ağaçlar senede bir Allah'a secde edermiş! Anam, bismillah dedim. Ne edeceğimi de bilemedim. Dersin hepsi bir insandır da başını eğmiş. Neyse, danayı otlansın, sebze göğertiye girip de yemesin diye, ağaca bağladım. Eve döndüm ama, beni bir sıtma tuttu! Öylen vaxdi, tommuzun sıcaklığı... Yılana deligi sıcak gelmiş. Eyle bir hava. Gettim dananın yerini değiştirem. Bissmillah! Gettim ki ne görem. Dana qavağın başında..."

Yani Cemile danasını Allah'a secde etmek için yerlere kadar eğilen kavağın ucuna bağlamış, kavak secdeyi bitirip boynunu düzeltince dana arşa yükselmişti. Ne var ki kavağın tepesindeki danaya bir şey olmamıştı. Dedik ya o küçük köyde bu öyküleri en çok büyükler severdi.

kemalvarol
varol@bilkennt.edu.tr

KÜRT MÜZİĞİ TIKANDI MI?

BAŞLIĞIN FENA HALDE KIŞKIRTICI OLDUĞUNUN FARKINDAYIM. AMA BURADA SORUN EDİLECEK KONU, GELENEKSEL KÜRT MÜZİĞİ DEĞİL, MODERN FORMLARLA VARLIK BULAN KÜRT MÜZİĞİDİR

SİZİN de dikkatinizi çekmiş midir bilmiyorum; Kürt müziğinde form ile içerik düzlemi arasında giderek bir yarılma söz konusu.

Yani Kürt müzisyenler her türden yeni formu denemelerine karşın, içerik düzleminde geleneğin etkisinden pek kurtaramıyorlar kendilerini. Bunun için küçük bir örnek vermem gerekiyor. Ciwan Haco'nun, tekno ritimlere dayanan single çalışması Na Na'nın çıktığı günlerde, bu müziğin başta Türk televizyon kanalları olmak üzere geniş bir kitle tarafından nasıl beğenildiği, bu şarkıların melodilerinin dört bir yanda duyulmaya başladığını sanırım herkes hatırlayacaktır. Ancak, tuhaf olan Kürt müziği açısından yeni olan bu formun (tekno) içerik olarak yeni sözlerle desteklenmiyor oluşu. Yani şunu demeye getiriyorum, **Ciwan modern bir form denerken, şarkı sözleri köy yaşantısına ait ve asla şehri simgelemeyen sözlerle çıkıyor ortaya. Peki ne var bunda?** Bunun sanıldığı kadar basit bir olay olmadığı sanırım birazdan anlaşılacaktır.

Kuşkusuz, bu yarılma hali bir tek Haco'ya özgü değil. Ne kadar modern formlar denirse denensin, Kürt müziği söz varlığını hâlâ geleneksel yaşantı üzerine inşa etmektedir. **Bu Ciwan'da da, Çar Newa'da da, özellikle MKM çevresinde toplanan müzik grupları için de, hatta Kürt müziği açısından yeni bir imkân arayışı içinde olan bir kısım müzisyenler için de böyledir.** Bu durumu açıklayabilmek için, modern Kürt sanatçıların şarkı sözlerine yapılacak üstünkörü bir bakış bile bu dediklerimi doğrular niteliktedir. Örneğin, sevgiliye duyulan aşk vatan hasretiyle özdeşleştirilmekte, sevgilinin özgürlük gibi koktuğu modern formlar içinde vurgulanmakta; dövmelerle, doğu motifli takılarla bu bütünlüğün sağlandığı düşünülmektedir. Bu bağlamı artık olmayan söylem, giderek tüm modern Kürt müziklerine damgasını vuran bir söz yazımının uzantısıdır.

"GEÇMİŞİN COVER'LANMASI"

Modern müzik türüne ait referanslarla hareket eden bu müzisyen/müzik gruplarının çoğu, şarkı sözlerinde geleneksel yaşama ait özelliklere, değer yargılarına atıfta bulunuyorlar. Denilebilir ki, bu şarkı sözleri, ne kadar modern formlarla ortaya çıkarlarsa çıksınlar, anlam dünyası olarak şehre değil, köy yaşantısına, geleneksel olana atıfta bulunuyorlar. Bu açıdan, bu müzisyenle-

rin atıfta buldukları olaylar, şarkı sözlerinde yansımaları bulan ifadelerle bu şarkıların formu birbirine tamamen zıt özellikler teşkil ediyor. Bu durum da, söz konusu şarkıların, bugüne değil, mitik bir zamana dair göndermeler içerdiğini, ne kadar devingen görünürse görünsün modern Kürt müziğinin aslında statik bir seyir izlediğini ortaya koyuyor. Bu sınıfa dahil edilecek sanatçıların albümlerinde her zaman bir cover olduğu hatırlanmalıdır. Ama gözden kaçan ayrıntı, bu şarkıların tümünün bir cover mantığıyla yapıldığı. Bu, Murathan Mungan'ın başka bir durum için pek güzel kavramsallaştırdığı şekliyle "geçmişin cover'lanması"ndan başka bir şey değildir. Bugüne, geleceğe ait olan sürekli olarak geçmişte aranmaktadır. Geçmişin, modern formlarla yeniden üretilmesi değildir yapılan; bugünün geçmişle yeniden üretilmesidir. Tıkanma da burada.

İkinci tuhaflık şurada: Bu müziğin alıcısı, hadi yaygın tabirle söyleyelim, hedef kitlesi, şehirde yaşayan, şehrin her türlü etkisine maruz, çoğunluğu belli bir bilinç düzeyine erişmiş bireylerdir. Bu hedef kitleye hitap eden Kürt müzisyenler, bu kitlenin yaşadığı problem, sevinç, sıkıntı ya da her neyse ona tekabül edecek sözler yazmaktan uzaklar ne yazık ki. Müzikle ilgilenenler bilir ki, müziğin asıl gücü anımsatma ve özdeşim kurmasında yatar. Ama bu şarkıların öz-

deşim kurulacak bireyi bugüne yaşama-maktadır. Şarkılarla asıl özdeşim kuracak birey yok değil, vardır. Ama onların da bu müzik türünden uzak olduklarını, Ciwan Haco'ya bile prim vermediklerini (yaşlıların ona karşı tavrı alışları örneği), çoğunlukla geleneksel şarkıcılarla yetindiklerini anımsatmalıyım.

Bu şarkıların anlatıcısı, sevgilisini köyde çeşme başında beklemekte, çölde gitmekte, vatanındayken bile vatan hasretiyle yaşamakta, dağlar yanı başındayken dağ hasretiyle yanıp tutuşmaktadır. Ama dinleyici için gerçekte böyle midir? Bu şarkıların sözlerine bakıldığında, Kürtlerin modern çağın etkisi altında yaşanan sorunlardan hiçbirisini yaşamadığı sonucu çıkıyor. Oysa bugün Kürt nüfusunun büyük çoğunluğu şehirlerde yaşamakta olup, modernizmin bütün olumsuz etkilerini de yine en çok Kürtler yaşamaktadır. Ama şarkı sözlerinde bu karmaşasının esamisi bile okunmuyor. İddia modern Kürt müziği olmasa sorun yok. O zaman rahatlıkla, geleceği yeniden üretilebilirsiniz.

İYİ ÖRNEKLER VAR

Öyleyse bu müziğin, modern Kürt müziğinin dinleyicisi kimdir? Bir müziğin bir dinleyicisinin olup olmadığı, onun dolaşıma girdiği anla değil, birkaç yıl sonrasıyla ölçülmelidir bana kalırsa. Yaptığınız yeni tarzlarla bir

anda dinleyicileri etrafınızda toplamanız hiç zor değil. Ama bu dinleyiciyi bu söz konusu biçimsel denemelerle çok fazla tutamayacağınız, onu şarkı sözlerinizle de ikna etmeniz gerekecektir. Yukarıda değindiğim, özdeşim kurma meselesiyle. İyi ama, ortada, özdeşim kurulacak, bugüne ait bir kişi olmadığında ne olacaktır? Kürtçe kasetlerin neden satmadığı, Kürt müziğinin neden büyük bir atılım yapılamadığı, neden bir tıkanma yaşandığı sorularına cevap biraz da burada aranamaz mı?

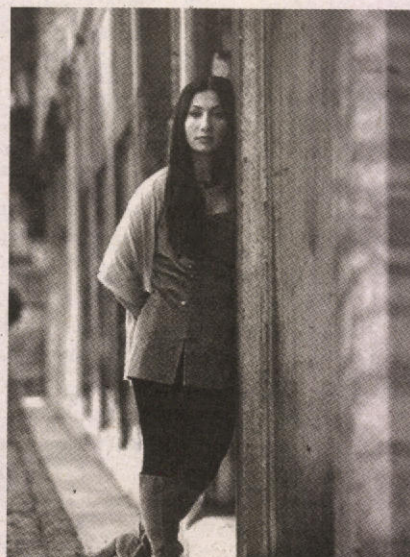
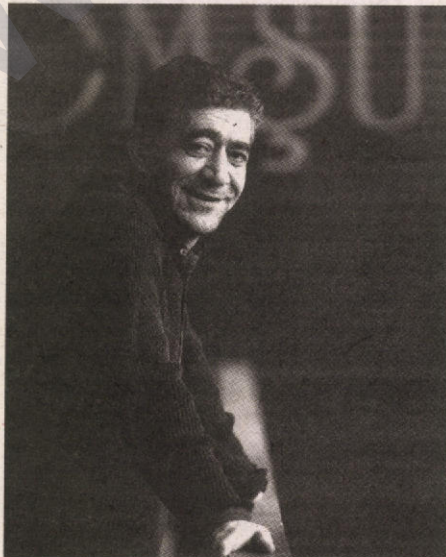
Aykırı örnekler yok mu? Elbette var. Yaptığı müziği pop olarak nitelendiren Mehmet Atlı, kanımca çok iyi bir örnek teşkil ediyor. Pop müzik türünün (türlerin karmaşasına rağmen) bütün imkânlarından yararlanıyor Mehmet Atlı ama sözel düzeyde, çoğunluğunu kendi yazdığı şarkı sözlerinde, yukarıda sözünü ettiğimiz sanatçılardan başka bir seyir izliyor. Atlı'nın şarkıları dikkatle dinlendiğinde, sözlerin modern hayatın karmaşasına, bu modern hayatın her türlü etkisine maruz kalmış bireyine, bireyin yalnızlığına göndermede bulunduğu açık olarak görülecektir. Örneğin, Mehmet Atlı'nın şarkılarındaki aşık kişi, sevgiliyi Ciwan Haco ya da Rojhan Beken (ki bence Beken olayı Rojin'le beraber incelenmeye değer bir vakadır) gibi köyde, dağlarda ya da çöllerde değil cadde ve sokaklarda aramaktadır. (Zu Were adlı şarkısında, "Bu şehir ve sokaklar bana hep seni hatırlatıyor" diyor örneğin ya da Çave Min Roni, adlı şarkısında: "Yine bahar geldi, yine her şey bana yalnızlığımı hatırlatıyor" diyor). Geleneksel hayata ait vurguyu en aza indiren Mehmet Atlı'nın asıl başarısı da burada yatmaktadır bana kalırsa.

MÜZİSYENLER TARTIŞMALI

Burada söylemek istediğim, geleneksel olanın reddi değil. Nitekim, geleneksel Kürt müziğini çok iyi icra eden, benim de severek dinlediğim (Delil Dilanar gibi) sanatçılar var. Bu sanatçılar da zaman zaman modern müziğe ait referanslardan yararlanıyorlar ama benim işaret ettiğim, modern müzik iddiasıyla ortaya çıkan Kürt sanatçıların bir imkânı yanlış kullandıklarıyla ilgili.

Kuşkusuz, bu durumun Kürt siyasetiyle de ilişkisi var. Bugün hâlâ, Kürtlerin çıkardığı kimi yayın organlarında, sanatın işlevine dair modası geçmiş yazılar yayımlanırken, bu "dinamiğin" müzikteki yansımalarının farklı olmasını beklemenin diğer kâma olacağını biliyorum. Birey olma hali, Kürtler arasında hâlâ bir imkânsızlık olarak var oldukça, bu şarkıların da bu durumundan uzak kalamayacağını, sürekli olarak geçmişte kalmış bir zamanın yüceltimi üzerine inşa edileceğini ve bugünün sorunlarına, bireyine dair bir söylem geliştiremeyeceği ortadadır.

Sanırım, en başta Kürt müzisyenleri, neden bir türlü dolaşıma girmediklerini, giremediklerini kendi aralarında tartışarak bulacaklardır. O zamana kadar, modern formlarla, aslında olmayan bir dinleyici için mitik bir zamanı yüceltmeye devam edeceklerini sanırım kendileri de biliyor.

1 980-2000 yılları arasında Kürt tarihi ve coğrafyası aslında gönüllü ve meraklı olan herkese açıktı ama bir yandan yasakçı, baskıcı, tehdit politikaları, bir yandan da asil Türk cenahındaki aydın ya da gazetecilerdeki gönül ve merak eksikliği nedeniyle, egemenler Kürt meselesini ve Kürtleri kolayca ötekileştirdi. İşin kolayına kaçılmıştı, Kürtler bölücü ve teröristi üstelik de pis ve cahildiler. Bu önyargıyı toplumun geniş kesimlerinde başat kılmak çok zor olmadı. Çünkü bu görüş zaten egemen olan resmi ideolojinin bir unsuruydu, ayrıca 1925'den bu yana, yani Şeyh Said isyanından beri Türk idaresi, Kürtler hakkında hep olumsuz bilgi ve görüntüleri yaygınlaştırmaya çalışıyordu.

Ben henüz lise talebesi iken, 1969 olmalı, turist rehberi olarak, Antep, Adıyaman, Diyarbakır, Bitlis, Van, Ağrı, Erzurum hattında haftalarca hatta aylarca dolmuşum. Dolayısıyla coğrafyayı biraz biliyordum, Kürtlerin de kuyruklu olmadıklarını görmüş nadir İstanbul çocuklarından biriydim. Turlar yaz aylarında yapıldığı için Kürtlerin kışın dağda, kar üstünde yürürken ne tür sesler çıkardığını kulağımla duymamışım ama, Kürtçe diye apayrı bir dil olduğunu biliyordum. Zaten o zaman radyo ya da gazetelerde Kürt yoktu, Doğulu vardı.

Medyada, Özgür Gündem ve Med TV'ye kadar, münferit birkaç sağ duyulu Türkiyeli gazetecinin dışında, Kürtleri nesnel olarak tanıyan ve aktarabilecek pek kimsecikler yoktu. Eskilerden Yaşar Kemal sonra da Fikret Otyam'ın röportajlarını okuyorduk tabii ama... Bizim, Kürt gerçeğini, Kürt için ruhunu anlayabilmemiz bayağı bir zaman aldı. Kitap dünyasına baktığımızda Kemal Bilbaşar, Esmâ Ocak, Ferid Edgü, Bekir Yıldız gibi Kürtleri anlatan birkaç yazar ancak vardı. Bu edebiyat örnekleri arasında tabii ki Yaşar Kemal'i unutmuyoruz ama 60'larda 70'lerdeki Kürtlerin siyasal konumları bugünküne oranla çok farklıydı. İnceleme-araştırma alanında ise Türkçe galiba doğru dürüst hiçbir şey

Büyüklerin Elllerinden Küçüklerin Gözlerinden

**BERABER YAŞADILAR,
YAŞIYORLAR,
YAŞAYACAKLAR.
TÜRKLERİN KÜRTLERİ
DAHA İYİ, DAHA DERİN
VE DAHA GENİŞ
TANIMALARI,
ÖĞRENMELERİ
GEREKİYOR**

yoktu desek, yanlış olmaz. Yabancı dil bilenler Martin Van Bruinessen, Chris Koutchera ya da David MacDowall ile Eigelton'ın eserlerini belki okuyabilirlerdi ama Türkçe kitapların çoğu Kürtlerin varlığını inkar eden hatta onlara Kürttürkleri diye isim takan sözde bilimadamlarının çalışmalarıydı.

Merkezi Kayseri'de bulunan bir grup uzman, 'Urfa ağzında Türk cevherleri' cinsinden etimolojik çalışmalar bile yayınladılar. Kısacası Kürtleri tanımak, öğrenmek isteyenler açısından, kültürel-entelektüel atmosfer öyle pek havadar değildi. 80'lerden sonra neyse ki bu hava dağıldı, siyasî ve askeri mücadele ile neredeyse paralel bir şekilde Kürt kültürel, entelektüel hayatı da şenlendi, zenginleşti, gelişti. Kimileri buna Kürt aydınlanması diyor, bence biraz abartılı bir sıfat ve betimleme ama her şeye rağmen olumlu.

Bu koşullar ve böylesine olumuz bir ortamda, neyse ki bir dizi insanın ko-

nukseverliği, dostluğu, ilgisi ve bilgisi sayesinde, aralarında benim de bulunduğu grup gazeteci Kürt meselesi konusunda eğitildi, aydınlatıldı.

O dönem sadece yazılıyla değil ama esas olarak sohbetleriyle bizlere Kürt tarihinin zenginliklerini sergileyen, kişisel ya da toplu anılarıyla meseleyi daha iyi kavramamızı sağlayan Kürt aydınları, gazeteci meslektaşlarımız, yerel siyasetçiler, kendileriyle her zaman hemfikir olmamamıza rağmen bize sadece habercilik mesleğinde değil siyasi-ideolojik bakımımızda da önemli bir destek sundular. Aslında bunları yazdıktan sonra benim de Muhsin gibi bir ansiklopedi dizisine başlamam lazım ama Muhsin bu işi başarılı bir şekilde sürdürdüğü için o alana girmeyeceğim.

Bu şahsiyetler arasında İsmail Beşikçi'nin özel bir yeri var, tıpkı Musa Anter'in olduğu gibi. Sarı Hoca, kitaplarından önce bir efsane olarak girdi düşünce dünyamıza. İskilip'ten çıkıp Erzurum üzerinden Diyarbakır cezaevi dönemine ilişkin kendisi pek az yazıp konuşurken, hapishane arkadaşları bu bilgenin kararlı direnişini, engin bilgisini ve tahlil yeteneğini anlata anlata bitiremezler. Başlı başına bir Kürt akademisi olan Musa Anter, insancılığı ve mizahı ile bambaşka kapılar açtı bize. Keza Mehdi Zana da Belediye başkanlığı günlerinden sürgün dönemine kadar Terzi Niyazi'nin geleneğini sürdürdü. Ümit Fırat her zamanki serinkanlı tahlillerine rağmen arada bir keskin çıkışlarıyla bizi şaşırtsa da olgunluğu ve alçakgönüllülüğüyle iyi bir dost daha da iyi

ragıpduran
ragip137@hotmail.com

bir haber, bilgi ve tahlil merkezi oldu. Günay Aslan, Van-Istanbul-Köln hatında Kürtleri anlamamız için elinden geleni yaptı, yapıyor.

Yaşar Kaya, Serhat Bucak hem iyi birer gazete (Özgür Gündem) patronu oldukları hem de Kürt tarihinin ve siyasi mücadelesinin kıdemli kurmayları... Orhan Doğan'ın Cizre'deki, Hasip Kaplan'ın İdil'deki, Zübeyir Aydar'ın Siirt'deki evlerinde sabahlara kadar süren sohbetleri hâlâ çok özliyorum. Tark Ziya Ekinci, Naci Kutlay ve Canip Yıldırım canlı tarih arşivlerimiz olmuştu. Kendal Nezan, Kürt Büyükelçisi gibiydi. Mehmed Uzun, global düzeyde bir kültür ataşesi. Diyarbakır'ı sevmek için Şeyhmus Diken'i tanımak şart değildi, ama onun kitaplarını okuyup sohbetlerine katılırsanız Diyarbakır'ı severek öğrenirsiniz. Hele bir de üstüne Suzan Samancı'nın öykülerini okumuşsanız çerçeve daha berraklaşır. Van ve Hakkari'de Enver,

İstanbul çizgilerinde de Ender Özkahraman'dır rehberimiz. Bekaa'da, Şam'da, Beyrut'ta, Paris, Londra, Amsterdam'da, sonra ABD'de, Kanada'da, Kazakistan'da, Ermenistan'da dünyanın dört bir yanına dağılmış Kürtlerle de sohbet ya da röportaj, haber ya da tercüme marifetiyle bir araya geldim. Onların her biri de bizim Kürt siyasal, kültürel ve toplumsal arşivimizi oluşturdu. Eminim daha başka bir çok arkadaş, dost ya da aydın veya politikacının adını anmayı unutmuşumdur. Arşivim pek dağınık, yaşım da belleğimi flulaştırıyor artık. Bağışlasınlar...

Gazeteciliğin hoş yanlarından biri de, sınırsız sayıda insanla temasa geçebilme olanağına sahip olmak. Her birinden öğrendiğin bir damla, bir avuç, bir kucak bilgi, tahlil, bakış ve perspektifi kendi siyasal-ideolojik geçmiş ve birikiminle harmanlayıp kağıda döküyorsun, haberin arasına iki satır bir geçmiş bilgisi ekleyince haberin anlamı artıyor. İsimlerini andıklarımın dışında, Nusaybin'de, Diyarbakır'da, Hewler'de, Amadiye'de, Senendej'de, Kamışlı'da Ortadoğu toprağında, yolda, bir köyde, kahvede, otele, lokantada tesadüfen ya da bilerek muhabbete girdiğim onlarca belki de yüzlerce Kürdün bilgileri sayesinde bugün bu alanı hâlâ izliyoruz, anlamaya ve anlatmaya çalışıyoruz. Onlara da zor spas!

Berberer yaşadılar, yaşıyorlar, yaşayacaklar. Türklerin Kürtleri daha iyi, daha derin ve daha geniş tanımaları, öğrenmeleri gerekiyor... Romlar da bir gün geçmişin olumsuzluklarını unutturabilir.

IX. Narkissos'un Maskeleri

1. Her şey bir şakayla başladı. Beni güldüren bir soruya, günün birinde verdiğim yarı-şaka yanıtla: Kitaplarınızda kendinizi mi anlatıyorsunuz? Evet, onu bulduğumda.

"Kendi bulunmaz, oluşturulur, meydana getirilir, icat edilir," diyordu kitaplar. Ben de oradan başlayayım: Ben, anlatılan kendimim.

2. "Kendi" icat edilir, uzun sürmüş bir sayıklamadan, duvara vuran dev bir gölgeden, yankılardan ve yansımalarından, sessizliklerden... Ölümlü bir bedeninin yalnızlığından.

3. Kendini anlatmak... İnsanın, kendi yalnızlığına saklanmış "ben"ini bulmak için sürdürdüğü ısrarcı bir söyleşi mi? Bir masumiyet yitimi, ertelenmiş bir intihar, dünyaya karşı meydan okuma mı - senin gerçeğin karşısında benimki? Özgürleşmemiş mi, yoksa en eski tutsaklığımız mı?

Sözcüklerden oluşturduğum boş anıtmezaraya soruyorum bunları.

4. Böyle başladı işte. "Kendi"ni, kendi hayatını ve ölümünü anlatan bir kadını yazmaya koyduğumda... Henüz bir adı yoktu, herkes adına konuşan bir yazar maskesi miydi, bilmiyordum. Yaradılış gereği, cinsiyetli ve ölümlüydü. Belli belirsiz ona çift-cinsiyetli bir dul kurmam gerektiğini seziyordum. Bir de, kendini anlatmayı sürdürürebilmesi için ölümlü olduğunu hatırlaması, bir hatırlaması, bir unutmaması gerektiğini... Adını bulduğumda, hikâyesi de tamamlanmış olacaktı zaten.

5. İlk ad bana tesadüfen verilmişti. İçinden geçip gittiğim, benim içimden geçip gitmiş onca kent, içinde öldüğüm, bende ölmüş onca mekân arasından neden seçtim. Rio de Janeiro'yu? Uçurumlar, kartallar ve leşler kentiydi, hayatı andırıyordu, benim kadar yaralıydı, sefaleti ve görkemiyle "insan" a çok benziyordu.

Hint bilgeliği, İnsan'ın sayısının bir ya da sıfır değil, iki olduğunu görmüştür;

Eski Mısır ise 'İki Ortağın Gizi' der.

Rio de Janus: Biri geleceğe, diğeri geçmişe dönük çift-yüzlü tanrının Irmağı. Zamanda ve mekânda kurulmuş, çığlıklarla, kör noktalarla, kehanetlerle dolu bir labirent, Ölümler Ülkesi, cangılın ve gecenin çağrısı, kaosun zaferi.

Cangıla kendini aramak için girersen, bulursun. Ama oradan çıkabilmek için, bulduğun kendini geride bırakman gerekir.

6. Kadının adını buldum, daha doğrusu o kendi adına doğru koştı: Özgür. Her işareti yorumlayarak, anlatarak, sözcüklere anlamlarını, anlama sözcükleri vererek, yazarak, silerek, tekrar yazarak kendi hikâyesinin, yazgısının, gölgesinin peşinde koştı Özgür.

7. Ona rol icabı, edebiyat gereği, bir benliğin hakikatini taşıtmam gerekiyordu. Oysa o derhal benlik ve

nesne olarak ikiye ayrılacak, doğar doğmaz parçalanarak kendini "çift" kılacak. Ö.'nün peşisıra koşacaktı. O maske, olanca ağırlığıyla ikisini de toprağa çekene değin...

8. "Ben olmuş ve olacak her şeyim ve bugüne dek yüzümü hiçbir ölümlü maskesiz görmemiştir," diye yazar bir Osiris tapınağında. Osiris, ölümün ve yeniden doğumun tanrısıdır, Dionysios gibi. Dionysios da hep maskelidir, bazen erkek bazen dişi olarak görünür, deli-tanrıdır, hep ölmekte ve hep yeniden dirilmektir. İki tanrı da parçalanmıştır, Orpheus da...

9. Neden öldü Özgür? Ya da kimdi o ölen? Sen ve Özgür ölüm anını aynı cümlelerle anlattığınıza göre fark etmiyor mu? Yoksa kendini anlatarak özgürleşme düşü mü? O cümlelerin yazarı ölümün hangi tarafında?

Bu soruların yankılandığı boşlukta olduğunu biliyorum yalnızca. Özgür'ün bütün Orpheus'lar gibi arkasına döndüğü an, kendini anlatmayı tamamladığı andır, bireysellik kavramının kendi üzerine kapandığı, ölümlülük bilgisinin darbeyi indirdiği an. Özgür, 'özgür' olduğu anda, kendisinden çok eski bir mitin öznesine dönüştü, çünkü kendin olmak demek, ölmek demektir. Ancak ölerken, "biricik" oluruz, değiştirilemez biçiminde kendi hikâyemizi oluruz.

Yazı, bu yüzden, ölümün karşısında hep maske takmak zorundadır.

10. Mutlak birleşme anı, mutlak parçalanma anıdır. Ben'in öteki'nde erimesi, ölümle yaşamın, geçmişle geleceğin, anlatanla anlatılanın, hikâyeyle gerçeğin, imgeyle bakışın birleştiği an: Ancak sonsuzluğun kırabileceği bir tamamlanmıştıktık.

11. Yani aşk? Ölüm bilgisiyle açığa çıkan bu aşk ki-me ya da neye? Kendi müziğine mi, yaratına mı, imgene mi? Öteki'ndeki kendine mi, Öteki'ne mi?

12. Peki o zaman neden yazıyorsun? -Silinmeye razıyım, ama ya hiç kaydedilmediysem?

Irmağa doğru eğiliyorsun, bakışların derin, dipsiz karanlığa dikilmiş, camdan gözkapakları kendi üzerlerine kapanıyor. Maskeni çıkardığında, sular soğuk, sır oldu sonsuzluğun kapısını aralıyor ve ben, artık senin için zamanın, yani yokoluşun, bir çiçeğin adına dönüşmek olduğunu biliyorum. Yalnızca bir çiçek adına... İstersen buna şimdilik 'her şey' diyelim, yitirmiş olduğun her şey.

13. Sen kimsin?

Ben senin içinde konuşan yankıyım. Sözcüklerle anlatılamayan benim, yanıt vermeyen sessizlik... Ve bugüne dek hiçbir ölümlü yüzümü MASKESİZ görmemiştir.

[aslıerdoğan]

Karla Kaplıdır

Sargın çocuklar haber verdi
esaretimi
can evimde uçtu alıcı kuşlar
saklanma
kulak ver bana ey kalbim
dünya durdu gözlerimde
vurgun yedim gün ortası
tarihsiz kitapsız sürgüne çıktım
yine ateşe verdi beni
hüznün başıboş seli
sevdamin dili karla kaplıdır
sözümün itirazı var

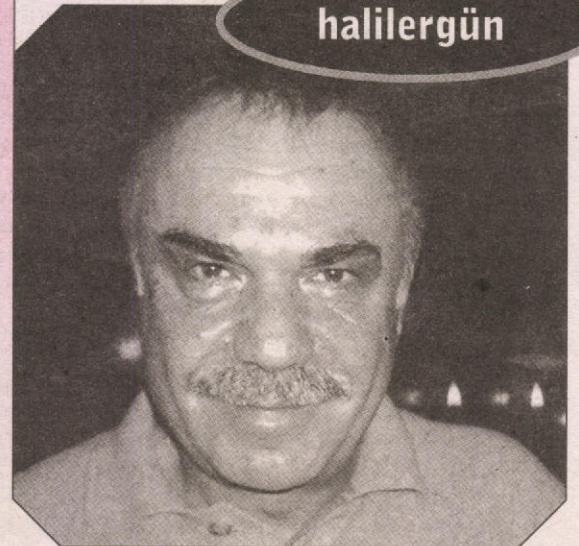
oysa
kaç meydan savaşı verdim
kaç kere sorgusuz havalandı
gözü kara oklarım
kah kahraman kah yenik
kim bilir kaç kere taşı
dingin sularım yataklarından
ama durmadan of çekmez mi
konuşkan rüzgar
böyle baş dönmesidir işte
bahara durmadır sevgilim demek

ey yar
bir gün aşk bahçesine uğrarsan eğer
bil ki
çaresiz köle olur harabe gönül
öyle yere serer adamı
öyle zincire vurur
öyle ezip geçer ki göğsün üstünü
itiraz kâr etmez

gel
korkusuz sokul içime ey sesim
söyleş benimle
bak yine esti kavak yelleri
yine iç çekti çetem
pusular kurdu
bütün yolculuklar karla kaplıdır
kükre bir kere daha
benim sevgili hatam olsun
bu zeytin karası sevda
gel kokla usulca
gözlerimden dünya geçiyor.

2005 15 Şubat

halilergün

ŞAIR durur, derin bir of çeker ve devam eder...

Bir zaman aralığıydı, sıkı bir ayrılıktı. Şöyle mızızlanıp durmuştum aynı anlattığım gibi. Şöyle demiştim; buralarda bir yerlerde olmalı, hemen şuradaydım, iki adım ötemde karşımda duruyordu.

Gölüm yüzüne düşüyorken o ayrılık kazıklarını çakıyordu. Ben üşüyordum yalnızlıktan. Hemen şuracıktaydım... Şu dokunduğum taşın yanında. Öylece durup kaldığım zamanın üç vakit ötesinde bir yerde. Kalbimde saklayarak onu, hep sustum, hep susacağım. Sen hep aklımı delirtiyordun. Hemen şuracıktaydım, ayrılığa adımını ilk attığın yerde, işte o yerde düş ağaçlarının

kollarına tüneyen bir kuş uykusunda vurdular beni. Taşlarını eriten şu derenin kenarında günlerce kanadım da, dokunamadan saçlarına orada yığılıp kaldım. Yanımdan geçip giden yüzlere bıraktım kendimi. Şimdi herkesten biraz var bende. Her sokakta bir -toz parçasıyım. Ötelerde kendimden uzaklarda bir yerde, bin bir insanda bin bir düşüncedeyim. Ve aklıma esen ne varsa rüzgar olup savruldu. Ve ben bu kadar tek başınsayım, hiçbir ses çağırmyorsa adımı, öyleyse olmadılar hiç. Bu kalabalıklar, ölümün yaşayan ayakları bağırmyorsa, dokunmyorsa yaş ağaçlara, ben hiçbir zaman olmayacağım aralarında...

Eşimi bulana kadar susacağım aşkın yüzüne. Tek başınalığım ağıladığı bir kuytu olacak ruhum.

Bu konunun şairin haliyle ilgisi vardır... Genç ressam Erol Eskici Kötü Şair'e sorar:

- Geçiminizi neyle sağlıyorsunuz?

Kötü şair cevap verir?

- Yoksullukla...

ŞAIRİN HALİ

Kuştan Şapka

İşığı sönmüş aşkların rengi
bu uzaktan gelen sesler
Coğrafyasından kaçarak
kendine gizlenen bu aşk
kızaran acıların buğusundan başka ne olabilir...
Kulakları sağır yapan
çığlıkların utangaç çocukları
dimdik bir ağaç gibi
tepenize konan kuştan bir şapka
açarak dallarınızı yürüyün
Utanılacak hiçbir şey yok...
Hangi aşksa o aşk denilen şey
her neyse kesmeden sözümü
boynunuzu yana büküp mazlum,
fotoğraf karelerinden atın kendinizi
Küskünler ordusunun hüzünlü yüzlerini
silin haritanızdan...
Ayın tanrıçası karanlık
İslandi duruşu aşkın
Dağınık ve hisirtili cümleler kurun
kaldırmak için ölüsünü korkun...
Bakın işte orada
aşka yenilmiş bir zavallı
bir şeyler mırıldanıyor
dinleyin silerek kulak kirlerinizi

KÖTÜ PANİK ATAK

- **BEN** gidiyorum, senden bıktım. Çok dağınık, karmakarışık birisin. Beni ne sevdiğin belli, ne sevmediğin.

- Ama bir saniye ben, yani senin söylediğin şeyler bende yok. Beni sinirlendirmek için yapıyorsun bütün bunları.

- Bak, senin araban yok, beni hiç güzel yerlerde gezdirmedin. Hep ekmeğin arası yemeklere götürdün. Bir de şu panik atağını çekmek zorundayım. Seninle uğraşamam "Hayatım, ben ölmek üzereyim, hadi biraz sevişelim" sürekliliği böyle söyleyip durdun. Bir de üstüne üstlük bana hiç şiir yazmadın.

- Senin neyin var? Bende olmayan ne varsa saydın. Tamam arabam yok, çünkü kullanamıyorum. Seninle her şeyi yaptık, bir sürü şey paylaştık. Seni markalı bir yere götürmüştüm. Neresiydi ha, hatırladım. Sultanahmet köftecisi, bunu neden söylemiyorsun peki? Şiire gelince, tam yazacaktım sen kavga çıkardın.

- Ben aslında bir süredir biriyle çıkıyorum. Sana söyleyemedim. Arabası da var, beni sürekli gezdiriyor, yedirip içiriyor.

- Seviştin mi onunla?

- Hayır, sadece öpüştük.

- Dudaklarından mı?

- Sana ne, neresini öptüysem öptüm. Nasılsa ayrılıyoruz. Şu kapıdan çıktığımda beni bir daha asla göremeyeceksin. Seni o panik atağınla baş başa bırakıyorum. Meğer ben seni hiç sevmemişim. Bunu şimdi çıkıp giderken anlıyorum.

- Demek gidiyorsun. Onunla gerçekten öpüştün mü? Demek başkası var, ona gidiyorsun. Bence artık git istersen. Seni taksiye bindireyim olur mu? Nasılsa başkasını seviyorsun. Konuşmanın ve bağışmanın bir anlamı yok. Ya da sen kapıyı aç ve git. Ben böylece arkam dönük duracağım.

- Sen pisliğin birisin. Bir daha yüzümü göremeyeceksin. Sakın arama beni. Yeni sevgilimi de rahatsız etme. Bütün arkadaşlarım onu senden daha çok sevdiler. Sen de artık

panik ataklarınla seviş dur.

Ben şimdi ne yapacağım. Çat diye kapıyı vurdu gitti. Hem başkası varmış hayatında. Benimle son zamanlarda kavga etmesinin sebebi buymuş demek. Neyse sadece öpüştüm. Ya tam birlikte olduktan sonra söyleseydi. Acaba birlikte olmuş mudur? Şöyle uzanayım, sınırlarım gergin. Ben çok mu mülayim biriyim? Kendimi boşlukta hissediyorum. Ne yapmam acaba? Evden çıksam mı, yoksa çıkmasam mı? Birilerini mi arasam? Sahiden de gitti. Hah, telefon çaldı. İyi ki aradılar. Kim acaba?

- Alo, alo sesinizi alamıyorum.

- Alo Şero, ben Ahmet Erhan.

- Aaa, merhaba, nasılsın? Sen pek aramazdın, neredesin?

- Şero, beni kurtar, ben ölüyorum. Hayatım tehlikede. Beni çabuk bul. Ne yapacağımı bilmiyorum.

- Hayırdır, neredesin, neyin var? Hasta mısın, hastaysan en yakın hastaneye git ben hemen geliyorum.

- Şero acele et, beni kurtar. Beni gel al buradan. Çok kötüyüm, Bakırköy Devlet Hastanesi'nin kapısında dayım. Ne olur acele et!..

- Tamam, gir içeri doktora muayene ol, ben hemen ordayım.

Anladım, panik atak geçiriyor bu. Benim ilaçlardan alayım. Panik bir hali vardı. Hemen gidip alıp geleyim onu. Yalnız da kalmamış olurum. Hay Allah, kız da çekip gitti.

- Hey Şero, bayağı da hızlı geldin. Bu kadar çabuk gelmeni beklemiyordum. Farkında değilsin ama, inan ki hayatımı kurtardın. Sen gelmeseydin ben burada bir başıma ne yapardım? Kendimi boşluk gibi hissettim. Neredeyse nefes alamıyordum. İyi ki geldin. Hadi beni al götür buradan.

- Panik atak geçiriyorsun sen, değil mi?

- Panik midir, atak mıdır, her ne haltsa beni al bir an önce buradan götür. Yanımdan ayrılma. Başının belasıyım.

- Sana inanamıyorum. Hastane-

nin önünde panik atak geçiriyorsun, doktoru değil beni arıyorsun.

- Boş ver bunları. Zaten beni bu hastane panik atak yaptı.

- Bende de tam tersi. Ben doğru hastaneye koşarım. Hatta tüm doktorlarla kavga ederim. Hah işte, eve de geldik. Şurası benim dairem. Hadi içeriye girelim. Sen söyle otur, rahat et.

- Şero lan, çayın var mı? Çay içip Taksim'e çıkalım. Burası neresi? Acayip içmek istiyorum.

- Çay var. Taksim'e çıkma-yacağız. Ayrıca da içki yok. Burası da Şirinevler.

- Valla ben bilmem Şirinevler falan. Beni birazdan Taksim'e götürmek zorundasın. Beni Hüseyin Alemdar'a teslim et. Sen de gitmeyeceksin, yanımda kalacaksın. Sonra da oturur içeriz.

Tamam, kurtuluş yok. Ben de iyi değilim. Bu evde yalnız başıma kalamam. Kalırsam da panik atak olurum. İlaçlarım nerede? Bana yardım edecek kimse yok buralarda. En iyisi Ahmet Erhan'la çekip gitmek. Moralim de çok bozuk.

- Ne oldu lan Şero, sustun kaldın.

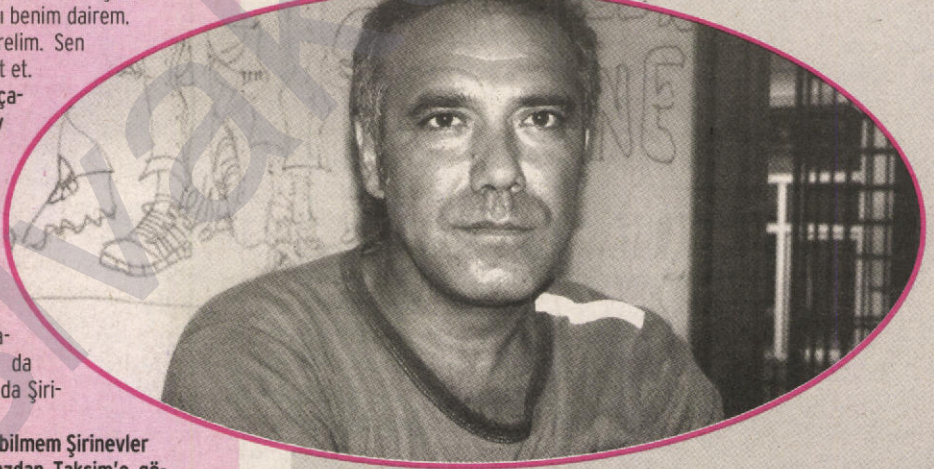
- Ben de bilmiyorum. Belki ben de panik atak geçiriyordum. Yani şu an ikimiz de aynı şeyleri yaşıyoruz. Hadi ikimiz de ölmeden bir an önce çıkıp gidelim. Kız arkadaşım da başkasıyla çekip gitti. Hem de bugün.

- Hah hah ha, hoh hoh ho. Sen de gül Şero.

- Hih hih ha ha. İzin verirsen kaldır küldür gülmek istiyorum.

- İzin vermiyorum, bir an önce çıkıp gidelim.

Her hakkı Esmer dergisine mahfuzdur. O zamanlar Esmer dergisi yoktu tabii...

İşte yenildim, ağlıyorum
bol güneşli mavi denizler üstünde
gezinen tekneye bakarken
hiçbir aşkın kalbine dokunamayan
utangaç ve öfkeli ruhumla
oturduğum yenilgilerin hüznüne
Elimden tut hey Tanrı
meleklerini gönder insanlar yukarıdan
Rüzgarın dokunduğu
bahar yapraklarının keyfinden getirsinler bana...
Tersine çevrilmiş aklın ters yokuşunda bir inatla
biraz daha yalnızlaşarak gidiyorum
Kendimi uydurma aşklarla kandırdığım rüya bitti...

Şarkıların gövdesine sinmiş
yalaka aşkların kokusu bulandırdı suyu

İşte camınızda çırpınan bir sinek yorulacaktır
Parmağınızın ucunda uçurum gibi bir ölüm
Ateşle etini yakan bu aşk
sancısıyla ne kadar yaşanır
Sahipsiz orman mıdır bütün sevgiler
Gecenin orta yerine bırakılmış bomba gibi
duran bu yalnızlık ürkütmüyor mu sizi
Hadi çekilin artık zavallı aşkların
huzurundan...

[ferzendekeya]
fkaya@esmerdergisi.com

“**BENİ bir tek sen anladın, sen de yanlış anladın**” deyimi sanki Mahsun Kırmızıgül için söylenmiş. Nedendir bilinmez ama ne yapsa görülmeyen biridir... Ya yaptığı şeyleri tam olarak yapamıyor ya da yaptığını sunamıyor...

Peki neler mi yaptı?

Türkiye'nin bir yarısında süregelen savaşın en sıcak yaşandığı günlerde “**Kardeşlik Türküsü**”nü yaptı. “**Hepimiz kardeşiz, bu kavga ne diye**” dedi bıkmadan, usanmadan... Belli ki mesaj vermek istiyordu, belli ki yüreği sızlıyordu... Herkesten daha iyi biliyordu Mahsun Kırmızıgül “**kavga**”nın niye olduğunu! Ama buna rağmen “**Madem kardeşiz, ver kardeşim hakkımı, kavga etmeyelim**” demiyordu.

Devam etti bu çıkışları. Kendisi gibi star olan hiç kimsenin, hiçbir şey yapmadığı bir dönemdi. İşte bu yüzden ne yapılırsa saygı duyulmalı, saygı duyulana sahip çıkılmalıydı. O da boş durmadı, “**İnsan Hakları**” şarkısını yaptı.

Öyle ya! Bu topraklarda yaşananlar aynı zamanda insan hakları ihlaliydi. “**Ülkem Ağlar**” dedi bir başka şarkısında. Bu şarkıdaki tek doğru, ülkenin gerçekten ağladığıydı. Ama niçin anladığı, ağlayanın kimin ülkesi olduğu belli değildi. İşte bu yüzden hep yarım kaldı mesajları, yerine ulaşmayan şarkıların yorumcusu oldu.

Ne zaman Kürtçe'yle ilgili bir mevzu olsa Mahsun Kırmızıgül'ün açıklaması hazır: “**Ben Kürt değilim, Zaza'yım.**” Belki Kürt olmak bedel gerektiren bir şey olduğu için belki de hakikaten buna inandığı içindi bu açıklamaları. Nedeni bilinmese de bu yolla işin için rahatlıkla sıyrıldığı kesindi. Öyle ya Zaza olmanın hiç bir riski yoktu. Ne ölüm orucundakileri ziyaret etmesi ne yaptığı şarkılar ne de Cumhuriyet'in 80. yılında, Taksim Meydanı'nda, binlerce kişinin huzurunda Ey Dîlberê şarkısını söylemesi... Hiç biri yetmedi kendisini anlatmaya. Onu bir tek “**biz**” anladık, “**biz**” de yanlış anladık. Her şey karşılıklı ya... “**Biz**”i de bir tek o anladı, o da yanlış anladı. İşte bu yazıda, bu yanlış anlaşılmanın hikayesini okuyacaksınız. Aynı zamanda bir imtihanın öyküsünü; “**yoksulluğun şerefle imtihanı**”nı okuyacaksınız... O yüzden Bingöl'e dönmek gerekiyor, en başa...

Çerkes Bazencir, Bingöllü bir devlet memuru. Irak'tan göçmüş Kürt bir ailenin çocuğu. İsmi Kürtçe'de “**dört kişi**” anlamına geliyor. Bazencir, Bingöl Dev-

ZAZA MAHSUN BURAYA...

let Hastanesi'nde Faika isminde genç bir kadınla tanışır; bir süre sonra aralarında aşk başlar ve kısa sürede evlenirler. Bazencir, Mahsun Kırmızıgül'ün babası, Faika Hanım ise annesidir...

En baştan başlayalım, anne-babanızın hikayesinden...

- Babamın dedesi Irak göçmeni. Irak'tan gelmişler. Bunu babamla konuşma fırsatını bulamadım, abimden duydum. Önce Palu'ya yerleşmişler, sonra Bingöl'e geçmişler. Annemin dedesi de o bölgeden gelmiş. Onlarda Hani'ye yerleşmişler. Annem de babam da Zaza...

Zaza'lık mevzusuna sonra geleceğiz. Şimdi kaldığımız yerden devam edelim. Nasıl tanışmışlar?

- Annem 12 yaşında amcasının oğluyla evlendirilmiş. 14 yaşında ilk çocuğunu dünyaya getirmiş. 25 yaşındayken eşini kaybetmiş. Bunun üzerine üç çocuğunu alıp Bingöl'de bulunan annesinin yanına gitmiş. Sonra bir gün Bingöl Devlet Hastanesi'nde babamla karşılaşmış. Babam kendisine yardımcı olmuş. Sonra kimin kızı olduğunu araştırmış ve istemeye gitmiş. İmam nikahıyla evlenmişler... Bu arada babam başka biriyle daha evliymiş ve dokuz çocuğu varmış.

Bu evlilik annenizin rızasıyla mı olmuş?

- Evet, anneme sormuşlar, o da kabul etmiş. Anneme bazen ‘bu evliliği niye yaptın, üç yetim çocuğun vardı, hiç mi suçluluk duymadın’ diye soruyorum... Annemin cevabı hep “**kader**” oluyor. Zaten evlendikten altı ay sonra ayrılıyorlar. Annem evlenirken çocuklarını anneme bırakıyor. “**Hiç çocuklarını öz-**

ORTAOKULDA, BİR TÜRKÜ SÖYLEDİM VE ÖĞRETMENİMDEN FENA BİR TOKAT YEDİM, BİR DAHA LİSE'YE KADAR TÜRKÜ SÖYLEMEDİM, TA Kİ BAŞKA BİR ÖĞRETMENİN DESTEĞİNİ ALANA KADAR...

lemedin mi?” diye sorduğumda, “**İlk evliliğimde de cahildim, ikincisinde de. Hata yaptığımı anladım ama sana baktığım zaman bütün bu hatalarımı bir tarafa bırakıp mutlu oluyorum**” diyor.

Niye ayrılıyorlar?

- Dini nikahları devam ediyor, hiçbir zaman ayrılmıyorlar. Annem, babama “**senin çocukların, eşin var; benim çocuklarım var. Artık aynı evde yapamam. Ben kendi çocuklarımı alıp, kendime yeni bir hayat kurmak istiyorum**” diyor. Diyarbakır'a giderek yeni bir hayata başlıyor. Ben Diyarbakır'da dünyaya geliyorum. Xançepik Mahallesi'nde, tek odalı bir evde. O zaman adım Abdullah. Ama kimliğim yok tabii.

Annelerin toplam kaç çocuğu var?

- Ben annemin dördüncü çocuğuyum. İlk üçü önceki eşinden. Onları öz-

abilerim kadar seviyorum. Ortancasını 20 yaşında kaybettik. Beni Yılmaz Güney sinemasıyla tanıştıran oydu. Diyarbakır'da bir mezarlık var; Cuma günleri o mezarlıkta Yasin okuyarak ailesini geçindirmeye çalışırdı. Mahmut'tu ismi, çok güzel sesi vardı. Büyük abim İsmail, en küçükleri ise Mustafa. Her iki abim de Diyarbakır'da yaşıyor.

Peki etrafınızda olup bitenleri anlamaya başladığınızda neler gördünüz?

- Aklımda en çok kalan şey komşuluk ilişkileri oldu. Herkes birbiriyle dosttu, arkadaştı. Kürdü, Arabı, Ermeni'si bir aradaydı. Farklı insanların bulunduğu bir mahalleydi Xançepik. Hepsi bir arada uyar bir şekilde yaşıyorlardı. Haftanın bir günü şehriye günüydü. Bütün kadınlar bir evde toplanır, şehriye keserlerdi bir aile için. Her hafta başka bir aile için yapılırdı bu işlem.

Xançepik Diyarbakır'ın en problemlî mahallesi aynı zamanda değil mi?

- Evet, Xançepik çok tehlikeli bir mahalleydi. Genelev, çeteler, uyuşturucu herşey vardı. İlk gençlik yıllarım 12 Eylül'e rastladı. Duvara yazılan yazıları hatırlıyorum. Sonra abilerimizin gelip bizi okullardan dışarı çıkarmaları, boykotlar geliyor aklıma...

Doğum tarihinizi biliyor musunuz?

- Maalesef bilmiyorum. Annem de bilmiyor. Çetin diye bir teyzemin oğlu var. Onun doğumuna göre tahmin etmeye çalışıyor. “**Çetin'den altı ay sonra doğdun**” diyor. Gidip Çetin'e soruyorum; “**ne zaman doğdun**” diyorum,

bilmiyor. Beş yaşında ilkokula başladım. Annem bir an önce okuyayım diye beni okula götürüyor, müdürü de ikna ediyor. Ancak kimliğim yok. Babama telefon açıp kimlik istiyorlar. Babam da kafasına göre bir kimlik çıkarıp gönderiyor. Kimlikte doğum tarihim 1967. Adım da Mahsun. Okulda Mahsun; mahallede, evde Abdullah... Abdullah'ı annem takmış. İstanbul'a gelinceye kadar Abdullah'tım. Mahsun'u babam takmış. "Niye" diye sorduğumda, "Çocuklarımın arasında en çok özlemini çektiğim sendin" diye cevap veriyordu.

Okul hayatınız nasıl geçti?

- Diyarbakır Süleyman Nazif İlkokulu'na kayıt yaptır-dım. Xançepok'teydi okulum. Diyarbakır'a yoğun göçün olduğu yıllardı. Büyükşehir diye çevre illerden akan akan insanlar geliyordu. Kenar mahalleler oluşmuştu. Bizim mahallede de göçle gelmiş aileler vardı. Geldikleri yerlerde okul yoktu. Bu yüzden okulun en küçüğü bendim. 10-12 yaşında çocuklar vardı. İlkokul beş öğrencileri koca adamlardı. Böyle bir okulda okudum. Okulun en küçüğü olduğum için öğretmenler hep beni tahtaya kaldırırdı. Tahtada türlü şaklabanlıklar yapardım, herkes eğlenirdi. Sosyal olarak birbirine benzeyen ailelerin çocuklarıydık, o yüzden yabancılaşmıyorduk. Ben asıl şoku ortaokulda yaşadım...

Neden? Nasıl bir ortaokula başladınız?

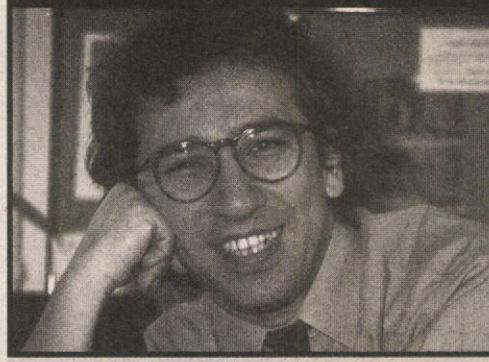
- Ali Emmi Ortaokulu... Evimize ve semtimize çok uzaktı. Ortaokula gittikten sonra bazı şeyleri daha iyi kavramaya başladım. Şehrin göbeğinde bir okuldu ve varlıklı ailelerin çocukları da geliyordu. Oysa Süleyman Nazif İlkokulu'nda herkes aynıydı. Hepimiz Diyarbakır'a sonradan gelmiş, fakir ailelerin çocuklarıydık. Her gün üç-dört kilometre yol gidip geliyorduk. Ortaokul birinci sınıf benim için dönüm noktasıydı. Ayhan isminde bir teyzemin oğlu var. O bağlama çalar, ben söylerdim. Ama o zamana kadar hiç kalabalık önünde söylememiştim. Birinci sınıfta ilk söylediğim türkü, "Dam üstünde un eler, tombul tombul memeler"di. Bu türküyü söylediğim için tokat yedim. O zaman Muhterem Deniz diye Diyarbakırlı bir sanatçı vardı. Bu türküyü söylüyordu. Ondan dinleyerek ezberlemiştim.

Tokadı kimden yediniz?

- Tokadı okul müdürü Abdullah Erdoğan'ın eşi Kenan Erdoğan'dan yedim. Bana "Çık ulan dışarıya" dedi. Ben türküyü söylemekten vazgeçemedim ama iki yıl boyunca bir daha türkü söylemedim. Teneffüste arkadaşlarım, "Utanmıyor musun bu türküyü söylemeye" diye eleştirdiler beni. Bayağı bir sıkdım.

İki yıldan sonra tekrar türkü söylemeye başladınız...

- Ortaokul üçüncü sınıfta, Almanca dersinde bir türkü söyledim. Ders boştu, ben de Almanca çalışmak yerine türkü söyledim. Almanca hocamız Ali Kaynak, "Bir gün büyük bir sanatçı olacaksın, güzel sesin var" dedi. Okul müdürümüz değişmişti; Yaşar Yılmaz isminde yeni bir müdür gelmişti. Elinde sopasıyla dolaşır, herkesi döverdi. Bir gün bizim sınıfa gelip, "Kim o türkü söyleyen?" diye sordu. Korka korka elimi kaldırdım. Beni öğretmenler

[candünder]

➤ "SON 15 yılın Türkiye'si'ni en iyi anlatan 3 şey bul" deseler, ben 3 adet Mahzun Kırmızıgül fotoğrafını koyardım yan yana ve altlarına tarihlerini yazdım:

Mahzun 1990: Fakir muhitte büyümüş, çaycılık yaparak okumuş, kaytan bıyıklı, mahcup bakışlı, zayıf, çelimsiz, mahzun bir Anadolu delikanlısı...

Mahzun 1995: Şöhreti erken yakalamış. Unkapanı'ndan ekranlara sıçramış, "yıkılmamış, ayakta kalmış" bir yanık ses...

Mahzun 2000: Amann dergisinin kapığında bir "küçük Prens" (Prince)...

Bu üç fotoğraf, bence her şeyden daha iyi anlatıyor değişimin hızını... Hangi baskı makinesi, 10 yılda bir insandan bu kadar alakasız üç kopya çıkarabilirdi ki?

Şimdi bir fizik sorusu:

Boşluktaki bir cisim zaman içinde bu kadar hızla yol alırken meydana gelen sürtünmeden ne kadarlık bir yıpranmaya uğrar?

Kırmızıgül, "26 yaşına kadar çirkin-dim. 29'umda beni yakışıklı buldular. İnsan başarıyı yakalayınca yüzüne renk geliyor" diyor.

Ancak Mahzun'un yüzündeki renk kırmızı değil; pudranın yavru ağzı tonları... Röportajındaki bir yanıt, gül'ündeki kırmızının nasıl olduğunu açıklıyor:

"5 lira fazla olsun, kırmızı olsun abi deriz. Biz kırmızıyı çok severiz. Çocukken hep kırmızı bir arabam olsun istedim. Büyüdükçe metropolde zaman aşımına uğradıkça kırmızıyı unuttur olduk. Kendime aldığım ilk araba, galeriye girdiğimde ilk gözüme çarpan siyah oldu."

Bu cümledeki "zaman aşımı"ndan kasıt, "zamanla aşınma" olsa gerektir. Kendisinin bile akil erdiremediği bir ışınlama hali, Mahzun'a kırmızıyı unutturmuştur.

"95 Mahzun"u Güneydoğu için "Bir kardeş, kardeşi vuruyor ne diye" diye türkü yakarken "Millenium Mahsun"u bu cesur "Kardeşlik Türküsü"nü, kolayca kendi plak şirketinin tanıtım şarkısı haline sokarak evcilleştirebilmiştir.

"Mahsun-light" imajının kreatörü "Zeynep Tunuslu "Bu oyun, show-biz'in (eğlence endüstrisinin) bir parçası" demişti.

Mahsun, "mahsul" olmuştu.

KIRMIZIYI UNUTMAK...

KIRMIZIGÜL, KENDİ KIRMIZISINI UNUTSA DA UNUTMAMIŞ OLANLARA HÂLÂ KIRMIZI SATIYORDU. "HADİ GELİN KÖYÜMÜZE GERİ DÖNELİM!" DİYEN "RİCAT" EZİKLİĞİ AŞILDI YERİNE "HEMŞERİM"İN "ŞEHİR BENİM" DÖNEMİ AÇILDI

"İmaj tasarımcısı" Tunuslu'ya göre, "Türkiye'nin en iyi tasarlanmış imajı" Orhan Gencebay'dı.

O halde niye Gencebay değil de Kırmızıgül satıyor?

Yanıtın ipuçları Nurdan Gürbilek'in (Deffer, Yaz 1999. Sayı 37) bir makalesinde:

70'lerin "istemem namertten bir yudum çare" diyen Gencebay'ı ile 90'ların "Ben de isterem" diyen arabeskçilerini karşılaştıran Gürbilek, 20 yıl öncesinin feragat telkin eden, adalet talep eden söyleminin, 80'lerin ortalarından itibaren yerini daha iştahlı bir arzuya ve doyurulma talebine bıraktığına dikkat çekiyor. Uzun yıllar görev bilincine, terbiyeyle, memurluk ahlakıyla yetiştirilmiş toplumun, yıllardır ertelemek zorunda kaldığı isteklerini 1990'larda özgürce ifade etme olanağını bulduğunu, bunun sonucu olarak da "feragat dayalı kültür"ün yerini "arzu kültürü"nü aldığını söylüyor.

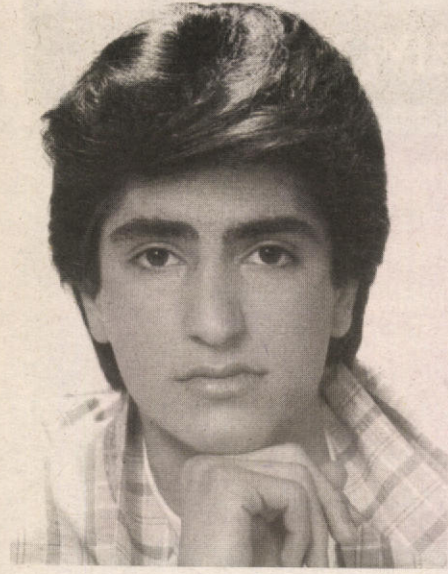
Gürbilek'e göre, toplumun modern olabilmek için o güne kadar dışarıda bıraktığı birçok şeyin, en başta da taşranın ve cinselliğin, büyük şehrin imkânlarıyla buluşması sayesinde, Gencebay'ın hayali sevgilileri ve ağırbaşlı "ağabey" tavrı, günümüzde yerini "Ellere var da bize yok mu" diyen bir yirticiliğe ve onun "gözle görülür, elle tutulur" sevgililerine terk ediyor.

Mahzun Kırmızıgül, bu farkı, "Her Şeyim Sensin" klibinde apaçık ortaya koymuştu. "Batasıca dünya"nın boynu bükük Gencebay'ı gitmiş, yerine "güzelim dünya"da kırmızı Mustang'inde veya Harley motosikletinin terkisinde yine kırmızı montlu sarışınlar gezdiren, sürat motorunun peşinde su kayağı yapan, Amerikalı yengeyle "beşlik çakarak" selamlaşan, artık adıyla çelişen- "Mahzun" gelmişti.

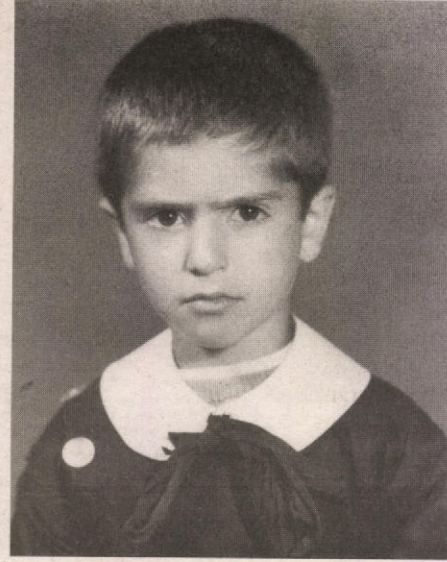
Kırmızıgül, kendi kırmızısını unutsa da unutmamış olanlara hâlâ kırmızı satıyordu.

3 fotoğrafa sığan değişimin özeti bu işte: "Hadi gelin köyümüze geri dönelim" diyen "ricat" ezikliği aşıldı; yerine "Hemşerim" in "Şehir benim" dönemi açıldı.

5 yıl sonraki fotoğrafı hayal dahi edemiyorum.

**12 EYLÜL'DE BEN
ÇOCUKTUM VE
SİGARA SATIYORDUM.
O SABAH BİZİ ZABITA
YERİNE JANDARMA
KOVALADI, NE
OLDUĞUNU
ANLAMAMIŞTIK,
DÖRTYOLDAN
XANÇEPEK'E DOĞRU
KOŞARAK EVE GİTTİK**

- Diyarbakır İtimat'ta şoförlük yapan Mehmet Tahir Durmuş diye bir şoför abimiz var. Benim amatör kaydımı Diyarbakır'dan alıp Mustafa Güneş'e götürüyor. "Bu çocuğun sesi çok güzel, buna albüm yap" diyor. Güneş kaseti dinliyor ve çok beğeniyor. "Hemen getirin bu çocuğu" diyor. O da gelip aleminden izin aldı ve birlikte İstanbul'a geldik. Abilerim önce izin vermediler, sonra büyük abim, "oğlum bu senin kaderin, git bir şansını dene" dedi.

Ne kadar çalıştınız aynı yapımcıyla?

- Mustafa Güneş'le 4-5 albüm yaptık. Çocukluğuma denk gelen albümlerdi. Amatörce yapılmış işlerdi. O dönemler müzik dünyasında büyük hareketlilik vardı. Her yapılan albüm satıyordu, insanlar daha çok tüketiyordu. Posterle satıyordu albümler. Postere bakıyordu, bana bunu çalar mısın diyordu tüketici. İlk şarkıyı, sonra öbür tarafı çevirip son şarkıyı dinliyordu ve "bu güzel, bunu ver" diyordu. O günlerden bugünlere geldik.

Bu arada 12 Eylül var. Siz 12 Eylül'ü nasıl yaşadınız?

- O zamanlar lisedeydim. Teyzelerimin çocukları birbirine girdiler. Teyzemin 9 çocuğu vardı. 5'i erkek, 4'ü kız. En büyükleri İzzetin abi Ecevit'çiydi. Bir küçüğü Orhan abi Demirel'i çok seviyordu. Onun bir küçüğü MHP'liydi. Odası kurtlarla doluydu. Onun bir küçüğü Ala Rızkari'ci, diğeri Kawa'cıydı. İnanılmaz bir dönem geçirdik. Kardeşin kardeşi vurduğu çok doğrudu. Teyzemlerin evinden kavga eksik olmazdı. O dönem insanların çocuğu birbirleriyle o kadar anlamsız kavgalara girişti ki... Gözümün önünde öldürülenler oldu. Birçok şey gördüm. 12 Eylül döneminde sigara satıyordum. O yaz Dağkapı'da sigara satıyordum. Her zaman peşimize zabita düşerken, o gün asker düştü. Askerleri görünce inanmadım. Çocuklarla Dört Yol'dan çıktım, Demirciler Sokak'ından Xançepik'e doğru koştum. Ara sokaklarda tanklar vardı. Tabii o zaman

odasına çağırıldı. Baktım ki elinde bir bağlama var. Çalmaya başladı, "Söyle bakalım" dedi. Okul bitene kadar türküyü söyledim.

Artık okuldan ziyade, bir yerlere çıkıp türküyü okumak daha cazipti galiba sizin için?

- Evet, bu böyle liseye kadar devam etti. Diyarbakır Cumhuriyet Lisesi'ne geçiş yaptım. Lisede gündemimde sadece müzik vardı. Okul tarafından bilinen, müsamerelerde çıkan birisiydim. Lise 1'deyken düğünlerde, çay bahçelerinde, kısaca her yerde söylemeye başladım. Annem çok üzülüyordu, çünkü mühendis olmamı istiyordu. Ama ben sanatçı olmayı seçtim.

Peki abileriniz ne oldu, onlar okuyabildiler mi?

- Diğer abilerim okuyamadı. Zaten onlar olmasaydı ben okuyamazdım. Annem belli bir yaşta sonra çalışmadı, abilerim çalışmaya başladı. Liseyi bitirince üniversite sınavlarına girdim. Kazanamadım. O ara amatör bir kaset yaptım. Bir yapımcı beğendi, İstanbul'a geldim...

Lisede okurken mi İstanbul'a geldiniz?

- Unkapanı'na 1984'te, lise son sınıfta okurken geldim. Böyle büyük bir şehirde, müziğin merkezi İMÇ'de barınmak, yaşamak çok zor. İstanbul'da yaptığım albümler bir süre yaşamamı sağladı. Sonrasında bu işin böyle yürümeyeceğini farkettilim. Girdiğim arayışlar beni konservatuar okumaya mecbur bıraktı. İşimi bilerek yapmanın avantajlarını hissetmek istiyordum. Liseyi bitirdikten tam altı yıl sonra üniversite sınavlarına girdim ve kazandım. Üç yıl okudum ve ön lisans aldım. Arkasından kendi albümlerimi yönetmeye başladım. Keşke elimde imkan olsa da daha çok geliştirebilsem kendimi. Çünkü müzik öyle bir şey ki sonu yok. Hep çocukken bir müzik okuluna girebilseymişim, diyorum.

Müzikle ilişkiniz nereden geliyor, ailede müzisyen var mı?

- Abilerim çok severdi müziği. İsmail abim bir gün bir pikapla eve geldi. O zaman 45'likler var. Türkçe'de ilk tanış-

tığım isimler Aşık Mahsuni Şerif, Abdullah Papur, Selda Bağcan ve Nuri Sesigüzel oldu. Küçük abim ise Edip Akbayram, Moğollar falan dinliyordu. Onlarla da tanıştım. İkisi arasında çok fark vardı. Bu bir şanstı benim için. Ben hem büyük abimin sevdiği müzikleri hem de küçük abimin dinlediklerini sevdim. Edip Akbayram'ın okuduğu "Eşkuya dünyaya hükümdar olmaz" ile "Gidenlerin türküsü" müziği sevmemdeki en büyük dönüm noktasıdır.

Neden?

- O şarkıda beni cezbeden iki kelime vardı. Belki de yetim büyüdüğüm için bana sihirli geliyordu. "Üçüncü mevki bekleme salonu, çıplak ayaklı bir çocuk yatıyor." O çıplak ayaklı çocuk kelimesi beni inanılmaz etkilemişti. Çünkü ayağümde abilerimin aldığı bir kara lastik vardı, Kürt lastiği ya da cızlavet denilirdi. O cızlaveti lise 1'e kadar giydim. Lise 1'de para kazanmaya başlayınca gidip kendime bir kundura aldım.

Peki dengbêjlerle bir tanışıklığınız olmadı mı?

- Ben dengbêjleri çok sevemedim. Çünkü hızlı okuyorlardı ve anlamıyordum. Ama annem çok dinliyordu ve söy-

lüyordu. Dengbêjler yolda gördükleri bir şeyden, bir taştan, yolun kendi hikayesinden şarkı yapıyorlardı. Annem de biz uzun yola giderken, bütün yolun hikayesini şarkılaştırırdı.

İlk enstrümanınız neydi?

- İlk enstrümanım bağlamaydı. Teyzemin oğlundam ara sıra ödünç alıp evde çalıyordum. Bağlama dersi almadım, kendi kendime öğrendim. Daha sonra abim bana bir bağlama aldı.

Peki ilk ne zaman sahneye çıktınız?

- İlk defa okuldayken sahneye çıktım. Çocukluğumda gezici gruplar vardı. Bunlar yazın gelir, parklara çadırlarını kurar ve küçük çaplı eğlenceler düzenlerlerdi. Halk büyük ilgi gösterirdi. Bir süre sonra bunlar gelmez oldu. Sonra okullar etkinlikler düzenlemeye başladı. İlk defa Diyarbakır Kapalı Spor Salonu'nda sahneye çıktım. Kıyametler koptu o gün. Bir baktım ön koltuklardaki birçok kişi ağlıyor. O dönem kime şarkı söylesem herkes ağlıyordu. Aşık Mahsuni'den "Bu yıl benim yeşil bağım kurudu" ile "Gidenlerin türküsü"nü okumuştum. Çok sevilmişti.

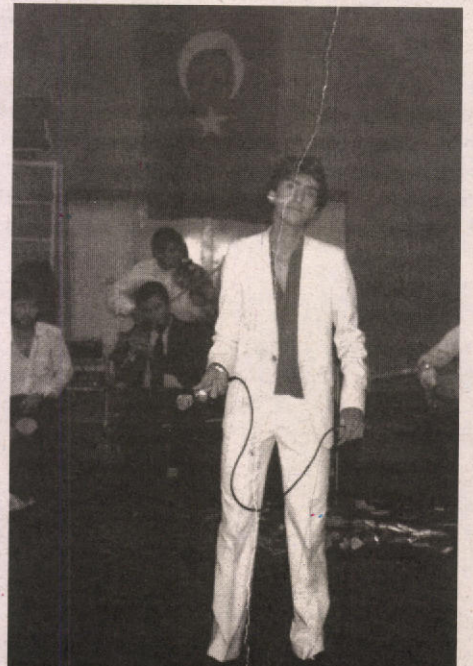
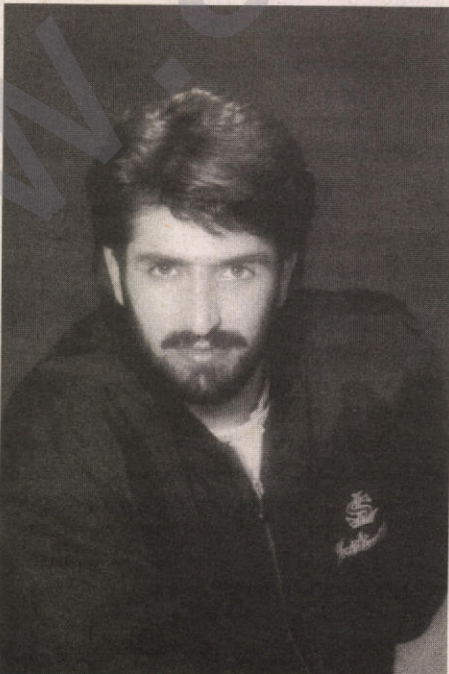
Diyarbakır'a dönecek olursak; ilk kaseti orada yaptınız galiba?

- Diyarbakır'da bir Küçük Emrah furyası vardı. Küçük Emrah amatör bir kaset yapmıştı ve o kaset bayağı çok satmıştı. Vedat Usta diye bir abim, "Hadi sana da böyle bir şey yapalım" dedi. Hatta hiç unutmam; benim bir bisikletim vardı, 16 liraya sattım ve o kaseti yaptım. O kaset İstanbul'da Mustafa Güneş isimli bir yapımcının eline geçiyor. İstanbul'a beni çağırıyor oydu.

Nasıl çoğalttınız kaseti?

- Elden ele çoğaltılarak satılıyordu. O dönem böyleydi. İsmi aklıma gelmiyor. O kasetin ismi de yoktu aslında, sadece üzerinde Mahsun yazıyordu. Mahsun Kırmızıgül de değil, Mahsun Bazencir. İstanbul'daki ilk kasetimi 1984 yılında "Bu da Yeter" ismiyle yaptım. O da amatörüdü.

Amatör kasetiniz İstanbul'daki yapımcının eline nasıl geçti?

çocuktum. Askeri cunta dediler ama ne olduğunu bilmiyordum. Radyoda bangır bangır konuşuyorlar; hükümet gitti, ordu el koydu falan diye. O süreçten sonra birçok şey duruldu zaten. Sonrasında da İstanbul'a geldim.

İstanbul'a geldiğiniz günü hatırlıyor musunuz? İstanbul'a ilişkin ilk izlenimleriniz neler?

- Gebze'den başlayan ve git git sonu gelmeyen bir İstanbul. Diyarbakır'ın bir köşesinden ötekine yürüyerek gidiyorduk. Ama İstanbul'da arabayla bile ulaşamıyorduk, trafik alabildiğine kalabalıktı. **"Mümkün değil burada yaşayamam"** diye düşünmüştüm. Korkunç büyük gelmişti bana, çok sıkıntılar çektim. Hep Diyarbakır'a gitmek istiyordum. Çünkü her şeyimi orada bırakmıştım. İstanbul'da hiç kimsem yoktu; dostlarım, ailem, çevrem, gittiğim yerler, hepsi ve her şey Diyarbakır'da kalmıştı.

Diyarbakır'a ilişkin neyi özleyordunuz peki?

- Dostları özleyorsun, çünkü yalnızlık çekiyorsun. Arkadaşlarınız, aileniz, okulunuz, Diyarbakır'a has yemekler, Diyarbakır'ın küçeleri, herşeyi... Diyarbakır'da doğup büyüme bir ayrıcalıktır benim için. Özellikle en zor koşul-

lardan gelip de bir şeyleri başarmak çok önemli. Keşke bunu herkes yaşayabilse.

Diyarbakır için şarkı yaptınız mı hiç?

- Çok popüler bir şarkı yapmadım. Bir beste yapayım da içinde Diyarbakır kelimesi geçsin gibi bir kaygım yok. Çünkü benim yapıma ters. Ama Güneydoğu için yaptığım **"Kardeşlik Türküsü"** ve **"İnsan Hakları"** gibi birçok eserim var. İlla ki içinden Diyarbakır kelimesi geçmesi gerekiyor. İnsanlar bunu anlıyor zaten.

İstanbul'da ilk nere yerleştiniz?

- Otellerde kaldım. Otel maceram 8-9 yıl sürdü. Otel param bittiği zaman Diyarbakır, para bulduğum zaman İstanbul... Tam beş yıl boyunca Laleli'de bir otelin 314 numaralı odasında yaşadım.

İKİ CAMÎ ARASINDA BEYNAMAZ!

[sükutîmemioğlu]

BİR çok esmer gibi beyaz sınıfa atlama ihtirası, telaşı ve hatta paniği içinde. Kim olduğunu ve kim olduğunu şaşırılmış bir adam. Bir yandan popüler olmak, öte yandan kendisi kalmak, diğer yandan para, şan, şöhret ve beyaz dünyada yükseliş, öte yandan bir ayağını geldiği yerden ayırma-kalma kaygısı. Gerçektende zor bir iş. Belki bu zorluk, ondaki kimlik belirsizliğini anlayışla karşılamada hafifletici sebep sayılabilir.

Ancak onun kimliğini ifade etmede

MAHSUN, HEM GERİDE KALANLARIN ARASINDA OLMAK, HEM DE BİR KULAĞI DIŞARDA KALMAK İSTİYOR. İÇERİDEKİ BEYAZ DÜNYA, DIŞARDA KALAN ESME DÜNYA

çünkü açık ve net şekilde söylemiyor.

"Hepimiz kardeşiz" diyor. Güzel; ardından **"Bu öfke ne diye"** diye soruyor. Ortada bir öfke var. Öfke olduğuna göre bunu yaratan nedenlerde var demektir. Yoksa kardeşler neden birbirlerine öfkelenirler. Kardeşlerden biri öbürüne yada her ikisi de birbirlerine bir şey yapmış, kardeşlik hukukunu çiğnemiş demektir. Nedir bu hukuk ve nerede ve nasıl çiğnenmiş. Bu öfkeyi ortadan kaldırmak için ne yapmalı? Kardeşler arasında nasıl bir hukuk oluşturulmalı vs. vs.

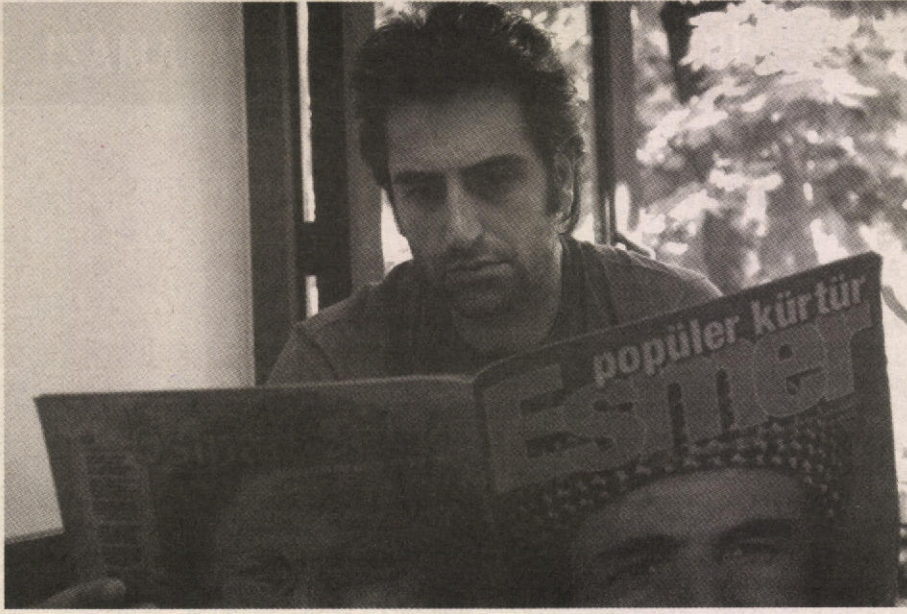
Kardeşlik türküsü bu konularda hiçbir şey söylemiyor. **"Manda yuva yapmış söğüt dalına. Yavrusunu sinek kapmış gördün mü"** kıvamında bir türkü olarak kalıyor. Aslında kardeşlik türküsü anlamını Ahmet Kaya'nın başını yedikleri gecede buluyor. Ahmet Kaya arkasından çatal, bıçak fırlatarak yuhalanıp salondan çıkarken Mahsun Kırmızıgül ve İbrahim Tatlıses karşılıklı bu türküyü söylüyordu. Ahmet Kaya'nın kovuluş sahnesinin film müziği olarak çok uygun düşmüştü geceye. Kardeşlerden biri kovulduktan sonra söylenen bu türkü demek ki geride kalanların kardeşliğini anlatıyor. Mahsun, hem geride kalanların arasında olmak hem de bir kulağı dışarıda kalmak istiyor. İçerideki beyaz dünya, dışarıda kalan esmer dünya. Birinden kopamıyor, ya da kopmuş gözükmek istemiyor, öbüründen olamıyor. **"İki camî arasında beynamaz."** Bu muallakta kalmışlığı bir isimlendirme oyunuyla örtme çalışma kurnazlığı da cabaşı.

Bir **'Zaza'**lık muhabbeti başlatmış durumda. **'Zaza'**lık bir lehçe, dilin kullanımında bir yorum olduğu halde kendi başına bir kimlikmiş gibi sunuluyor. Kürtlükten kaçmak için Zazalık'a sığınmak iyi bir yol. İfade edilişi sorun yaratacak bir kimliği Zazalık örtüsü altında gizleyip işin içinden çıkmak. Ne **"Kürdüm"**, ne de **"değilim"** demek zorundasınız. Zaza'yım demek. Çetrefilli durumun üstesinden geliyor. Böylelikle hem içeride kalıyorsunuz hem de kuyruğunuz dışarıda sallanabiliyor; ne şiş ne de kebab yapabilirsiniz.

Beyazlık ve Esmerlik arasında gidip gelmesi neyse de, en kötüsü arabeskle türküler arasında gidip gelmeye kalkması. Bakalım ne olacak?

gösterdiği yalpalayışlar, temsil ediyor görüldüğü insanların algılanışında bulanıklaştırıyor. Bizim onunda ilgili yazmamızın nedeni de zaten bu. Yoksa arabesk fantezi alemin kralı olarak gününü yaşayıp gitmesinde hiçbir sakınca yok.

Kendiside yalpalayışlarının farkında olmalı ki, ikide bir anlaşılmasından yakınıp duruyor. Evet doğru; onu anlamakta güçlük çekiyoruz. Çünkü kendisini anlamamızda bize bir hayli güçlük çıkarıyor. Bir şey söylüyor ama sonunu getirmiyor. Ne dediği açık ve net şekilde anlaşmıyor

Başka işlerde çalıştınız mı?

- İlkokuldan itibaren hep çalıştım. Yazları su satardım, hiç boş durmazdım. Diyarbakır'ın Hevsel Bahçeleri var, marul alıp satardım. Abilerimin yanında tırmıcılık yaptım. Lise döneminde hem okulun kantininde çalıştım, hem de okudum. Yeşilçınar Çay Bahçesi diye bir çay bahçesi var, orada üç yıl çalıştım. Altı saat çalıştıktan sonra okula gidiyor ve kantine bakıyordum. İki iş birden yapıyordum, çünkü annemi geçindirmek zorundaydım. Lisedeysen, abilerim evlenip ayrılınca, anneme bakmak bana kaldı. O gündür bugündür ben bakıyorum.

Peki o günün Unkapanı nasıl bir yerdi?

- Unkapanı kurtkapanıydı. Kurtkapanı kelimesini de ilk kez ben söyledim, 1994 yılında. Bir zamanlar ses yarışmalarının yapıldığı, gariban insanların umutlarının heba olduğu ve birçok insanın umuda yolculuk adı altında İstanbul'a gelip de şöhret kapılarında ağladığı tarihlerde Unkapanı'nda çok üçkağıtçı vardı. Unkapanı'nda çok namuslu, çok şerefli insanlar olduğu gibi bozuklar da vardı. Kurtkapanı böyle bir yer. Bir yerlere gelmek istiyorsan var gücünle çalışmalısın, çabalamalısın. Ama dostlukları da dünyanın hiçbir yerinde olmayan bir yer. Çünkü orada müzik yapan birçok insan, müziği sevdiği için o işi yapıyor. Bunun altını çizmek gerekiyor. Zaten

müziği sevmeyen bir insanın yapımcı olması çok saçma sapan bir şey. Böyle bir Unkapanı içinde Mahsun Kırmızıgül oldum.

Mahsun'un hikayesini anlattığınız da Kırmızıgül soyadı nereden geliyor?

- Firma çalışanı bir arkadaşımız vardı Yıldırım Celal isminde. O koydu. "Kırmızıgül artık senin yeni soyadın" dedi. "Niye Kırmızıgül" diye sorduğumda, "Halk daha çabuk ezberler" diye cevap dedi. Kasetçiye gittiği zaman aklına gelsin diye. Hatırlıyorum, kaset çıkmış, bir gazete haber yapmış. Hemen koştum ama arkadaşlar durdurdu. "Fazla heyecanlanma, fotoğraf senin ama isim başkasının" dediler. Başkasını haber yapmışlar.

Diğer albümler de çıktı ama çok fazla şöhret olmadınız. Nasıl hedefleriniz, istekleriniz vardı o yıllara ilişkin, ne olmak istiyorsunuz?

- O yıllarda geçinmeye çalışsan, topluma uzanmaya çalışsan, dillerini daha yeni yeni öğrenen, doğduğu büyüdüğü kentin dışında büyük bir metropolde yaşamak zorunda kalan birisiyim. Ama tabii ki her zaman için hayalleri, umutları olan bir insan. Azimle başardım, çünkü çok çalıştım. Üniversite sınavlarına beş-altı yıl sonra girip kazanmak çok zordur. Bu kendi mücadelemdi ve bu mücadeleden galip çıktım.

Peki konservatuvar isteği tamamen müzikal eksiklikten mi kaynaklanıyordu?

- O zaman ben şöyle bakıyordum olaya. Güneydoğu'dan, Doğu Anadolu'dan gelen insanların -Unkapanı ağzıyla bunlara türkücü diyelim- yüzde 95'ine yakını tahsilsizdi. Aralarında doğru düzgün lise mezunu bile yoktu. Onlar arasında tabii ki bilgili olmak, kendi yaptığım müzikleri, kendi bestelediğim eserlerin notasını yazmak, onları stüdyoda çaldırarak, senaryoyu nasıl bir yönetmen film haline getiriyorsa, bir eseri de dinlenir bir müzik eseri haline getirmek benim için önemliydi. Diğer taraftan Güneydoğulu ya da Doğu Anadolu insanlarının tahsilsiz olarak bilinmesine, tanınmasına karşıydım. O insanlar, imkansızlıktan, yoksulluktan ve daha bir çok nedenden dolayı tahsilsiz kalıyorlardı. Ben insanların yaptıkları mesleğin eğitimini almaları gerektiğini düşünürdüm.

Konservatuvarı bitirdikten sonra yaptığınız ilk albüm çok sattı. Onun hikayesi nedir?

- "Alem Buysa" adlı bir albümdü. Bu albüm çıktığında artık konserler veriyordum. İşin teknik yönünü de öğrenmiştim. TRT'den Zafer Gündoğdu hocamız var. Çok severim onu. Zafer abiyile bir araya geldik. Hocam dedim, bu albümden yönetmen olarak ben de çalışmak istiyorum, kendi eserimi kendim yönetmek istiyorum. O da bizim okuldan mezun olduğu için bu isteğimi anladı. "Neden olmasın" dedi. Bu albümdeki Alem Buysa şarkısının dışındakilerin

hepsi türküydü. Alem Buysa Kral Sensin şarkısı benim için protest bir şarkıydı. Çünkü sözleri yaşadıklarımı anlatıyordu. Konservatuara giden Mahsun Kırmızıgül'ün yazdığı bir eserd. Müzik yaşamım böyle başladı.

İlk kez ne zaman televizyona çıktınız? Çünkü o dönemin TRT'sine çıkmak çok zordu...

- Televizyona çıkma hikayem acayip. Konservatuarda yaptığım türkülerini alıp TRT'ye götürüyordum. Sağdan soldan borç alarak gidiyordum Ankara'ya. TRT yetkilileri dinliyor ve diyorlardı ki "Hatası var, detone olmuş. Şu olmuş, bu olmuş." Aynı şarkıyı okulda hocalarıma dinletiyordum, "Bunda bir şey yok" diyorlardı. Bunları dinleyen Nida Tüfekçi gibi bir usta üstelik. Nida Hoca çok kızılıyordu tutumlarına ve ön yargılı olduklarını düşünüyordu. TRT kurulunu bir türlü geçemedim. İki sene uğraştım olmadı. Ben ilk defa nereye çıktım biliyor musunuz? İnterstar'a... "Mihriban" ile çıktım. Çıkışım o çıkış. TRT daha sonra çok istedi ama ben gitmedim. TRT'ye ilk kez bir canlı yayında çıktım. Beni yıllarca çıkarmadıklarını söyleyerek intikamımı aldım. Öğrenci arkadaşlarım bir yerlere geleceğimi hissediyorlardı. Hocaları da destekliyordu. Ama gelgelim TRT ön yargılı insanların elindeydi, hantal bir kurumdu.

Sonrası malum... Bir çok albüm yaptınız ve tanınan bir isim oldunuz... Bu süreçte, sürekli olarak size dair Kürtçe beklentisi vardı. Ne zaman Kürtçe okuyacak, niye Kürtçe okumuyor diye... Niye okumuyordunuz?

- Kürtçe isteyen birçok insan var. Mahsun Kırmızıgül'den ben böyle şeyler bekliyorum diyen bir çok insan var. Kürtçe'yi çok iyi kullanamıyorum. Zazaca'ya çok iyi konuşuyorum ama Kürtçe'yi iyi kullanamıyorum. Kürtçe'yi çok iyi söyleyen dengbêjlerden tutun da ozanlara kadar inanılmaz bir yelpaze var. Urfa'da bir müzik markete girdim, 3 bine yakın eser var Kürtçe. İnanamadım. Değerli, sesi çok güzel insanlar var ki bunların yanında ben okursam ayıp etmiş olurum. Yürekten okuyor insanlar, ben onları dinliyorum. Şivan Perwer'i çocukluğumdan beri dinliyorum. Çocukluğumdan beri ne zaman bir Şivan Perwer parçası duysam dinlerim. Sesini seviyorum, inanılmaz okuyor. Pek çok ozan var böyle. Tahsin Taha'ya, Nizamettin Ariç'i dinlerim, Gülistan'ı dinlerim. Buna rağmen okursam bu insanlara ayıp etmiş olurum. Kürt aydınları hemen "rant elde etmek istiyor" diye saldırırlar kesin. Şunu diyebilirler. Bir Mahsun Kırmızıgül var Kürtçe bilmediği halde Kürtçe okuyor, bu bir tavrıdır... Ama yok, hemen "rant elde etmek istiyor" derler. Bunu söyletmek istemiyorum. Beni bilen biliyor. Ben bu ülkenin en sorunlu dönemlerinde tavrımı koymuş, şarkılar yapmış bir insanım. Eğer bir gün kasetimde okursam Zazaca okurum, Kürtçe değil.

Yani Kurmanci değil Zazaca değil mi? Çünkü ikisi de Kürtçe...

- Hayır, Kürtçe'yle Zazaca iki farklı dil. Bunu da insanların bilmesi gerek. Nasıl Türkçe'yle Kürtçe farklı iki dilse, Zazaca'yla Kürtçe de apayrı iki dil.

Peki "madem böyle bir beklenti var, ben de okuyayım, insanlar beni yanlış tanımasın" dediğiniz olmuyor mu?

- Yıllarını buna vermiş, bedel ödemiş bir çok arkadaşım var. Her şeye rağmen Kürtçe okumaktan vazgeçmemiş bu isimler. Bunların yanında okumaktan gerçekten utanırım. Ama gittiğim düğün törenlerinde bildiğim üç-beş türkü var, insanlar istediklerinde seve seve söylüyorum. Konserlerde de söylüyorum. Ama albüme okumama konusunda kararlıyım. Nedenini de söyledim.

"Yeri gelince ben tavrımı koydum" dediniz. Birkaç şarkı yaptınız ama bunlar çok anlaşılmadı galiba...

- Hayır, ben böyle düşünmüyorum, bence anlaşıldı. Ben Türkçe söylüyorum, insanlar beni böyle tanıdı ve dinledi. Çünkü bu ülkenin insanları; Karadenizli'siyle, Ege'li'siyle, Doğulu'suyla beni dinliyor ve anlıyorlar. Ama yeri geldiği zaman "Kardeşlik Türküsü"nü de söylerim. Yeri geldi, "Ülkem Ağlar" da dedim, yeri geldi "İnsan Hakları" da dedim. En önemli yerlerde adım atmasını bildim. Kendi toplumuma, beni örnek alan gençlere kişiliğimle, duruşumla örnek olmaya çalıştım. Hatalarım olmadı mı? Tabii ki oldu. Zaten bunların özeleştirisini yapıyorum. Baş-

[ahmettulgar]

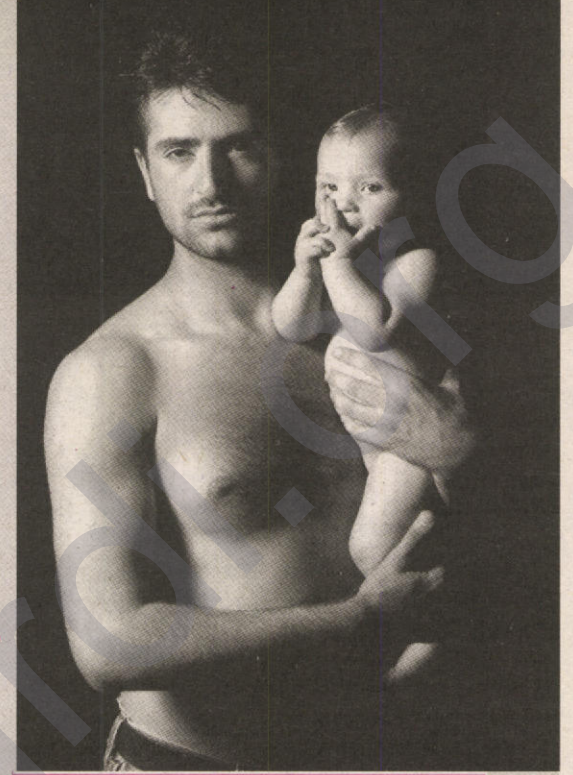
➤ MAHSUN Kırmızıgül 1996 yılında "İnsan Hakları" adlı bir şarkı yapmıştı. Bir süredir söylediği "Hepimiz

Kardeşiz" in devamı niteliğindeydi bu yeni şarkı. O sıralar da arada sırada uğruyorum Mahsun'a. Muhabirlik üzerinden tanışmışız. Tam da Kürt sorununun şiddetle çözümünün revaçta olduğu bu dönemde ilgimi çekiyordu bu çocuğun kendi ve popüler kültürün sınırlarını zorlayışı, birşeylere kalkışması. Umut vaadediyordu.

Bir gün bana "İnsan Hakları" klipi için fikir vermem, eğer mümkünse hatta bir senaryo yazmam konusunda ricada bulundu Mahsun. "Hay hay" dedim. Birkaç numara düşündüm. Bunları biraraya getirip bir sinopsis çıkardım.

Mahsun'u soyduk. Kucağına da bir bebek verdik, yine çıplak. Şefkat uyandıran, insana, insan hayatına yönelik bir şefkat ve saygı uyandıran bir imge elde ettik böylece. Sonra o sıralar İstanbul'da dolaşımında olan kayıp otobüsünü, üzerinde kayıpların fotoğraflarının olduğu otobüsü kiralayıp, bu kez giyinik olan, maalesef ki kendi zorlaması sonucu hatta biraz mafiyoz giyimli Mahsun'u oturttuk sabaha karşı otobüsün koltuğuna, yolculuk yaptırttik şehirde.

MAHSUN'UN KLİBİ

NASIL CESUR KONUŞURDU
MAHSUN O ZAMANLAR.
BU KADAR ÇABUK
YAŞLANMIŞ OLAMAZ

Bir perdeye Bosna'dan acı görüntüler yansıtık fon olarak stüdyoda şarkının nakaratlarını söylediği yerlerde.

Intro ise en iyi işti. Uluslararası Af Örgütü'nün bir eylem biçimini, cam önünde mum yakarak protesto yöntemini Tünel'de bir pasajdaki apartman dairelerinin pencerelerinde tekrarladık. Jimmi Jib ile tarıyordu kamera her katı, her pencereyi.

Kaç yıldır televizyonlarda bu denli protest, bu denli modern politik imgeli bir Türkiye klipi izlemiyorum. Benim de tek senaryosunu yazdığım, imgelerini bulduğum klip budur.

"İnsan Hakları" klipi yayına girdiği gece Mahsun ana haber bültenlerinde, sonra da 32. Gün'de konuktu. Hürriyet, hafta sonu ekinin kapağına koymuştu kucağında bebekli Mahsun'u. Nilgün Cerrahoğlu, Milliyet'te haftanın röportajını yapmıştı klipten imgeleri toplayıp.

Nasıl cesur konuşurdu Mahsun o zamanlar.

Bu kadar çabuk yaşlanmış olmaz.

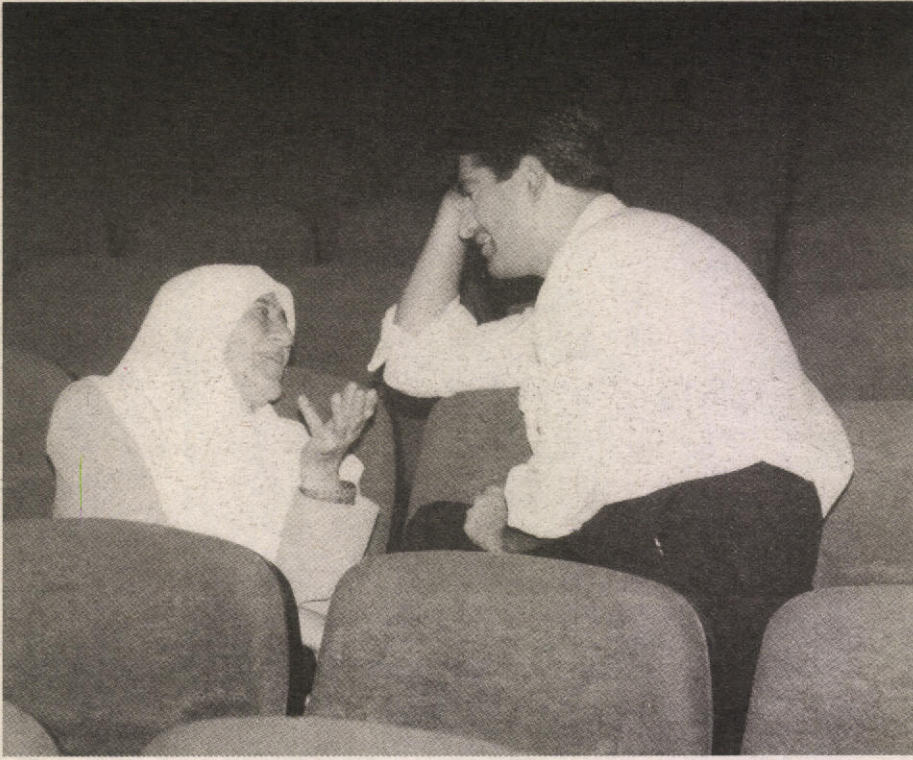
BAHARLARI, YAZLARIYLA
SESLERİYLE, RENKLERİYLE
DENİZİYLE, GÖKYÜZÜYLE
GÜLÜŞLERİ, İÇ ÇEKİŞLERİYLE
SİYAHLARI, ESKİMOLARIYLA
KÖPEKLERİ, ZÜRAFALARIYLA
BALINALARI VE YOSUNLARIYLA
ŞAİRLERİ, ASKERLERİYLE
POLİTİKALARI, SİRLARIYLA
TÜRKLERİ, KÜRTLERİYLE
ERMENİLERİ, LAZLARIYLA
RUMLARI, ÇERKEZLERİYLE
UZAYLILARI VE YILDIZLARIYLA
DURANLARI VE KOŞTURANLARIYLA
AŞKLARI VE GÜNAHLARIYLA
SEVİŞMELER VE DÖVÜŞMELERLE
FIRTINALAR VE GÜNDOĞUMLARIYLA
BUZLARI, ÇÖLLERİYLE
GERÇEKLERİ, YALANLARIYLA
GÜRÜLTÜSÜ VE SESSİZLİĞİYLE
BİR BÖCEĞİN TEKNOLOJİSİNDE
BİR İNSANIN PSİKOLOJİSİNDE
BİR MEVSİMİN GEÇİŞİNDE
BİR ŞARKICININ SESLENİŞİNDE

HEP GÜZEL, HEP GÜZEL!

"YALNIZ DEĞİLSİNİZ"

www.yasamradyo.com.tr

"Kardeşlik Türküsü" bence hepsine yetti. Ama vicdani sorumluluk sadece bu değil. Benim istediğim pratikte de bir şeyler yapmak. Mesela ilkokulu okuduğum Süleyman Nazif İlkokulu'nu yeniden yaptırmak istiyorum. Elimden gelse oraya sağlık ocakları yapmak istiyorum. Çünkü ilk ayakkabım yardımda bulunan bir insanın getirdiği ayakkabıydı. O ayakkabıyla okula başlamıştım.

Gelelim Ahmet Kaya'nın linç edildiği MGD Gecesi'ne. O gecede bulunanlardan biri de sizdiniz. Herkes, "Neden tavrı koymadı" diye eleştirdi sizi. Siz ne yaptınız o gece?

- Bunu sorduğunuz iyi oldu. Çünkü ben bu gece mevzuundan oldukça muzdarımdım. Bir defa şunu söyleyeyim: Ben o gün bugündür MGD'nin düzenlediği hiçbir geceye katılmadım. Katılmayı bırakın, önünden bile geçmedim. Çünkü gecelerde o kadar gereksiz insanlar var ki artık magazincilerin dışındaki herkesin geldiği bir yer olmuş. Ahmet Kaya'nın zaman zaman sert çıkışları vardı. O gece kimsenin beklemediği bir çıkış yaptı. Bir olayı anlatmak için iki yol vardır: Ya karşınızdakini ikna edersiniz ya da bas bas bağırırsınız. Ahmet Kaya ikinci yolu seçti. Benim çok sevdiğim bir insan. Ben niye böyle bir yol seçtiğini anlayamadım. "Yayınlamazsanız bu klibi, tarihin önünde hepiniz yargılanacaksınız" dedi. Bunu söylediği insanlar kim biliyor musunuz? Televizyon yöneticileri... Aynı televizyon yöneticileri Ahmet Abi'nin ar-

kalarının beni eleştirmesine gerek yok. İnsanların beklentisini anlıyorum ama bu beklentileri karşılayan o kadar çok insan var ki bana gerek kalmıyor. Bana "Kardeşim niye Kürtçe okumuyorsun?" diye sordukları zaman üzülüyorum. Bunu yapan arkadaşlarım var. Onların ne amaçla okuduklarını bilmiyorum ama Mahsun Kırmızıgül hayatı boyunca böyle ucuz kahramanlığa başvurmaz. Rant sağlayayım veya insanlar mutlu olsun diye yapmam ben.

okumuyorum. Çünkü insanlar istemiyor benden. İnşallah bir daha okumam "Kardeşlik Türküsü"nü.

Doğduğunuz topraklara karşı sorumluluğunuzu yerine getirdiğinize inanıyor musunuz?

- Benim içim rahat. Bugüne kadar bin tane Kürtçe şarkı okusam ne olurdu ki!

"Beni kimse anlamadı" dediğiniz oluyor mu?

- İnsanlar bizi medyadan takip ediyor. Medya da magazin boyutuyla veriyor. Siz istediğiniz kadar bir şeyler anlatmaya çalışın, magazin programları nasıl yansıtıyorsa öylesiniz. İçinizde kopan fırtınaları hiçbir zaman öğrenemiyorlar. Bunu kalıp anlatmamız da yanlış olur. Ben böyle bir insan değilim. Zaman zaman dostlarım bile o haberlerden etkilenip, "Biz seni böyle bilmiyorduk" diyor. Hata onlarda değil, çünkü bizi böyle yazıyorlar, böyle anlatıyorlar.

"Kardeşlik Türküsü" kardeşliğin güzelliğini anlatıyordu ama niçin bozulduğunu anlatmıyordu. Bu yeterli mi sizce?

- Esasında belli bir amaca yönelik şarkı yapılmaz. O dönem ana-baba feryatları inanılmazdı. Televizyonu ne zaman açsam ağlayan insanlar vardı. Ben bu türküyü söylediğim zaman inanılmaz etki yaptı. "Kardeşlik Türküsü" Trabzon'da, Fenerbahçe Stadyumu'nda da okunuyor, Galatasaray seyircisi de okuyordu. Böyle bir şey var mı? 4-5 yıl boyunca bu türküyü okurken insanlar hep ağladı. Dönemin cumhurbaşkanı da başbakanı da "Hepimiz Kardeşiz" diyordu. Bir eserin gücüydü bu. Bir ezgiyle de olsa insanlar barışı düşünebiliyorlarsa, hissedebiliyorlarsa ne mutlu bana. Ondan sonra ortam hafif bir yumuşadı, bir kaç yıldır bu eseri

kadaşları. Hem de hepsiyle çok samimi arkadaş. Ahmet Kaya niye böyle birşey söyledi anlamadım. Anlamadığım için de hiç karışmadım. Ama ona yapılan büyük bir yanlıştı. Sonra Reha Muhtar ve iki kız, Onuncu Yıl Marşı'nı okudu. Sonra birileri "Mahsun Kırmızıgül, Mahsun Kırmızıgül Onuncu Yıl Marşı'nı bilmiyor musun" diye anons yapmaya başladı. Sanki orda bir ikilem var, bir ayırım var gibi davrandılar. Ben bu marşı okumaktan utanmam hiçbir zaman... Öyle anonslar yapılıncaya çıktım okudum... Ama o geceden sonra karar verdim ve bir daha MGD'nin düzenlediği hiçbir geceye katılmadım. Bu benim kişisel kararımdır. Ama bunu bilmeyen birçok Kürt arkadaşım bana "Sen Ahmet Kaya'ya sahip çıkmadın" dedi. Ama olaylar böyle gelişti. İnsanların bunu bilmesi gerekiyor. Ondan sonraki dönemde Türk basınının Ahmet Kaya'ya bu kadar cephe almasını bir türlü anlayamadım. Çünkü bu basın Ahmet Kaya'nın arkadaşısıydı, hakkında yazı yazarların bir kısmı birlikte içki içtiği arkadaşlarıydı. Ne oldu bir gecede Ahmet Kaya'yı yerden yere vurdular? O akşam Ahmet Kaya ne derse desin, sonrasında yapılanların hepsi çirkindi.

Bölgeyi anlatan diziler revaçta... Ama ne anlatış! Yerden yere vuruyorlar. Sizin de bölgeyi anlatan bir diziniz var...

- Ben kendi bölgemin insanların şivesiyle, müziğiyle, bir bütün olarak kültürüyle ilgili yaşatılan bu komedinin içinde hiç bulunmadım. Buna isyan eden insanlardan biriyim. Hep bir Kürt tipi çiziliyor, bir Güneydoğulu tipi çiziliyor. Zaten sinemaya bakarsanız, dağa çıkmış ve hiç inmeyen bir Hamido var. Sahte şeyhler, sahte ağalar, eşkıyalar, gerici insanlar, feodaller, şiveli konuşan kötü adamlar... Bütün Türkiye bölge insanını böyle tanıdı. Bizim çektiğimiz dizilerde böyle olmayan karakterler gördüklerinde şaşırıyorlar. Bu kadar yazar çizimin olduğu, Cahit Sıtkı Tarancı, Süleyman Nazif, Ahmed Arif ve Yılmaz Oğuz'un olduğu bir bölgede kültürsüzlük olabilir mi? Bu uğurda bir çaba verildi ve artık öyle değil. Bana bir dizi film teklifi gelmişti. Yapımcıya dedim ki "bunu böyle çekersen seni çok kötü yaparım, televizyonlara çıkıp bas bas bağırırım. Kendi bölgenin insanlarıyla alay etme sakın, çünkü o insanlar geleneklerine göre yaşıyor. O yönlerini tiye alarak komik film yapamazsın."

Son dizinizin çekimleri için Irak Kürdistan'ına da gittiniz geçenlerde, nasıl buldunuz?

- Kuzey Irak'ta petrol işi yapan bir insanı oynuyorum. Yine Güneydoğulu bir ailenin çocuğuyum aslında ama dizide gitmemiz gerekiyordu. Ya Mar'din bölgesinde çekip Kuzey Irak diye gösterecektik ya da oraya gidecektik. En sonunda Kuzey Irak'a gidip çıktık. Orası çok güzeldi, ben çok sevdim. Bir konser olmadı ama bir-iki kilometre yürüdük. Bir anda bin-iki bin kişi etrafımızda top-

landı ve bir anda kendimi bir arabanın üstünde buldum. Mecburen kısa bir dördlük okudum "Kardeşlik Türküsü"nden.

Geçen yıllarda bir Newroz'da da sahne almıştınız galiba...

- Evet, Diyarbakır'da, iki sene önce Özcan Deniz'le birlikte çıktık. Her yerde çıkarım ben. Çünkü ben çıktığım zaman karşımda 100 bin kişi var. Burada hangi kitlenin olduğu çok önemli değil. Benim politik bir görüşüm yok. Çünkü ben politikanın zerresinden anlayan bir insan değilim. Ama duruşu olan bir insanım. Toplumsal duyarlılığı olan bir insanım. Tek bildiğim doğru vardır, işimi çok severek yaparım. Birilerinden emir alarak hiçbir iş yapmam. Ben Newroz'a gittiysem, istediğim için gittim. Ben bu ülkenin her karesinde, her toprağında sevilen bir insanım. Ve artık insanlar beni öyle görmek zorunda.

**SİZLERE UYGUN DERS PROGRAMI
HAFTA İÇİ VE HAFTA SONU GRUPLAR
ÖDEME VE EVRAKLARDA KOLAYLIK
BAYAN DİREKSİYON HOCASI
UYGUN SAATLERDE ÖZEL DİREKSİYON DERSİ**

T.C.M.E.B.
ÖZEL GÜNDEM SÜRÜCÜ KURSU
KURULUŞ 2000

TEL: 0 212 551 55 30
0 212 552 04 31
FAX: 0 212 551 56 99

"Kaliteli eğitim ve öğretim bizden
tercih sizden"
"Bizi tercih ettiğiniz için teşekkür ederiz"

**ÖZEL
GÜNDEM
SÜRÜCÜ KURSU**

Hürriyet Mah. Söğüt Sok. No: 1 Kat:2 (Mahmutbey yolu üzeri) Şirinevler / İstanbul

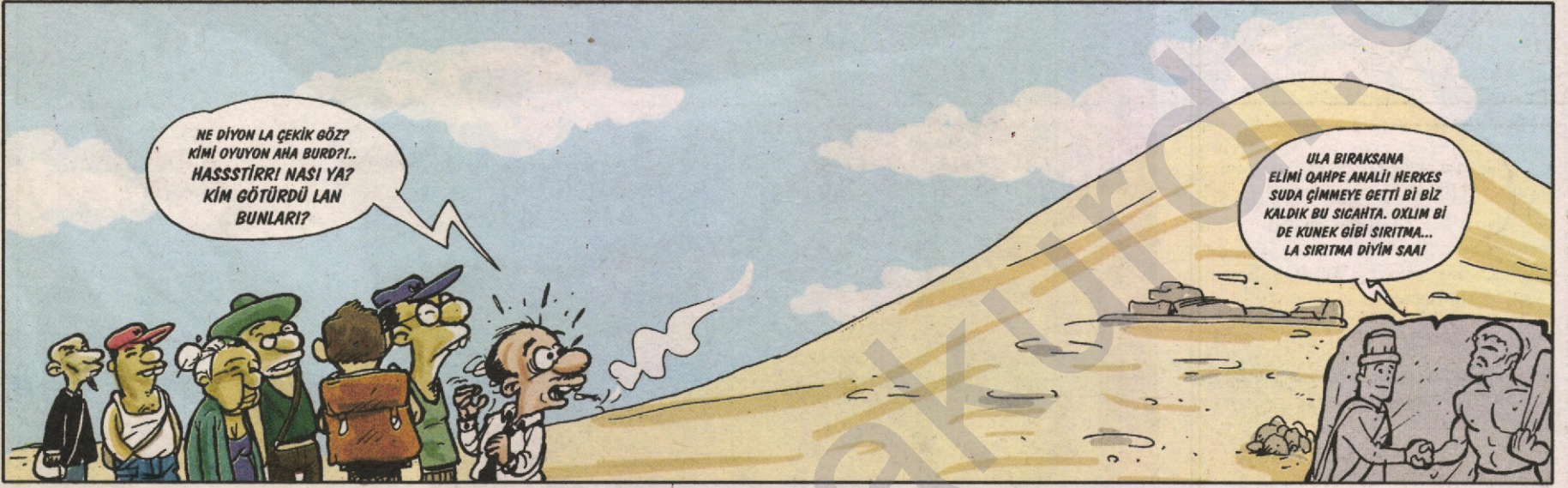
DÜNYANIN SEKİZİNCİ HARİKASI OLARAK DEĞERLENDİRİLEN NEMRUD DAĞI, KOMMAGENE KRALI I. ANTİOCHOS TARAFINDAN YAPTIRILMIŞTIR. KENDİSİ İÇİN YAPTIRDIĞI BU TÜRÜMÜSTE YUKARIDA GÖRDÜĞÜNÜZ TANRI HEYKELLERİ...

OFFF ÜLEN GAVUR ŞEYİ GİBİ YANIYO LA ORTALIKI..

SİZ BİZİMLE DALGA MI GEÇİYORSUNUZ LAN MİSTERİ.. NE HEYKELİ NE TÜRÜMÜSÜ? BU SICAKTA TA BURALALARA BİZİ ŞAKA YAPMAK İÇİN ÇIKARDIYSANIZ OYARIM LAN SENİ!...

?!...

NE DİYON LA ÇEKİK GÖZ? KİMİ OYUYON AHA BURD?.. HASSTİRRİ NASI YA? KİM GÖTÜRDÜ LAN BUNLARI?

ULA BIRAKSANA ELİMİ QAHP ANALII HERKES SUDA ÇİMMEME GETTİ Bİ BİZ KALDIK BU SICAKTA. OXLIM Bİ DE KUNEK GİBİ SİRITMA... LA SİRITMA DİYİM SAĞI

...SONRA ÇİNLİ TURİSTLER DE NERDE OXLIM TANRILAR DİYE DÖVE DÖVE İNDİRSELER ADAMI AŞAĞI.. HA HA HA HAI..

EHEH HE HE AZ PUŞT DEĞİLSİN HAI EHE HE HEI..

ULA QIBRAKLAR BIRAKIN HAYAL KURMAYI DA KURTARIN LA BENİ ZOR DURİYİM BU MAKARNA DENİLEN ŞEYİN ÜSTÜNDEI.. MA OXLIM Bİ ŞAMREL BULSAK NE OLURDU SANKİ? BU NEDİR OXLIM S.. GİBİ?..

PUHA HA HA HA HAI..

ALLAHTAN YANIMIZA GÜNEŞ YAĞI ALMAYI AKIL ETTİK,
YOXSA ARAP DAŞAĞINA DÖNERDİK VALLA... Pİİ... BU NE
SICAĞ OXLIMI ÖF ULE ÖFF DÖŞÜME SICAĞIN SEN BENİM,
BENDE NEYE TERLİYİM DİYİDİM. AVRADIN ATEŞİ GÜNEŞTEN
FAZLA YAKMIYOSA TAŞ OLANI..

AMCA YANLIŞ ANLAMAZSINIZ SİZDEN Bİ ŞEY
İSTEYEBİLİRMIYİM? BACAKLARINI AÇSANIZDA
BENDE ARASINDAN GEÇSEM?
HE AMCA OLUR MU?

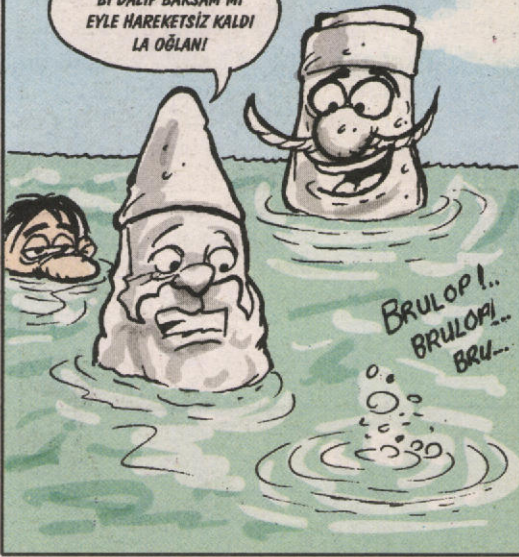

SAOL EVLADIM İSTEMEZİ
BENDE ZIYADESİYLE VAR.
LA SU SICAĞTAN SANA
EVLADIMI HAY BEN
SENİN TA ÇOCUK
GİBİ...

NE OLDU HEÇİ? ÇIKMADI SENİNKİ, AŞAĞIDA
Bİ ŞEY TAKILMIŞ OLMASIN? BELKİ DE SENİN
HANSİYİ GÖRÜP TIRSMIŞTIR?
EHE HE HE?

HAKKET LA!
Bİ DALIP BAKSAM MI
EYLE HAREKETSİZ KALDI
LA OĞLANI

HUUAH!... NANSKYİMMMM!
ALLL.. ALLTT.. ALTIİİ YOK
ADAMINI..

AHA HA HA
HA HAI..

KAÇIINN KAÇIİN KÖPEKBALIĞI VARI!
ADAMI YEMİŞLER... KAÇIİNNI!
HİAAAA!

LA Bİ SUSUN
OXLIM YAI
Bİ SUSUN YAI..

AHHH GÖZÜMİ İŞŞŞ...
YANIYI... HIŞŞŞİ GÖZLÜKİ.. GELSENE
SEN OXLIM BURAYAI SANA GE BURAYA
DİYİM OXLIM. GE BURAYAI
BAH OXLIM KAFALAMA YÜZER GENE
YAKALARIM SENİ KAÇMA DİYİM SAAI
NE SU SICAĞTAYON LA
HİBİNE!

PARDON ABİ
ÖZÜR DİLERİM ABİ
Bİ DAHA YAPMAM
ABİ!

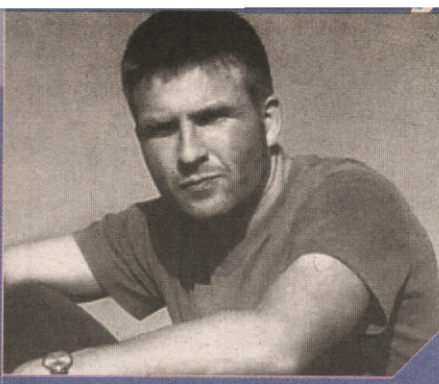
LA HÜSO OXLIM BUNLARA NE OLMİŞ BELE? SICAĞTAN
AKLINI MI KAYBETMİŞLER NEDİR? SABAĞTAN BERİ Bİ
SÜRÜ BİRA HARCADIH, GENE UYANMADI BUNLAR?

AHH GÖZÜMİ
BAH HALA SU SICAĞTAYI
YAI ULA GÖZLÜK ÖLDÜN OXLIM
SENİ EĞDADINI EŞİKTEKİNİ
BEŞİKTEKİNİ...

E VALLA SİYİRMİŞ BUNLARI YA KURUYU
SULUYU KARIŞTIRDIYAR YA DA SICAĞTAN
MOTORU YAKTILAR.. BAH GENE DENİZ, KUM
GÜNEŞ FALAN DİYİLERİ...

KARDEŞİM KİMSE
BURDA YÜZME
BİLMİYİ Mİ? DOĞRU
YÜZÜN OXLIM SU
SICAĞTAYIN?..

timdavis

tgedavis@postmaster.co.uk

HER yaz olduğu gibi bu yazda iki haftalığına İngiltere'ye gittim. Bu yıl oraya gidişim Londra'nın 2012 Olimpiyat Oyunları için seçildiği 6 Temmuz tarihine denk geldi.

O akşam Londra'da arkadaşlarımla bir şeyler içerken doğal olarak bu büyük haber üzerine konuştuk. Uluslararası Olimpiyat Komitesinin neden Paris değil, Londra'yı seçtiğini merak ediyorduk. Sebeplerden bir tanesi Londra'nın kültürel çeşitliliğiyle gurur duyan ve bunu Olimpiyat seçmelerinde anahtar özellik olarak kullanan Belediye Başkanı Ken Livingstone olabilirdi.

Hepimizin şimdi bildiği gibi ertesi sabah, teröristlerin şehri bombalamalarından sonra Londra'nın kültürel çeşitliliği tekrar gündemin başına oturmuştu. Kurbanların 54'ü de farklı ırklardan gelen ama Londra'da doğmuş kimselerdi tıpkı başka ülkelerden Britanya'ya yaşamaya gelen diğerleri gibi: Polonya, İtalya, Romanya, Nijerya, Fransa, İsrail, Avustralya, Afganistan, Tunus, Amerika, Yeni Zelanda ve Türkiye (Gamze Günoral o sabah

dil okuluna gitmek üzere yola çıkmıştı).

Bombaları takip eden birkaç gün içinde ortaya çıktı ki teröristler Britanya vatandaşıydı yada gazetelerin sık sık kullanılmaktan hoşlandığı gibi "evde yetişmiş teröristler"di. Kamuoyunun tahminde edilebileceği gibi hızla farklı iki kutupta birleşmesini seyrettim: Kimileri kültürel çeşitliliği problemin kökeni ve bombalarında bunun kanıtı olarak görürken, kimileride başarılı bir kültürel çeşitliliğin tek gerçek çözüm olacağını düşünüyordu. Bir şey çok açıktı ki artık hiç kimse "Multikültüralizm" kelimesini Ken Livingstone'nun Olimpiyat komitesine sunduğu kadar olumlu bir manada kullanmıyordu.

Aynı hafta BBC televizyonu yaşadığım ülke olan Türkiye'den bir haber verdi. Başka bir terörist saldırısı bu defa Kuzadasi'nda üç Türk ve iki yabancı turisti öldürmüştü. Bu üzücü haber bana, farklı kültürlerden gelen insanların birlikte ve huzur içinde yaşaması fikrinin sadece bir düşün olduğunu ve bu güzel düşün yerini bütün dünyayı saran bir kabus almış gibi hissettirdi.

Ardından kültürel çeşitliliğe dair klasik bir tarihi emsali hatırladım. Osmanlı idaresi altında olan İstanbul da tıpkı bugünün Londra'sı yada New York'u gibi kültürlerin gerçek bir kaynama kabıydı. 150 yıl önce İstanbul'u ziyaret eden yabancılar Galata köprüsünü, üzerinden geçen insanların farklı ten renkleri, dilleri, göz kaşatıcı kıyafetleri ve şaşırtıcı saç biçimleriyle bir beşer akışı olarak tarif etmişler. Ama tabi ki bu birinci dünya savaşından önce; Avrupalı güçlerin Orta Doğu'nun bütün şeklini ve politikasını değiştirmesinden önce; ve Osmanlı İmparatorluğu ka-

Multikültürizm Ve 'Köprüden Geçti Gelin'

BİR ŞEY ÇOK AÇIKTI Kİ ARTIK HİÇ KİMSE "MULTİKÜLTÜRALİZM" KELİMESİNİ KEN LIVINGSTONE'NUN OLİMPİYAT KOMİTESİNE SUNDUĞU KADAR OLUMLU BİR MANADA KULLANMIYORDU

lıntılarının, yeni bir Türk Milliyetçiliğiyle yer değiştirmesinden de önceydi.

Türkiye'ye dönerken uçakta yanıma bir Türk çift oturdum. 18 yıldır İngiltere'de yaşamalarına ve adamın mesleğinin taksii şoförlüğü olması gerçeğine karşın İngilizceleri hala iyi değildi ve bu yüzden Türkçe konuşmaya başladık... Ya da ben Türkçe dinledim desem daha doğru olur.

Londra'da gece vardiyasında taksii şo-

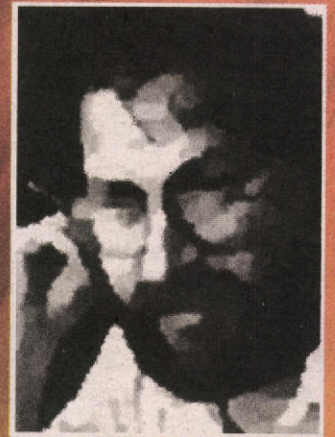
förü olmanın güçlüğünü, örneklerle açıklamak isteyen yol arkadaşım, bana morarmış parmağını ve kırılmış ön dişlerini gösterdi. Sarhoş müşteriler en büyük problemlerden bir tanesiymiş ve zaman zaman, hakaret eden yada parayı ödemededen kaçmaya çalışan müşterilerden dolayı fiziksel kavga noktasına geliyormuş. Bütün bunlara rağmen bir gün yoldan aldığı bir İngiliz'in kendisine "köprüden geçti gelin" isimli türküyü bilip bilmediğini sorması -bu sorunun bir İngiliz tarafından ona yöneltilmesi- onu o kadar etkilemiş ki bütün o sarhoş salaklarla yaşadığı problemler bir anda önemini yitirmiş.

Sanırım ne söylemek istediğini anlamıştım. Yaşadığımız bu şiddetli bölünme çağında, umut tohumları, genellikle gözüktüğü gibi politik yada dini liderlerin yüce görüşlerinde değil, kültürler arasındaki kırılan köprülerde, sıradan insanların birleştiği anlardadır.

ÇARPITMA

Afrika, Avustralya ya da Amerika yerlilerinin ya da tarih öncesi insanların yaptıkları heykeller, totemler, büstler, kabartmalar vs bir müzede toplu halde görüldüğünde, ilk göze çarpan, çarpıtmanın ve abartıların becerisizlikten ya da bilgisizlikten kaynaklanmadığı, özel olarak öyle yapıldığıdır. Sanat üzerine bizim kadar düşmeyen toplumlarda da bunun böyle olması oldukça düşündürücü... Demek ki sanatın illa çıplak gerçeği yansıtması gerekmediği evrensel bir olgu.

alinesin

alinesin@esmerdergisi.com

GOCUKLUĞUMUN hayal evreninde, "dünyanın tepesi" olan Kuzey Avrupa'dan, bir yanım utanç, yüreğimin öteki yanı yara içinde, insanları, kendi yurttaşı "haramiler" in elinde esir, kölenin de ötesinde, "sürüleştirmiş" kalabalıklar haline getirilmiş bazı iklim ve coğrafyaların hallerini seyrediyorum.

Dünyamızın bazı köşelerinde, manzara kirli, ortalık kan, yalan, dolan, talanlar dolambacı. Dünyamıza alışmamış, uyum sağlayamamış Tiranlar, Hitler'in ırkçı hayaletini dolaştırılıyordu. Onun' manevi "sulbünden" gelme "haramiler", yasak duvarların ardına, yeni setler yükseltiyor, ardında insanlığımızı esir ediyor, öte yanda sürüleştirmiş kalabalıkların önünde, cennet rehberi olarak yürütüyorlardı.

Yalan, dolan ve talan dolambacındaki rejimler, "kendine yakışan şahsiyetle" yönetiliyor, "sabıka kaydı" dosyasının kabarıklığı, "şefin başarı belgesi" sayılıyordu. Olması gereken hal ve durumdu, bu. Çünkü, "harami başı"nın harami olması normal, "insanlığın suç" olduğu yerde, eli temiz, vicdani ak, namusu apak kişinin yücelmesi eşyanın tabiatına aykırı anormallikti.

Ve tabiatına uygun, kişiliğine yakışan, yaşarın şekliyle bu rejimlerde, yüzüne tükürülmesi gereken entrikacı, cani ve soykırımcıların heykelleri tapınak oluyor, uluslararası polisçe katil, terör zanlısı olarak aranıyorlar,

Adalet, Haramiler ve Sürüleşmek..

GARABET BU YA, TEKMİL YURT HIRSIZLARI, KATİL VE TALANCI, KENDİLERİNİ "ADALETE ADANMIŞ" ŞAHSİYET OLARAK SUNUYOR, "CENNET HAKKIMIZ" DİYORLARDI

alnına hırsız, dolandırıcı, madrabaz damgası vurulmuş utanmazlar, seçkinler köşesine oturtuluyor, baş siyasetçi, hatta cumhurbaşkanı seçiliyor, en namlı katillerin yakasına "vatana hizmet" madalyası takılıyordu.

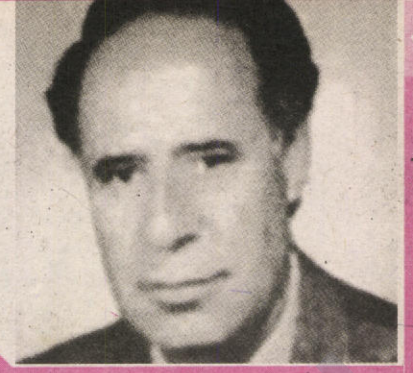
Utancın evrensel kirliliği, onların

övincüydü.

En seçkinleri, en süslü kıyafeti içinde televizyon ekranını dolduruyor, sürüye kaval çalan çoban misali, fazilet dersleri veriyordu. Fazilet dersleri, "tecavüzcü, talancı dedelerimizin kanlı kılıcı" ara başlığıyla sunuluyor, işlediği cinayetlerin kabarık rakamını vatana hizmetin övücü yapıyor, koyunlaşmış kalabalıklar, "seninle gurur duyuyoruz" diye bağınıyorlardı.

Tiranların esir aldığı toplumların sürüleştirdiği gerçektir. Sürünün insani ruhu, "kelle kesip ruh alalım" naraları, "fetihlere çıkıp komşu ülkeleri zapt edelim" hayalleriyle çürütülmüş, "puç" edilmiş, adalet damarları, vicdani soyulmuş, soyutlanmış, çıplak edilmişti.

Çünkü, Tiranlıkların üstü açık hapishanelerinde (ülkelerde), sürünün her ferdi işareti, fişiydi. Rejimin kolcu başları kapıları tutmuş, çıkmak isteyen karşıtları tutukluyor,

[ahmetkahraman]

gelenleri kelepçeliyor, içerde, "ben insanım, insani haklarımı istiyorum" diyenlere karşı süreklilikli avı düzenleniyordu. Baskı anaforunda ölümle, hayat arasındaki dar sokakta sıkıştırılmış "terör rejiminin mutlu insanları" yasak ve yasağa biçilen cezalarla korkutulup vicdani öldürülmüş olan vicdani kırntı da dumura uğratılmış, ruhları kör, sağır, dilsiz edilmiş, çobanların peşi sıra akıp giden sürünün kalabalığı olmuştu.

Tıpkı, "Gevaş'ın mutlu koyunları gibi, biri kendini uçurumdan atınca, öteki peşinden atlıyor, şeflere, şeflerin şefine tapınarak "iyi aile çocuğu yurttaş" olma yarışında birinci olmaya bakıyor, "haydi arkadaşlar, birlik ve beraberlik içinde, insaniyetten söz ederek teröristlik yapanları öldürmeye, komşu düşman ülkeleri zapta çıkalım" naralarıyla yer göğü inletiyorlardı.

Bir insan, "insanlık sorunum var" diye yakınınca, vicdandan soyutlanmış sürü, "ölüm" naralarıyla yürüyor, şeflerin şefi, "terörist var" işaretini verdikten sonra, "hepsini öldürerek memleketi kurtaralım, arkadaşlar" diye gürliyor, el konulmuş insaniyetini arayanları "temize havale" etmesi için cellatlara "iş başına iler!" buyruğuyla harekete geçiyor sürüleştirmiş kalabalıklar, onu "çok yaşa rehberi" alkışına tutuyordu.

Haramiler rejimi, basın ile televizyonları emir ve komuta ile yönetiyor, sonra dünya-alemi dolandırarak "özgür medyam var" diyor, "gayri resmi memur" kalemlere, "savaş çıgırkanlığına başla" talimatı veriyordu.

Haramiler dünyasında adalet aramak, istemek suçtu. Medya bu "suçluları" yargılayıp mahkum etmek, mahkumların listesini yayımlamakla görevliydi.

Televizyonlar tekmi bir den, "haydi savaşa bir, iki" düdüklü çalıyor, "personel yazarlar" canı alınacak düşmanı belirliyor, "sürü yapılmış" kalabalıklar kan döküp can alarak ruhlarını tazeleme, fethedilecek topraklarda yapacakları talan ile ele geçirecekleri ganimetin hayalleriyle sabah uykusundan uyanıyor, hep birlikte "bugün de insan boğazlayıp, köyleri, ağaç, orman, ekin, bağ, bostanları yangına vermedik" diye hayıflanıyorlardı.

Garabet bu ya, tekmi yurt hırsızları, katil ve talancılar, kendilerini "adalete adanmış" şahsiyet olarak sunuyor, "cennet hakkımız" diyorlardı.

Ve, ey insanlık ağla! Kimilerine göre, elektriğin mucidi Edison değil, ama ırkçı harami rejimlerin cellat başları, soyguncu, yalancı, talancı, katilleri kendilerini "cennet mekân" onların ardından yürüyene sürü cennetlikti...

Dünyanın tepsinden bakarken, bazı coğrafyalarda, "manzara-i umumiye" bu mimvaldi...

KAHRAMANLARIN DEĞERİNİ BİLİRLER DİYE KALKIP AMERİKAYA GELENDE KABAHAH ZATEN!... KAÇ SAATDİR DOLAŞIYORUM İLAÇ İÇİN BİR PARÇA OTLU PEYNİR BULAMADIM ARKADAŞI.. HAYIR Bİ ŞEY DEĞİL KEDİYİ DE ALIŞTIRDIK ONA YAZIKI.

PURR!...
PURR!...

sponsored by

VAN KAHVALTI SOFRASI

Atatürk Bulvarı No: 168/2 Büyükşehir Belediyesi Arkası Tel: 0 212 522 08 59 - 522 08 60 Aksaray / IST

[muhsinkızıkaya]
mkizilkaya@esmerdergisi.com

TANIMIYORUM onu. Hiçbir mecliste oturmuşluğumuz olmadı. Bir kez karşıdan karşıya geçerken gördüm Levent'te, bir kez Gülhane'de bir açık hava konserinde, en son da Diyarbakır'da görkemli Newroz kutlamalarında. Kalabalığı yaramadılar platforma çıkarmak için, omuzlara bindi, kafalara basa basa yetiştirdi sahneye, yukarı çektiler; sahneye çıkar çıkmaz Kürtçe seslendi kalabalığa, "Bahar bayramınız Newroz kutlu olsun" dedi. "Newroz" diyerek Kürtlere göz kırptı, "bahar bayramı" diyerek zevatı kurtardı.

-Bu ay, "tanımadığım" meşhur bir Kürt'ü madde yapmak istedim ansiklopedime. Tanımak, ille de oturup muhabbet etmek midir, yazıyı sonuna kadar okursanız eğer, karar sizin olacak...

14 yaşına kadar nüfus cüzdanı olmadı. Bir mağarada dünyaya geldiğini söyledi. Sekiz kardeşiler, dördü kız... 60'a yakın yeğeni var, babası Urfa'da ciğercilik yapardı. Cigerci Ehmo'nun oğlu olarak bilindi. Pavyonlarda başladı türkü söylemeye. Düğünlerde Kürtçe türkü söyledi. Sonra İstanbul'a geldi, orada "Ayağında Kundura"yı söyledi ve meşhur oldu. Urfa'da yoksul bir türkücüyken filmlerde görüp hayran kaldığı birçok kadınla İstanbul'da beraber oldu, onlardan bir sürü çocuk yaptı, dövdü, Cemal Süreya'nın deyimleriyle kadınları "kümes hayvanı olarak" gördü. Film çevirdi, ilk filminde kendi sesini kullandı. Sonra şivesinden utandı, dublaj yaptırdı, aradan yıllar geçti, tekrar özüne döndü, şimdi kendi şivesini, ondan hiç utanmadan her yerde kullanıyor. Hatta onu kullanırken, kendi kendisinin taklidini bile yapıyor.

Türkücülük monoton bir iştir. Skandalı yoktur, tekdüzedir, başı sonu bellidir, salon işidir, efendilik gerektirir. Sezgileri kuvvetli olduğu için, türküyü anarşist arabeski karıştırdı, ikisini barıştırdı, hareket getirdi, türkülerini yoldan çıkardı. Yarattığı sentezle arabeski sosyete evlerine bile soktu. Sonra oturdu, bunun keyfini sürmeye başladı. Yeni konumu artık hem skandala, hem sürprize açtı.

Böylece çeyrek asırlık şöhret tarihinde, üst üste bir sürü skandala imza attı. O kadar büyüdü ki, Reha Muhtar'a bile kafa tuttu; "Almanların Hitler'i varsa, bizim de Atatürk'ümüz var" diyerek Hitler'le Atatürk'ü karıştırdığı için yaptığı basın toplantısında, bir arkadaşının hediyesi, kadranda Atatürk resmi bulunan saatini göstererek Atatürkçülüğüne belge yaptı.

Biri ona mal edilen, öteki ise ona ait iki söz kadar onu bütünüyle anlatan başkaca bir metin bulmak zor. Bu iki söz, en

İSTANBUL'A GELİRKEN 'AYAĞINDA KUNDURA'SI BİLE YOKTU

az onun kadar meşhurdur. "Urfa'da Oxford vardı da biz mi okumadık?" sözünü o söylemedi, ancak herkes bu sözünü söylediğini sanıyor ve o da bu durumdan çok memnun. Her vesileyle bu söze sahip çıkıyor, inanıyorum artık kendisi de bu sözün kendisine ait olduğuna inanacak kadar ona yabancılaşmıştır.

Ashında bu söz, Gani Müjde'nin, 1990'lı yılların başında, o zaman yeni yeni parlamaya başlayan Uğur Yücel'in tek kişilik gösterisi için yazdığı İbrahim Tatlıses skeçinden alınmadır. Sözün içindeki Demirelvari (Petrol vardı da biz mi içtik?) tınıya dikkat edin, bir mizahçının kaleminden çıktığı her halinden belli... Ancak bu sözün Gani Müjde tarafından mı yazıldığı, Uğur Yücel tarafından mı meşhur edildiği, İbrahim Tatlıses tarafından mı söylendiğinin şimdi o kadar önemi yok. Bu sözün asıl önemi, okumadı, yaptığı her şeyi kendi aklıyla yaptı, ashında okumuş olmak da pek matah bir şey değil fikrine gerekçe yapılması ve bir sürü cahilliği muhab gösterme aracı olarak kullanılması... İbrahim Tatlıses, şimdi bu sözünü sık sık kullanıyor ve böylece birçok "kusurunu" örttüğünü sanıyor.

"Günde bir kez Kürtçe konuşsam dilim şişer" sözü ise bütünüyle ona aittir ve yıllar önce Cumhuriyet için bir söyleşi yapan Mert Ali Başarır'a söylenmiştir. Her hakkı onundur, İbrahim Tatlısesce bir sözdür ve ondan başkası kolay kolay söyleyemez. Çünkü anadiliyle ilişkisini ancak dost meclislerinde kurabilen, (Kürtçe serbestisinden sonra Beyto Can'ın "Rında min" şarkısı, Beyto'dan sonra ancak böyle bir sese yakıştırdı; her yerde o kadar çok söyledi ki bu türküyü Mehmet Ağar'ın bile Batman'da okumasına vesile oldu) onunla kendini ifade etme imkanından yoksun, yabancı bir dille milyonlarca insana "dert anlatmak" zorunda kalmış, yepyeni bir arenaya, tam anlamıyla vakıf olmadığı bir dille çıkmak zorunda kalmış bir insan ancak, kendi durumunu bu kadar özlü, net ve kısa ifade edebilir. Peki dil nasıl şişer? Siz günde bir kez olsun kendi anadilinizi kullanmayın, bakın bakalım şişiyor mu şişmiyor mu? İsteyen denesiniz!

Birinci sözde ne kadar cahilliği örtme çabası varsa, ikincisinde o kadar aidiyetini yüksek sesle ifade etme var. Birinci söz,

ne kadar uydurulmuş, kurgulanmış bir söz havasını taşıyorsa, ikincisi o kadar hakikidir. Toplumsal belleğini sözle korumak zorunda kalan bir toplumda, dengbêj meclisleri kurulur ve bu meclislerde herkes filozofça konuşur. Bu meclislerde diz kırıp oturmuşluğu olacak ki, ağzından ikinci söz gibi içinde bilgelik barındıran laflar çıkabiliyor İbrahim Tatlıses'in.

Kendini, "yabancı bir dille" ifade etmek zorunda kalmış, sahneye çıktığı zaman gırtlığının ele verdiği, konuşmaya başladığı zaman şivesinden kaçamayan, köyünde kalsa dengbêj adayı olacak, şehirde şöhret olmuş Kürt türkücülerinin içinde şöhreti en uzun taşıyanlardan biridir İbrahim Tatlıses. Diyarbakırlı Celal Güzelses'ten tutun da, Nuri Sesigüzel, İzzet Altınmeşe, Burhan Çağan, Selahattin Subaşı, Mahmut Tuncer, Mahsun Kırmızıgül'e kadar, hiçbir türkücü İbo'nun ulaştığı "mertebeye" ulaşamadı. Bunların içinde İzzet Altınmeşe hep türkücü olarak kaldı; ancak İbrahim Tatlıses ise arabeske türkü kıvamını getirdi. Memleketin en ücra köşesine arabeski de o götürmüş olacak ki, İzzet Altınmeşe'nin kendini bildi bileli söylediği "Fırat" tür-

küsü, ancak İbrahim Tatlıses söylenince herkes tarafından bilindi.

Türkü piyasasında Kürt icracıların hakimiyetini anlamak için, Şivan Perwer'i bilmek gerekiyor. Şivan Perwer'i bilmeden, yukarıda adını saydığım türkücülerin, neden bütün zamanların star olduklarını, halk müziğinde neden Kürdî sesinin baskın olduğunu anlamak güçleşir. Şivan sesini bir sakafon gibi kullanıyor ve gırtlakıyla kendini ele veriyor. Türkü piyasasında Kürtleri star yapan gırtlaklarıdır ve yeryüzünde İbrahim Tatlıses'in kıskandığı tek bir ses varsa, o da Şivan Perwer'in sesidir; yine dost meclislerinde bunu kendisi söylüyor.

Bu böyle olduğu için, Şivan Perwer'in 25 yıldan beri söylediği "Canê Canê" türküsüne Türkçe sözler yazdı, söyledi, türkü bir anda meşhur oldu, şimdi futbol maçlarında tezahürat aracı olarak kullanılıyor. Oysa türkü bir direniş türküsüdür:

"Canê canê, were meydanê
Dilê min pir xweşe bi vê dîlanê
Dîlan e, şoreş e, herkes pê serxweşe
Erd û esman şên bûn bi vê dîlanê"

(Güzel, güzel, haydi meydana koş
Düğünün güzelliğinden
gönlüm pek hoş,
Devrim düğünüdür bu,
herkes coşku içinde
Yer gök yeşerdi,
bu düğünün güzelliğinden)

Yani sizin anlayacağınız bu türkünün sözlerinin, İbrahim Tatlıses'in uydurduğu, "Cane cane, işte meydanı / İyi günün dostu nerdesin hani" sözlerle hiçbir alakası yoktur. Bu türküde size geçen ezgidir, Şivan Perwer'in gırtlaklarıdır ve Kürt müziğinin hem içe dokunan, hem yerden hoplatan tınısıdır. Tatlıses'e sadece, bunu Türkçe söylemek kalmış. Bunun nasıl bir etki yapacağını da, sezgileri söylemiş ona.

Onun portresini yazan Cemal Süreya, şu saptamayı yapıyor: "Skandal, olay, yankı, Tatlıses'te önceden tasarlanmaz. Her şey olup bittikten sonra doğal şeylermiş gibi algılar onları. Adam kaldırma, kadın dövme, Kürtçe şarkı söyleme de öyle..." Bu böyle olduğu için, 1991 yılının nisan ayında, Kürtçe'nin üzerindeki yasağın kalkmasıyla birlikte yeni kaseti "Yür Gitsin, Yemin Ettim"e iki Kürtçe parça okuyarak bu alanda bir öncülük yapmaya kalkıştı. Madem böyle bir dil vardı, İbo da o dili biliyordu, o vakit o dilden türkü okumak kadar "doğal bir şey" olamazdı. Hem yakın dostu, sesine hayran Turgut Özal'dan da izin almıştı. Ancak gelin görün ki, kaseti çıktı, birkaç gün sonra birileri kulağını çekmiş olacak ki, dağıtı-

lan kasetleri topladı, o iki Kürtçe türkünün yerine iki Türkçe türkü okudu. Hatta birisinin makamını bile değiştirmede, aynı makamın üstüne Türkçe sözler okuyarak durumu kurtardı. (12 Eylül darbesine karşı Ertuğrul Özkök'ün bile imzalamadığı meşhur Aydınlar Dilekçesi'ni de imzaladı. Mahkemeye çıkınca, "Ben kooperatif için imza topluyorlar sandım, onun için imzaladım" dedi.) İşte o günlerde Cumhuriyet gazetesine verdiği bir demeçte, "Kürtçe bir kaset yaparsam, kesin 3 milyon satar" dedi. Aradan yıllar geçti, hala 3 milyon satacağı kasetin düşünüyü kuruyor ve bir türlü o gün gelmiyor. Son kasetine "Ridma min"ı alarak, "İbo Şov"da arada bir aynı türküyü söyleyerek dilini şişmekten kurtarmakla yetiniyor şimdi.

Efsanesi yoktur İbrahim Tatlıses'in. Yükselişini anlatmak için uydurulan hiçbir efsane de tutmadı şimdiye kadar. Hiçbir şey, filmlerinde anlattığı gibi olmadı, inşaatta türkü söylerken keşif edilmedi, bu efsaneyi de kendisi yıktı. Bilgisizliğinden utanmadı, arada bir cahilliğini kalkan olarak kullandı, ancak bu cahilliği anlatırken bile, "ben cahil başımla sizden daha becerikliyim" duygusunu yaşattı karşısındakine. Cüretini hiç saklamadı, cahil cesaretidir, ne yapsa yeridire verdirdi birçok şeyi... Sezgileri çok kuvvetli. Ve şimdiye kadar yaptığı her şeyi savunurken veya kendini anlatırken, diline bir dobralık egemen oldu, bir tek televizyon kameralarına yakalanan Asena'ya dayak hadisesinde çocuk kandırmaya kalkıştı... Hepsinin üstüne, karşımıza geçip konuştuğumuz bize bu adam içtendir duygusunu yaşattı. Yine Cemal Süreya, "Onun için müzik bir dövüştür" dedi. Sanki müzik yapmıyor da cephede savaşıyor gibi davranıyor. Şöhretini korumak, malını çoğaltmak, servetine halel getirmemek için giriştiği savaşı, yaptığı sanatla eşdeğer tutuyor. İşletmecilikle sanatçılığı birbirine karıştırıyor. Lahmacunculuk, isotçuluk, otobüsçülük, televizyonculuk, dergicilik, radyoculuk, otelcilik mi, yoksa sanatçılık mı diye sorsanız, "Benim yanımda 600 kişi ekmeğe yiyor" cevabını alırsınız.

Yılmaz Güney efsanesini yaşatmak istedi. Hatta onun için Şerif Gören bile çalıştı. Şerif Gören, "Alişan" filminde ona bir Yılmaz Güney rolü verdi. Kürt'tü, yoksulluktan geliyordu, esmerdi, sesi güzeldi, cesurdu, hırslıydı, yetenekliydi, zekiydi ve şöhretliydi. Yılmaz Güney olması için her şey vardı. Ancak olmadı.

Çünkü sol duyusu eksikti ve bilinçsizdi.

Star olmasaydı, iyi bir kebabçı olurdu.

Bahçede Tedirginlik

GAY bahçesindeyiz. Annem, kardeşim ve ben. Masamızda bir semaver. Aklımıza düşüktükçe bir şeyler konuşuyoruz. Arada etrafı seyretmiyor da değiliz. Biraz ötemizde genişçe bir aile öbeklenmiş sandalye desteği yaparak bir masanın çevresine. Sigara böreği, zeytinyağlı dolma getirmişler beraberlerinde. Özürlü bir çocuk da var yanlarında. Garip çığlıklar atıyor bazen. Salyalarını akıta akıta kolunu tutmakta olan yaşlı adamın elinden kurtulmaya çalışıyor.

Huzurlu bir akşam gibi. Bahçenin kırmızı, sarı, mavi ampullerinin ışıkları ay ışığına karışıyor. Sahnemsi bir yere genç bir kadın çıkıyor birazdan derli toplu adımlarla. Başlıyor o günlerin en ragbet gören şarkılarından bir yükselmeye. Masalardan eşlik edenler var. Sanki herkes biraz neşeliymiş gibi.

Birden ön kapıda bir kargaşa. Takım elbiseli dört beş kişi giriyor içeriye. Şarkıcı kadın susuyor, bahçenin rengarenk ampulleri sönmüş yerine beyaz floresanlar yanıyor. Tüm masalarda bir hareketlenme. Ne oluyor? Takım elbiseli adamlar birer ikişer masalara dağılıyorlar. Ellerindeki iri telsizlerden habire cızırtılı şeyler geliyor. Az önce ağaçların yapraklarına musallat olan hafif rüzgar da durdu. Tedirginiz.

Bazı masalarda direnen gençler var, takım elbiseli adamlarla itişip kalkıyorlar. Bir semaver devriliyor, birkaç bardak savruluyor, küçük bir çocuk yere düşüyor, genç bir kadın sesini yükseltiyor. Takım elbiseli adamlar herkesin üstünü örtüyor, herkesten kimlik soruyor.

İçimden "bu bir haksızlık" diyorum ve hemen yekiniyorum yerimden oraya doğru gitmek için. Yan masadaki genişçe aileden biri "gitme" diyor "Sana hakaret ederler" kalın çerçeveli gözlüklü bir başkası "Döverler" diyor. Özürlü bir çocuğu zaptetmeye uğraşan yaşlı bir adam ise "işkence yaparlar" diyor, "cop sokarlar" Bir bildikleri var herhalde herkesin, hiç kimse sezgilerine dayanarak bu denli karamsar olamaz ki!

O sıra gözüm bahçenin etrafındaki localara takılıyor. Bu gösterişli localarda kitabı olan dinlerin peygamberleri; tarihin akışını değiştirmiş krallar, padişahlar, firavunlar, hayranlık uyandıran büyük kahramanlar ve insanlığı baştan sona biçimlendirmiş filozoflar oturuyor. Sessizce seyrediyorlar olup biteni. Hiç birisiyle göz göze dahi gelemiyoruz.

Takım elbiseli adamlar sonunda bizim yanımıza dek geliyorlar. Yan masadaki ailenin tüm bireyleri kimliklerini çıkarmış bekliyorlar. Herkes ayakta. Özürlü çocuk yerinde duramıyor. Yaralı bir av hayvanı gibi bağıyor. Yaşlı adam çok telaşlı. Takım elbiseli adamlardan

[altaymarti
altaymarti@essmerdergisi.com]

**KALIN KAŞLI, POS
BIYIKLI BİR BAŞKA
TAKIM ELBİSELİ
ADAM İSE HIŞIMLA
ÜZERLERİNE YÜRÜYOR
İKİ İŞÇİNİN VE BOĞUK
BİR SESLE BAĞIRIYOR:
"KİMLİKLERİNİZİ
ÇIKARIN!"**

biri özürlü çocuğu sakinleştirmeye çalışıyor, "Korkma evladım, yavrum" diyor yumuşak bir sesle. Diğer takım elbiseli adam ise yaşlı adama özürlü çocuğun kimliğinin olup olmadığını soruyor. Bahçenin kapısına yakın bir yerde duran siyah bir arabaya doğru sürükleniyorlar birkaç kişiyi. İtiraz edenlere çok kaba davrandıklarını söyleyemem.

Bir an gözüm bahçenin en dışını görüyor. İki yorgun işçi yavaş yavaş dikenli tellerle çeviriyorlar bahçenin etrafını. Ne zaman başladılar ki bu işe?

Keşke şu an yanımda anlayabilecek biri olsa da tüm bu olup bitenin bir mikrofaşizm olduğu yorumunu yapabilesem.

Sıra bize geliyor. Üstümüz aranıyor. Kimliklerimize bakılıyor. Kardeşim biraz sinirli gibi. Annem hemen devreye giriyor, "Rahat ol oğlum. Beyefendiler görevlerini yapıyorlar"

Sesi soluğu çıkmayan bir bahçedeyiz artık. Herkesin kim olduğu anlaşıldı. Takım elbiseli adamlar bir araya toplanıyor. Telsizlerden çıkan hastalıklı sesler azaldı. Bahçenin dışındaki loçanın yerinde sisli bir hava var artık. Özürlü çocuğa masadakilerden biri çatalla dolma yedirmeye uğraşiyor.

Bahçenin dört bir yanını dikenli tellerle çeviren iki işçi yavaşça takım elbiseli adamların yanına yaklaşıyor. "Abi" diyor kısa boylu olanı "ücretimizi rica etsek." Az önce özürlü çocuğa şefkat gösteren takım elbiseli adam "tamam ödeyeceğiz. Fatura verecek misiniz?" diye soruyor. Kalın kaşlı, pos bıyıklı bir başka takım elbiseli adam ise hişimla üzerlerine yürüyor iki işçinin ve boğuk bir sesle bağıyor. "Kimliklerinizi çıkarın!"

Birazdan yine renkli ampuller yanıyor bahçede. Yine çaylar ısınlanıyor garsonlara. Şarkıcı kadın yine sahnede, yine herkesin aşına olduğu bir şarkıyı söylemeye başlıyor, fakat bu kez kimse eşlik etmiyor.

dicleanter
dicleanter@esmerdergisi.com

SEVGİNİN KAYNAĞI

BABAM HAFTALIK ALIŞVERİŞ İÇİN PAZARA ÇIKTIĞINDA ALDIKLARINI BİR HAMAL İLE EVE GETİRİRDİ. BU KİŞİ HER SEFERİNDE MUHAKKAK BİR KÜRT GENÇİ OLURDU

62 yılı sonbaharında kapımızda miyavlayan bir kedi ile birlikte babamla aramdaki arkadaşlık bağı daha da güçlenmişti. Artık ortak sevdiğimiz bir hayvan vardı. Adını ZÜBÜK koyduk.

Aziz Nesin'in yeni çıkan dergisinin adıydı aynı zamanda. Daha ilk günden evin vazgeçilmez bir parçası oldu ve herkes tarafından sevildi. Zübük'e olan ilgi ve sevgimi babam da çok önemsiyordu.

Aradan bir süre geçtiğini hatırlıyorum; bir haziran sabahı, birileri erken saatte kapımızı çaldı ve sivil giyimli, -polis olduğunu sonradan öğrendiğim- kişiler babamı soruyordu. Henüz cevap vermeye fırsat bulamadan babam uyandı ve yanımıza geldi. Onlarla beraber evin dışına çıktı. Babam tekrar içeriye girdiğinde, evi arayacaklarını söyledi. Böyle bir olayla ilk kez karşılaşmıştım. Bir yerde sessizce oturarak arayanları seyretmeye başladım. O gün, annemin işe, üç kardeşin

de okula gidilmesine izin verilmedi. Öğleye doğru babamla birlikte bir çuval kitabı da alıp gittiler. Babam giderken, akşama döneceğini söylemişti ama bekleyişimiz nafileydi.

Zübük babamın yokluğunu hissetmiş, sağa sola koşturuyordu. Evimiz cadde üzeri olmasına karşın sokağa hiç çıkmayan Zübük, babamın yakalanışından sonra caddeye çıkmaya başladı. Ve üç gün sonra bir arabanın altında can verdi. Bahçemize gömdüm ama babama nasıl söyleyeceğimi bilmiyordum. Babama bir açık görüşmede sınıfımı geçtiğimi söyledim, tek dersten Eylül'e kaldığım halde. Aynı gün Zübük olayını da anlattım. Beni kucağına aldı ve öptü, sanki o anda yanımda olmamanın verdiği ızdırabı yaşıyordu. Zira gözleri kızarmıştı. Onun çok hisli olduğu anlarda bizlerle olan ilgilenmesini çok iyi hatırlıyorum. Ablamın saçlarını tarayıp, örmek çok hoşuna giderdi. Ağabeyimin her top oynayışından sonra eve sakatlan-

rak gelmesine, "Disa bı se niga hatıye" diye şakalaşarak karşılık verirdi. Sonraları Kasımpaşa'da top oynamaya başladı ve yol parasını babamdan alırdı. "Herkesin oğlu eve para getirir, bizimkisi de bizden para alıyor" diyerek ona takılmadan duramazdı. Tabii bunlar aramızdaki samimiyetten kaynaklanıyordu ve arkadaşlığımıza güç katıyordu.

Babam Musa Anter'in çok sevecen biri olması, ben ve kardeşlerimde önemli izler bıraktı. Ablam en çok etkisinde kalanımız oldu. İnsanlara sınırsız yardım huyu babamdan kaynaklanıyor diye düşünüyorum. Bizim arkadaşlarımız bile babamın en yakın arkadaşları oluyordu. Komşularımızın küçük çocukları bile Musa amcalarıyla birlikte olmaktan büyük keyif alıyorlardı. Metin ve Kaya adında iki komşu çocuğu vardı. Biri Alman anne ve Ordulu babadan, diğeri de Rizeliydi sanırım. Diğer bir komşu çocuğu, İstanbullu olan Bülent'i ise teninin esmer olmasından dolayı Othello diye çağırırdı. Farklı yaşamlardan gelmiş çocukların babamla oturup konuşmaları ve bu konuşmalardan ne kadar zevk aldıklarını görmek şaşırtıcıydı. Babam da bu çocuk saatinden çok keyif alırdı.

Babam haftalık alışveriş için pazara çıktığında aldıklarını bir hamal ile eve getirirdi. Bu kişi her seferinde muhakkak bir Kürt genci olurdu. Onunla yol boyu Kürtçe konuşur, eve gelince yemek yedirir, sonra da cebine harçlığını koyar öyle yolları. Hiçbir Kürt insanın acı çekmesini istemezdi. Her türlü acıyı yaşayan bir insandı ama çocuk acısı çekmek istemiyordu. Bizleri Avrupa'ya göndermesi belki de bu yüzdenydi.

Babamın insanlara, hayvanlara, doğaya olan sevgisi çok büyüktü. Çocukları sevmesi, çiçeklerle konuşması, hayvanlarla ilgilenmesi ve toprağına bağlılığı bizlerin yaşamında her zaman belirleyici oldu. Sevginin Kürtlerin yaşamında da yer almasını çok isterdi. En çok arzuladığı şeylerden biri, Kürt çocuklarının sevgiyle büyütülmesi ve bu sevginin doya doya yaşatılmasıydı.

Babamın insanlara, hayvanlara, doğaya olan sevgisi çok büyüktü.

Ortadoğu

Korkuysa tutku
gecenin yüzünölçümünde ey
kadim toprak. Yalvaçlar sözünün
sihirli flütünü üfleyen
rüzgârın yurdu. Kalbini
kemirir Ortadoğulu kirli utku
o korkulu sır. İhaneti sırdaşın

Şahmaran'ın ölümüyle başladı ikiyüzlü
yaşamı Camasb'ın. Dostluk kalesi düştü
Korkunun mayası tuttu

Sınır çadırlarına sürgün bilmem
şu kadar mülteci. Gökçatıda asılı duran
tar'la -diliñi çoktan unuttuğu-
yeryatağın böğrünü döven tamamlar
arasında. Gözyaşları sümüklerine karıştı
çocukların. Korkunun mayası tuttu

Şahmaran'ın etine kurulan ülke
güven verebilir mi Camasb kavmine

Kuş donuna girsen aşılmaz gece. Kurt gece
Toprak aç yağmur donunda insan yere
Ceylan derisinde eski(i)zi kamanın. Kılıçtan, tene
vuran gölge. İki altın kum tanesini daha katar çöle
iki bakır tiğ. Esende kardeşinin kanlı pençesi
Yalnız ihaneti körükler ölümle beslenen öfke

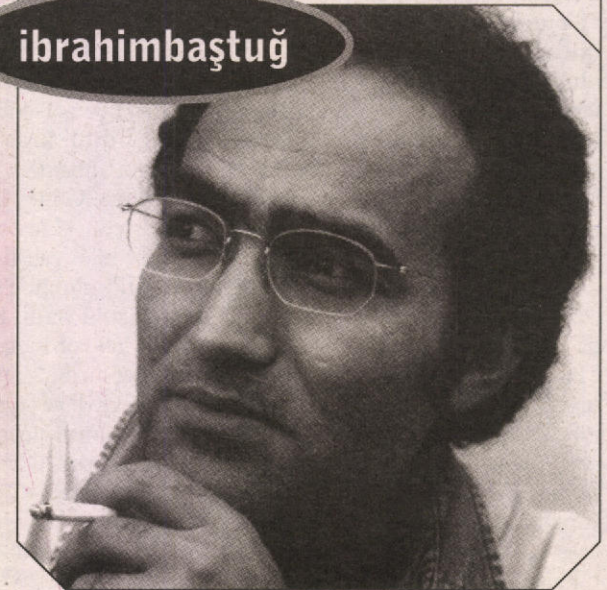
Gözlerinin haritasını ilhak eden tuğ
kalbimin feodal yanılığsı. Gözlerinden
kaldırıp göçemediğim otağ. Eti
gülsularında avutulmuş ölümler
yortucusu. Afsuncu söz. Ceylan derisinde
eski(i)zi fermanın. Tuğradan, sikkeye
vuran gölge. Kumun altın kınını
gümüş iki hançerle ikiye bölerken
Fırat. Bilerken Dicle

Kardeş etiyile kıralllar besleyen Camasb'ın
kanlı yurdu güven verebilir mi Şahmaran kavmine

Kurt gece. Damarıma kamp kuran ifrit
Alkol komasında ölen tanığın-tansığın
ayın aynasına vuran nükleer sızıntısı. Bedensiz
kalan acı. Rüzgârdaki anısı-derisi varak olan ceylanın
Kuş teninden don dikilirken kurt kavmine
kuş donuna girsen aşılmaz gece. Kurt gece
Toprak aç yağmur donunda insan yere

Tutkuysa korku
gecenin yüzünölçümünde. Yaşamak
içgüdüğü ihaneti emzirir toprağın altında
değizmez ölümün kadim utkusu

ibrahimbaştug

BİR AYRILIĞIN ANATOMİSİ

işmet özel'e, necatigil'e

bakın ben, birçok tuhaf
marifetimin yanısıra
ilginç ödeme yolları bulabilen biriyim
üstüme yoktur ödeme hususunda
sözün gelişi
üyeyi olduğunuz forumda
bir söyleye ne dersiniz

Bir söylev: Büyük insanlık ideali hakkında
hem böylece yatıştır belki
mükemmel ve tam
ve ahlaklı, ve zeki,
ve karşıdan bakınca kederli
herkesin aşık olacağı kadar
erdemli olmaya adanmış ruhunuz

bu denli canhıraş bir müdafaa
bu denli dürüstlük timsali bir adam
kuşku çekmiyor değil
yaz ortasında yağmurun yağışı kadar
ruh ve beden, düşünce
ve şu bu dalaşıyor birbiriyile
ve tasdik bekleyen ruhu
yine çarpıyor kendi duvarlarına
oysa adam nasıl da inanmıştı
bu kez başardığına

adamin dediklerini hatırla: işte şu bu...
ben şu kadar yakışıklıyım,
şöyle cennetliğim
kim bu destursuz edalarıyla
çıkamamış mıydı ortaya

oysa sonra öğrendikti,
komşu kızın memelerini
okşadığı elleriyle
bir kuşun boynunu
koparmaktan da aranıyordu

ah, fotoğrafların arabi
neden daha gerçeksin aslından
ısrarın doğruluk anlamına geldiği bir çağda
bahar vakti, hiç yeri miydi ruhu açmak
bunca çiğ ışık altında

07.07.2005 istanbul

mehmetişten

YAZ ayları geldi mi, Türki-
ye'nin dört bir yanında
festival çiçekleri açar. Sa-
hil kasabalarından, Kara-
deniz yaylalarına uzanan fes-
tivaler, 80'li yıllardan sonra iyice
yaygınlaşmış; popüler kültürün
en verimli ortamlarından birini
oluşturmuştur. İçerikleri üç aşağı
beş yukarı birbirine benzer bu
festivallerin. Eskiden 'panayır'
olarak adlandırılan pek çok etkin-
lik, hafif bir makyajla 'şenlik' ya
da 'festival'e dönüşmüştür. Ger-
çekleştirildikleri kentin ya da yö-
renin kültürel dokusunun geliş-
mesine hiçbir katkıları olmadığı
gibi, yörenin tanıtımına katkıları
da sifıra yakındır.

Oysa, dünyadaki örneklerine
baktığınızda, şenliklerin önemli iş-
levleri olduğunu görürsünüz.
Kentsel kimliğin oluşmasında, ya
da varolan geleneksel özellikler-
den kente özgü bir 'imge' yaratıl-
masında şenliklerden yararlanılır
genellikle. Bir kültür insanının
orada yaşamış olması ya da yöreye
özgü bir gelenek, bir kültürel zen-
ginlik, bir şenliğin kimliğini oluş-
turmada çıkış noktalarını oluşturabi-
bilir. Ya da, şenlik tümüyle bir san-
at dalına ayrılabilir. 'Tematik'
festivaller olarak tanımlayabilece-
ğimiz bu festivallerin dışında ka-
lan, tüm disiplinleri kapsayan et-

Şenlik Var!..

**AYLAR BOYUNCA ÜZERİNDE ÇALIŞTIĞIMIZ
BİR PROJE, BİRKAÇ KİŞİNİN KENDİNİ 'TERTİP
KOMİTESİ'NDE KONUMLANDIRMAK MERAKI
YÜZÜNDEN, HEBA OLUVERİYOR**

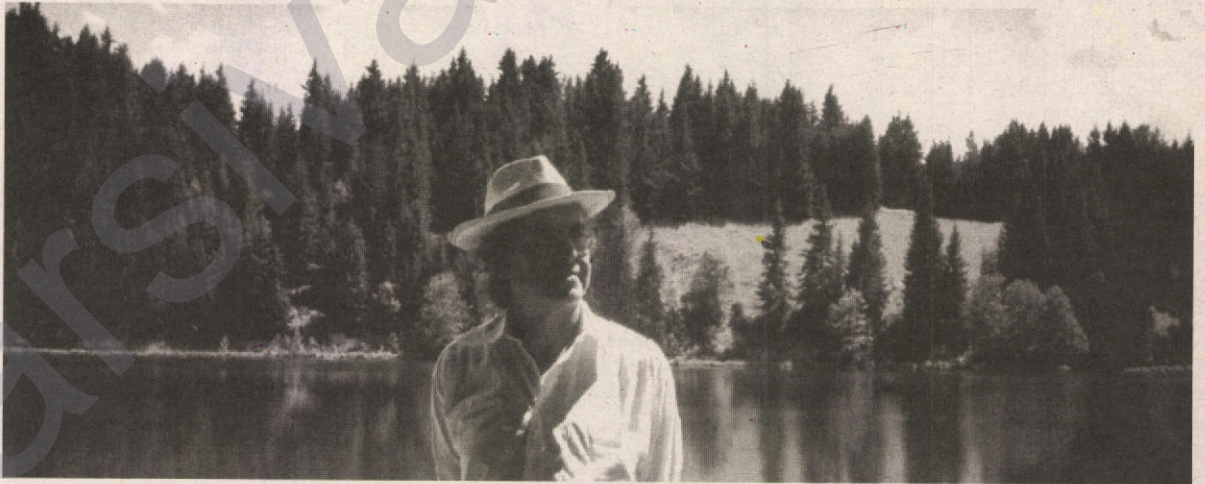
rından başlayalım. Çünkü, yapı-
lan yanlışların çoğunluğu bu pat-
ronlara ait oluyor genellikle. Tür-
kiye'de Belediye Başkanlarını en
çok meşgul eden konulardan bi-
ridir 'festival'. Her başkan, ken-
tine en görkemli festivali kazan-
dırmak ister. Bunun ölçüsü, en
fazla sayıda 'star', festival'e geti-
rebilmektir. Mesele son derece
basittir: ne kadar çok 'star', o ka-
dar çok 'oy'.

Tabi bir de kişisel hevesleri
dikkate almak gerekir. Başkanla-
rın çoğu, 'festivalcilik' oynama-
ya bayılırlar. Çünkü, bu sayede
ünlü sanatçılarla telefonda ko-
nuşmak, pazarlık etmek bile
mümkündür...

Taşra kentlerinde, festival bir
'iktidar' aracı olarak görüldü-
ğünden, kentin 'entelijansıya'sı

mediği için, ticaret ve siyasetin
belirleyici olması normaldir.

Yukarda sözünü ettiğim çeşitli
nedenlerle olsa gerek, festivallere
farklı bir boyut kazandırma çaba-
larımız kimi zaman düş kırıklığı ile
sonuçlanıyor. Siyasi ya da ticari çı-
karlar, kimi zaman da kişisel ihti-
saslar, rasyonel çabaların önüne ge-
çiveriyor. Aylar boyunca üzerinde
çalıştığımız bir proje, birkaç kişinin
kendini 'tertip komitesi'nde ko-
numlandırmak merakı yüzünden,
heba oluveriyor. Son bir örnek, ge-
çen yaz düzenlediğimiz "Ulusla-
rarası Adalar Festivali"ne bu yıl
bazı kuruluşlarca el konulması. Ge-
rekçe olarak da, geçen yılki festival-
de bir konserde Kürtçe türkü söy-
lenmesi kullanılıyor...İki festival
arasındaki farkı, izleyenlere bırak-
alım ve bir başka örneğe geçelim.

kinlikler çoğunluktadır. "Kültür
ve Sanat" festivallerinin ya da -
Kültür ve Turizm Bakanlıklarının
birleşmesinin bir sonucu olsa ge-
rek, "Kültür ve Turizm" festival-
lerinin sayısında tam bir patlama
yaşanmaktadır. Niteliklerinde bir
değişme olmasa da...

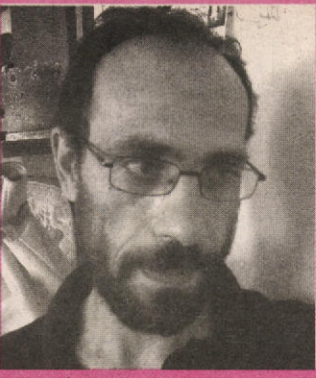
Son beş yılda, Anadolu'nun ki-
mi kentlerinde zorlu bir işi dene-
mekteyiz. Amacımız, kültür ve sa-
nattan yeterince nasibini alamayan
kentlerde yeni bir kültür hareketi
başlatmak. Kimi zaman 'tematik',
kimi zaman tüm disiplinleri içeren
festivaller aracılığı ile... Bu yolcu-
luğun bazı duraklarında karşımıza
çıkan gerçekleri okurlarla paylaş-
mak istiyorum. Belki, birilerinin
kulağına küpe olur diye...

Önce, festivallerin 'patron'la-

için 'tertip komitesi'nde yer al-
mak hayati bir önem taşır. Çoğu
kez, komitede 'iktidar'ı paylaşan
farklı grupların, farklı siyasi eği-
limlerin çatışması yüzünden bir
türlü yol alınmaz. Kim, hangi iş-
ten sorumludur bir türlü belli ol-
maz. Örgütlenme kapasitesi geli-
miş toplumlarda, hiçbir zaman
gündeme gelmeyecek yetki ve so-
rumluluk tartışmalarıyla aylar ge-
çer. Herkes herşeye karışmaktadır
ve o işlerden anlayıp anlamaması
o kadar önemli değildir... Kimi
zaman siyasi parti kadrolarının
eline teslim edilir, uzmanlara bi-
rakılması gereken konular, kimi
zaman bir yandaş şirketin eline.
Festival aracılığı ile kentin, kentin
insanlarının kültür düzeyinin ge-
liştirilmesi gibi bir kaygı güdül-

Trabzon'a ciddi bir kültür şen-
liği kazandırmak adına verdiğimiz
onca çaba, mahalli kahramanların
devreye girmesi ile boşa gidiverdi.
Tıpkı, Mersin'de uluslararası bir
Film Festivali düzenleyeceğini
medya önünde ilan ettikten sonra
cayıveren CHP'li Belediye Başkanı
gibi, Trabzon'un CHP'li Başkanı
da sözünden dönüverdi. İki türkücü
ile işi bağlamak varken, neden
uğraşsın ki... Biz, bütün bu zorluk-
lara rağmen yola devam etmek ka-
rarındayız. Datça'daki "Can Şenli-
ği"imiz 6. yaşına basıyor bu yıl.
Sonra, sırada "Pera Festivali" var,
Eylül'de.. Bekleriz...

[vecdisayar]

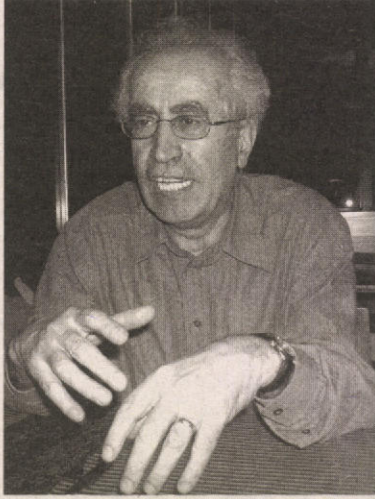
[müslümyücel]

AMİR HASSANPOUR, "KÜRDİSTAN'DA MİLLİYETÇİLİK VE DİL" ADLI KİTABINDA MEHABATLI KÖR BİR ŞAİRDEN SÖZ EDİYOR. KİM BU ŞAİR?

Hassanpour'a bir soru: Mehabetli Kör Şair Kim?

BİR zamanlar Kürtçe İran'da Farsça'nın, Türkiye'de ise Türkçe'nin bir lehçesi olarak tanımlanıyordu. Temmuz ayı içerisinde ise Kürtlerle ilgili en fazla konuşulan konulardan biri dil kurslarının kapanması oldu. Dil kurslarının kapanmasıyla, Türkiye'nin ne kadar rahat nefes aldığı, aslında geçmişteki yasaklamaların ne kadar anlamsız olduğu vurgulandı. Doğrusu konu tartışılmayacak gibi de değildi: Davul zurnalarla, halaylarla en az on bin kişi ile açılış yapılan ve öğrenci bulamadığı için kapanan bu dil kursları kapanmıştı. Sırada kuşkusuz üniversite bünyesinde bir Kürt Dili ve Edebiyatı bölümü açmak ve yeterince öğrenci olmadığı için, bu alanı da boş bırakmak mı yapıyor? Yoksa Kürtler "Yurtta Sulh Cihanda Sulh"ü Kürtçe'ye çevirerek dil bilincine varmanın rehaveti içine mi girdiler? Saatli bir bomba olan gelecek (Spencer) ne zaman ayaklarımızın dibine düşecek? Yoksa zaman gerçekten şairin dediği gibi büyük bir kumarbaz mı ve bu sefer zarını daha bir sıkı mı tutuyor?

Tam bu tartışmaların çıktığı günlerde Avesta yayınları arasından çıkan Amir Hassanpour'un "Kürdistan'da Milliyetçilik ve Dil" adlı kitabı elime geçti. Kitabı okuduktan sonra şunu anladım: Kürtçe'yi her zaman devletler bitirmemişlerdir, Kürtlerin de kendi kendilerini bitirdikleri zamanlar var ve biz bugün bu dönemi yaşıyoruz. Politikasıyla, sanatıyla, edebiyatıyla Türkçe olan bir zaman dilimi var karşımızda ve en çok okunan yazarımızın kitapları en fazla, Kürtlerin en yoğun olduğu illerde yüz tane satılıyor. Dahası Kürtlerin en fazla yaşadığı yer olan İstanbul'da Kürtlerle ilgili kitap satan bir tek kitapçı dükkânı var ve Medya Kitapevi olmasa her Kürtçe kitaptan on tane alacak tek bir dükkân, tek bir kurum, tek bir kuruluş bile yok. Sözlük hazırlarsak yabancılar destek oluyor, kurs açsak yabancılardan hazırlandığı kitaplardan

Yazar Amir Hassanpour.

oluşuyor müfredatımız, kitaplarımız onlar basıyor. Sahi ne olacak halimiz, kaderimiz bile kaderin elinde.

Hassanpour'un daha önce yine Avesta yayınları arasından çıkan ve şimdi kitabın genişletilmiş yeni baskısında da aynı bölümün yer aldığı Kürt Dili ile İlgili Devlet Politikaları (Avesta, 1997) adlı kitaptan tanıyoruz. Hassanpour'u okurken şu cümlelerin altını çizmek kaçınılmaz oldu: Dil ustalığın o denli güç bir imgesidir ki kullanılmasının resmen yasaklanması bile çoğu kez yaşamamızın ana nedenidir. Son bir aylık gelişmelerle ne kadar inilti bir cümle değil mi?

Hassanpour'un kitabı Kürtlerin dilsel ve ulusal gelişmelerinin bütün tarihlerini aktarmakla birlikte, 1908'den 1985'e kadar geçen, adına "kılıç ve kalemle geçen zaman" denilen koca dilimi anlatıyor. Bunun yanında kitapta herkesin ilgisini çekecek bölümler var ve bu bölümler aslında çok rahat ilgilere de bölünebilir. Sözelimi gazeteciler için basın yayın, yayıncılar için yayıncılık, tarihçiler için Osmanlı'dan günümüze Kürt tarihini okumak mümkün: Cumhuriyet Türkiye'sinden, Monarşik İran'a, despot Saddam'dan Suriye'de 1962'den sonra başlayan dil politikalarına kılı kırk yaran ayrıntılar

bir film gibi geçip gidiyor kitabın sayfaları arasında. Kitapta en fazla etkilendiğim, sevdiğim iki bölüm oldu. Bunlardan ilki radyolarla ilgili olandı, bu bölümü sevdim. İkincisi ise kitabın hazırlanıyordu, bundan da etkilendim. Radyoların hayatımıza salt ses olarak girdiğini biliyordum. Hassanpour Mısır'ın İran'a karşı 1957 yılında "Arapların Sesi" radyosuyla ciddi bir program savaşı başlattığını yazıyor. Aynı bölümde aslında büyük bir hikâyeye konu olacak bir olaydan da bahsediyor Hassanpour, ancak hikâyenin kahramanını söylemiyor, kesinlikle öğrenmek istediğim bir bilgi bu, konu ise şu: Mehabetli kör bir şair Kahire Radyosu'nun kendi duygu ve düşünceleri üzerinde derin bir etki bıraktığını söylüyor. Bu şairi merak ettim. Kör şairin duygu ve düşüncelerini ve kim olduğunu gerçekten merak ettim. Kendi içine bakan bu kör adam kim? Tam Mehmed Uzun'un çizdiği tipler aklıma geldi. Ancak hayalle bunu bulmam mümkün değil. Kitabın radyo kısmı çok etkileyicidir. İzleyen bölümlerde gizli radyo yayınları anlatılıyor. Tam bir yeraltı kavminin duyduğu sesler ve bu seslere giydirilen giysiler bağlamında büyük bir polisiye hikâyenin bütün malzemeleri... Kitabın sevdiğim kısmı bu. Etkilendiğim kısım ise kitabın hazırlanma aşaması. Türkiye'de hiçbir yayınevi bu kitabı teknik olarak herhalde yayımlayamaz. Alfabenin geçtiği evreleri teknik imkânlar karşılamıyor, bu yüzden kitabın editörü Abdullah Keskin harflerin üstünü aydınlatma konusunda çalışarak, söz konusu edilen harfleri elde etmiş.

Ben kendim bu kitaptan param olsa yüz tane alır ve tanıdığım kişilere gönderirdim ve bunu iki nedenden dolayı yapardım: Bir, kitapta anlatılan radyolar; iki, kitabın teknik olarak yayımlanma öyküsü. Umarım çıkan yeni yasal düzenlemelerden bu kitap nasibini almaz ve kitap toplatılmaz, okunmaması için bir kampanya başlatılmaz.

O VE SİNEKLER

O ve sinekler
omuzunda sinekler
gururla yürüyor
komutan edasıyla
nereye gitse sinekleri onunla
başkalarının melekleri atmacaları apoletleri olur
onunsa sinekleri
öyle sadık bir o kadar da kan emici
nereye gitse onunla giden
gizli bir anlaşması mı var
kimse bilmez
o ve kapkara sinekleri

mayıs 2004
bodrum

yeşimağaoğlu

YANLIŞ VURULMAK

saatin kadranda değiştirmes yönümüzü,
bu boynu bükük duruşun...

gitgide birbirine

dönüştürürken ömrümüzü.

derler ki;
uzayan kirpiklerinin arkasında saklarmış
dünyasını,
yağmurun korkuttuğu hiçbir çocuk
arka bahçelerde oynayamazmış rüyasını.

sonra bir düş boyu inceldim baktıklarımın,
dudağının kenarına bir telaş taktım.

ki o zamanlar...
çıkıyormuş fotoğraflarda,
beni öperken
yüzümden bıraktığın boşluklar...

ama... sana eksik uzanışım sakarlığımdan
yanlışlıkla birbirimizi vurmamalım diye
uzanıp aldım... o gülü aramızdan

beşirsevim

Canım kardeşim,

Sana Temmuz sayısında yayımlanmak üzere bir mektup yazmıştım. Ancak uzunca bir yazım vardı, arkadaşlar yazıyı iki bölüm hâlinde yayımladılar. Bu yüzden İstanbul'a gönderemediğim mektubu şimdi Hopa'ya gönderiyorum. Bu mektubun Hopa'ya taşınmadan önce mi yoksa sonra mı yayımlanması iyi bir şeydir, bilmiyorum. Bu yeni mektup, eski mektuptaki pek çok şeyi anlamsız kıldı. Eskisinde yer alan değersiz ve çaresiz sözcüklerim sana dokunamadılar ne yazık ki. Bir de çok ağladım; bu mektup, sana güç veren sözcükleri değil, beni güçten düşüren sözcükleri taşıyacak daha çok.

**Bir gün çok param
olursa, Hopa'ya gelir,
şiir okurum sana.
Belki bir "şair
ceketi" olmayacak,
ama başka bir
sürprizim olacak sana:
"Pantolonlu Bulut"u
okuyacağım,
hem de ezberden...**

"Dido ölmemiş ki, iyileşmiş" demesin mi. Gözlerimiz yaşlarla doldu.

İki gözüm,

Hiçbir şey, "korkuyorum, insan yaşamak istiyor" sözünden daha anlamlı olmayacak. Hani Andre Dobzyenski, "Artık gelmek zorunda olan her şeyin / Bir eksigi olacak her zaman" demiş ya, hiçbir şey sana o istediğin şeyi vermiş olmayacak. Hiçbir şey, "şair ceketini"nden daha insanî olamayacak. İnsan bulunduğu her yerde, merkezde de karşıda da hemen hemen aynı. Yüreğimizi paralayan şey de, senin saflığınla birlikte gitmen zaten. Tanıyan herkes naif, duygusal, dürtüst ve devrimci birini anlatıyor. O anlatımlar ol-

selimtemo
selimtemo@hotmail.com

Hopa'ya Bir El Mektup

12 Temmuz 2005 Batıkent / Ankara

Anı anlatmak, anlatılan kişi yerine kendini öne çıkarmaktır çoğu zaman. Güzel bir şey değil bu. Ancak gönderici adresi Hopa olduğu için, anlatmadan geçemeyeceğim bir şey var. Ben hayatımdaki ilk mektupları da Hopa'ya yazmıştım. Kendi adıma değil tabii. Bütün dayılar gibi yakışıklı olan bir dayım orada askerdi. Annem adına, teyzelerim, dayılarım, dedem adına Hopa'ya gönderilmiş pek çok mektubu yazdım. Bir de bir fotoğraf göndermişti dayım, beyaz bir gemi önünde incecik tüten bir er idi o zaman. Benim zihnimdeki ilk deniz, işte o denizdir. Geminin nasıl bir şey olduğunu anlamam için ise, biraz daha büyümem gerekti.

Sevgili yaşıttım,

Seninle hiç yüz yüze, yan yana gelmedik. Bu iyi bir şey mi, kötü bir şey mi, bilmiyorum. Ama hemen her zaman mistik bir bağ hissettim aramızda. Hele yüzün; hüznün bir yüze böyle mi yakışır kardeşim? Yüzün, insanda müthiş bir kardeşlik duygusu yaratıyordu her zaman. Sen, şehre giden ağabeyim ya da kardeşimdin. O dünyaya ait şeyler getiriyordun. Hızla köyden, ve hattâ gittiğin şehirden farklılaşıyordun sanki, ama beni de bu değişime tanık ve ortak kılarak. Efendiye dönüşmüyordun. Karadeniz dağlarındaki ılık ezgileri topluyordun. Zugaşi Berepe'nin öğrenciliğimin Ankarasında yarattığı heyecan büyüktür. Dinler ve Tekel Bırası'yla, Deraldan'la ululardım geceyi.

Bir insanın kendini anlatmasından, insanların onu bir şeyin simgesi ya da kurbanı (ikisi, hemen hemen aynı şeydir) olarak almasından daha önemli olan şey, onu birinin anlatmasıdır; doğru sözcükler ve saflıkla. Dostların bizimle büyük birer acıyı paylaştılar; hangisi sözü alsa yüreğimizi dağıldı. Ama babanın sözleri çok farklıydı. Seni anlatacak bir "insan"ın olduğu için mutlu olmalısın. Sesindeki o acıtan tınıyı, acıyı iyi tanıyan birinden al-

dığın anlaşıyor şimdi.

90'lı yıllar çabuk geçti. O yılların duygu, heyecan dünyasını etkileyen pek çok ismin şimdiki hâli malûm. Sende ise bambaşka bir şey söz konusu. Kopup geldiğin coğrafyada pek çok değerli sanatçı yetişti. Ama sen, o dünyanın anonim kılınan şiveli ezgilerini değil, bizzat kendilerini getirdin evimize. Bir şey daha yaptın; evlerimize getirdiğin ezgileri "bizim sevebileceğimiz" şekle soktun. Ya aslına sadık kaldın, ya da merkeze kafa tutan "sound"larla bezedin. Zurnanın, halay şarkılarının, balıkçı türkülerinin, Alevi deyişlerinin, bozlakların, stranların bile yağmalanıp yağmalanıp remix belasıyla disko sounduna kurban edildiği bir dönemde bu tutumun kalıcı olacaktır. Herhalde Karadeniz çocukları daha bir dikkatle dinleyeceklerdir büyüklerinin ağzından çıkan sözcükleri. Eline bir enstrüman alan her genç, önce çevresinde uçuşan seslere öykünecek artık.

Canım kardeşim,

Kusura bakma, uzunca bir süre hayat gibi gerçek bir sorunla uğraştım durdum. Bu yüzden uzaktan bakabildim sana. Ne kadar yoğun olursam olayım, kimseye bırakmadığım bir ibadetim var; oğlumu yuvaya bırakıp almak. Bu kişi işte, ağzına şeker gibi yapışan bir ezgiyi söyleyip durdu: "Dido". Önce kendi bestesi sandım, öv(ün)mek gibi olmasın, daha dördün içinde ama müzik kulağı çok iyi. Senin günlerce "Dido" diye şakıyıp durdu. Sonunda bir gün, "şarkının olduğundan"ı (onun dilinde "kaset" demek) istedi; böylece bunun kendi bestesi olmadığını anladım. İşte yine seninle idik. Meğer bir tarafı Gürçü olan oğlum (o "taraf"ı seninle hemşehri sayılır), aslına rücu etmiş de, haberim yok. Bir de yuvadaki "B grubu", yani dört yaşın altındakilerin hepsi, seni ve bu şarkıyı pek seviyorlarmış.

İki gün önce de yemek yerken durup

masa da, her fotoğraftan hüznünlü bir çift gözü, tertemiz bir bakışı seçebiliyor insan. Yitirilmiş ya da kırıntıları kalmış saflığı herkeslerden alıp kendinde toplayarak gittin sanki.

Bir gün çok param olursa, Hopa'ya

gelir, şiir okurum sana. Belki bir "şair ceketini" olmayacak, ama başka bir sürprizim olacak sana: "Pantolonlu Bulut"u okuyacağım, hem de ezberden. Zaten Hopa'ya birkaç kilometre ötedeki Bağdadi'de doğan bu Mayakovski de senin gibi düşünüyormuş şairliği: "Düşünürdüm eskiden / nasıl oluşur diye kitaplar: / Şair gelip dururdu, / dudaklarını biraz aralar, / esinlenmiş, bilisiz bir şarkı tuttururdu, / lütfen!". İşte canım kardeşim, bizim gibi taşralı, köylü çocukların gerçeklik bilgisi, böylesi tuhaf tasavvurlarla başlıyor. Sanırım sonrasında değişmiyor da. Bir yerlerle, bir şeylerle, birileriyle ilgili algımız, karşılaşmadan, tanımadan önce, oralara ya da onlara hiç benzemeyen bir şekilde oluyor. Şehirde, bir semtten öbürüne gitmek bile bir keşif oluyor bizim için. Bir şeyin ne olduğunu öğrenmek, onunla ilgili her şeyi bilmeyi getiriyor -içindeki o naif "ilk tanımı" bir tarafa atmadan tabii. Aynı anda her şeyi görmek "yeteneği" bu. Sezgi, tasavvur ve akıl ile bir hayali başka başka yerlerde diriltmek arzusu; bilmem ki, "tanım" ve "." noktadan sonraya gelirse, tanımı ve kendini tanıyabilir mi bu sözler?

Canım canım,

Cemal Süreya, neden bu ülkeden büyük sanatçılar, bilim insanları çıkmaz sorusuna, "belki de en büyük müzisyen çobanlık yapıyor, en büyük matematikçi okula gidemedi" gibi bir cevap vermişti. Devlet ve tabiat, bazen birlikte, bazen de tek tek cürüm işleyebiliyorlar. Dünyanın en büyük şairi olabilecek Uğur Kaymaz, ilk şiirlerinin mürekkebi kurumadan öldürüldü mesela (Sana Uğur'un bir şiirini gönderiyorum: Şehirli oldun artık, / Şehirden seversin demişsin bana / Şehirli deyil benbir dağlıyım / Gençliğime yemin sana bağlıyım). Demek devlet ve tabiat bir olup bulmuşlar seni ha? Duyduğuma göre, şair ceketini alıp Hopa'ya gitmişsin.

Pazarlık'ın Demirciler köyünde bir teyze, çok sevdiği torunu hastalanınca şöyle bir söz etmişti:

-Oy ben ölem ooy!

**Sevgilerimle,
Kardeşin Selim,**

Not: Hopa'ya bu seferki mektubu, izninizle, oğlum Cem Şivan adına da gönderiyorum.

[feyzahepçilingirler]

DAHA iki gün önce öğrendim ağabey. Bilsen yapar mıyım hiç? İnan olsun kimseler söylemedi. Bak kaç kişiyiz burada; meğer çoğu farkındaymış. İnsan söylemez mi? Ben nerden bileyim? Tırnağımı mı kokladım? Yok, bunların dostluğu dükkândan eve katarsa kapıda bitiyor. Madem biliyorsun, bir fışıldasan da başıma iş açmaktan beni kurtarsan olmaz mı? Şimdi de Berber İsmet söyledi; öyle öğrendim. Yoksa boş bir inadi sürdürüp duracağım.

Adam resmen manyak etti beni. Takıntı haline getirdim. Her seferinde bekliyorum, bakalım yine yapacak mı diye; yapıyor birader. Yoksa karıncayı incitmedim bugüne kadar. Öyle biri değilim yani. Kime sorarsın söyler.

Bak şimdi, baştan anlatayım: Bizim mahallede bir Nafiye Teyze var. Çok hanım bir kadın. Hatta ailesi zamanında çok zenginmiş; ama babası mı, amcası mı ne, hovarda çıkmış; satıp savmış malı mülkü, dumdızlak bırakmış bunları. İşte onun kocası var: Yarım Mustafa. Hem kendisi yarım porsiyondur, hem de aklı. Adı o yüzden "Yarım". Neyse, uzatmayayım, O var. Bir de Traktörçü Yaşar. Haa! Kasap Süleyman var bir de. Biz Topal deriz. Neden dersen, neden olacak, adam topaldır da ondan. O başka hikâye. Şimdi onunkine hiç girmeyelim; çıkamayız. Üçümüz oturuyoruz asmanın altında, Yarım da ayakta, evine gitmek istiyor, bırakmıyoruz. O, "Hadi bana müsaade!" diye her izin istediğinde birimiz bir laf atıyor, yeni bir konu açılıyor; bırakıp gidemiyor adam; öyle muhabbetçi. Osman, çardak yapıp asmayı almış üstüne, kahvenin önu gölgelik. Bir de sulayıp serinletmiş mi bir güzel. Oh! Püfür püfür de esiyor. Bir güzel, bir serin, o kadar olur. Biz Yarım'la dalgamızı geçiyoruz. Yarım'ın abuk sabuk konuşmalarına gülmekten kırılıyor millet. Pat! Adamın biri geldi, durdu önümüzde. Sormuş, öğrenmiş demek. Hiçbirimiz tanımıyoruz daha.

"Selamün aleyküm!"
"Aleyküm selam!"
"Şu dükkân!" dedi. "Karşıdaki taş binanın alt katı. Kimindir?"
"Benimdir." dedim. "Ne olacaktı?"
"Kiralık mı diye soracaktım." dedi.
"Buyur, otur." dedim. "Kiralık mı?" sorusuna cevap vermedim. Adamına göre değişir. İsteyeni gözüm tutarsa kiralık, tutmazsa 1-1h!

Oturdu, anlattı. Doğudan geliyormuş. Köyleri boşaltılmış bunların. "Akşama kadar bu köyde kimse kalmayacak!" demiş sabah köye gelen bir yüzbaşı. Neydi köylerinin adı? Söyledi; ama unutmuşum. Bunlar da mecbur, yaşlı ana baba, çocuk, be-

bek ne varsa, üç beş parça da eşya, ne alabilmişlerse o kadarını toplayıp dökülmüşler yollara. Akrabadan, aşiretten koruyacak kollayacak birilerini bulma umuduyla köye en yakın kazaya gitmişler. Onun da adı şeydi. Yüksekova mı dedi, öyle bir şey. Oraya göçmüşler ilkin. Ama umdukları gibi olmamış. İşsizlikten gayri bir şey bulamamışlar orada. Sonra, bir büyük amcaları varmış, onun ısrarıyla ve onun aklına uyup buralara kadar gelmişler. Toprak içinde çalışmış, çocukluğunda da çobanlık yapmış bu Remzi. Başka iş bilmezmiş. Şimdi burada o büyük amcayla birlikte zahirecilik işine girmeyi planlamış. Bize anlattıkları bunlar. Anladım Kürttür. Bizim buralarda Kürtleri pek sevmezler. Onların kötülüğünden değil, bizimkilerin fesatlığından. Kürtler gelince iş kalmamış, yoksulluk artmış falan. Laftır bunlar. Çalışan ekmeğini taştan çıkarır. Daima. Doğu moğu, köy boşaltma falan, tabii başta biraz ürktüyor insan. Kimdir bunlar? Terörist midir, nedir diye. Sonra baktım temiz bir çocuğa benziyor Remzi. Böyle olunca böyle diye, her bir şeyleri adlı adınca anlatınca kanım kaynadı. Garibandır, devlet vurmuş, bir de biz vurmamalım diye tuttuk verdik dükkânı. Sıcak çocuk. Geldi gitti, muhabbeti koyuldu bizimle. Biz dediğim de işte, mahallenin esnafı. Kunduracı Salih var, Berber İsmet, ben varım, Kasap Süleyman, Traktörçü Yaşar ara ara uğrar; ama içkide hovardalıkta gözü yoktur onun. Yarım Mustafa'yı yakalarsak bırakmayız, eğlencemizdir. Bir eğlencemiz de Bekçi Dayı'ydı; ama hasta bu sıralar Bekçi Dayı'mız. O kadar yani. Remzi kısa sürede katıldı aramıza. Ama adamda bir şey var. Başta pek fark etmediğim bir şey. Ben konuşurken ya başını öte yana çeviriyor, ya dönüp başkasını dinliyor, ya da sözümün ortasına atlayıp bambaşka bir muhabbet açıyor. Bir iki, sinir oluyor insan. Sinir olmak ne demek, o yüzden cinayet işleyecektim ya!

Dükkânı verdikten sonra, boyasıyla badanasıyla uğraşırken sık sık gelip gitmeye başladı bizim Palapahçe'ye Remzi. Dükkânın işleri tamamlanuncaya kadar herkesle samimi oldu. Kim varsa kahvede oturuyor onlarla asmanın altına, çay içiyor, bir daha içiyor, bir daha içiyor. O zaman fark etmedim herhangi bir şey. Daha doğrusu epey uzun bir süre fark etmedim. Hep birlikte konuşulduğu için. Sohbet ortada dönüyor yani. Uyuz olmaya başlamam daha sonradır.

Bak, şöyle oluyor. Diyelim Salih Ağabey, Remzi, ben oturmuşuz kahvede, konuşuyoruz. Diyelim Salih Ağabey, bir gün önceki Beşiktaş - Fener maçından konuşuyor.

"Ne biçim şuttu o Tayfur'un ki!" gibi bir şey söylüyor.

Remzi, atılıyor hemen:
"Ağabey," diyor. "O değil de Tümer! Tümer! Tümer'in üstüne oyuncu tanımam ben. Beşiktaş'ın görüp göreceği en iyi oyuncu o."

"Feyyaz var, Feyyaz!" diyorum ben. "Feyyaz'ı unutmayalım."

Ama ne oluyor? Ben hiçbir şey söylememişim, ağzımı bile açmamışım gibi, Salih Ağabey'e Tümer'i övmeye devam ediyor Remzi.

Hayda!
Başkasına yapıp yapmadığına bile dik-

MEĞER

**BİZİM BURALARDA
KÜRTLERİ PEK
SEVMEZLER. ONLARIN
KÖTÜLÜĞÜNDEN DEĞİL,
BİZİMKİLERİN
FESATLIĞINDAN. KÜRTLER
GELİNCE İŞ KALMAMIŞ,
YOKSULLUK ARTMIŞ
FALAN, LAFTIR BUNLAR...**

kat etmedim. Bana garezi var, bana yapıyor diye biliyorum. Onun dükkân sahibiyim ya; adam bana gıcık kapmış diye belledim. Her seferinde tekrar deniyorum, "Bakalım yine yapacak mı?" diye, her seferinde yine yapıyor birader, hiç aksatmıyor. Sen olsan deli olmaz mısın?

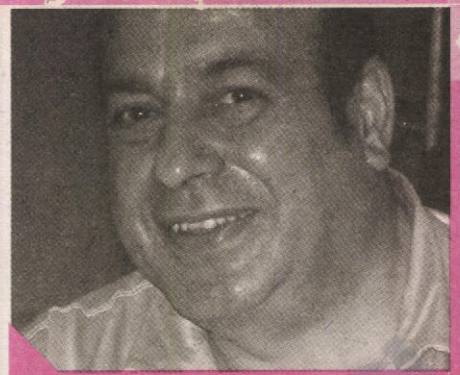
Buraya yerleşme fikrini veren yaşlı amca çok kalmadı. Baktı ki Remzi işi kaptı, dükkânı yürütüyor, çaktı gitti. Nereye gitti bilmem. Remzi işine, mahalleye iyiden iyiye alışınca kahveye daha sık gelmeye başladı; nasıl olsa müşteri gelse kahveden görecekti, koşup ilgilenecek hesabıyla. Dükkân tam karşıda çünkü. Sandalyesini dükkânına doğru çevirip oturdu mu gelsin çaylar, gitsin çaylar (Çaydan başka bir şey içmez Remzi). Ben tabii her seferinde bunlarla oturamıyorum. Ocağı Osman'a bırakırsam tamam; ama bazen Osman'ın da benim de ayrı ayrı koşturmamız gerekiyor. Bakıyorum ki bizimkiler muhabbeti koyulmuşlar, Osman'a, "Bana bir çay kap gel!" deyip oturuyorum masalarına, yoksa oturmam. Onların işyerleri karşıda, yanda, bitişikte; benimki burası. İş asıp kaçacağım bir kahve yok; çünkü kahve çalıştırıyorum; çünkü benim işyerim burası. Neyse... O gece Topal attı meyhane fikrini ortaya. Gidelim mi? Gidelim. Baktık Remzi de bir kenarda teklif bekliyor. Gelir misin, dedik; atladı. Bizim kahve gece de açıktır. Esnaf kahvesi olduğuna bakma. Gece 10'a, 11'e kadar açık tutarız, sabah da 6'da açarız. Bu müşterinin çoğu şurdan simidini alır gelir,

kahvaltısını bizde yapar. Uzatmayayım. Bıraktım kahveyi Osman'a, biz hadi hep beraber Orfanoz'un meyhaneye.

Yine böyle sohbet, muhabbet gırla yapıyor. Dedim ya, kafa adam Remzi, dost canlısı. Zaten kimi kimsesi yok, dört elle sarılmış bize. Böyle bakarsan benimki, eşekliğin dik âlâsı; ama yaptım ağabey, ne yalan söyleyeyim.

Birinciler bitti. Ha, bu arada... Remzi'nin içkisi pek yok; o çaycı. Hele demliğin içine azıcık çakak çay da kattın mı Remzi ekmeğe bile istemez. Biz üçüncüleri bitirdik; o, hâlâ ilk dublede oyalanıyor. Bu arada laf da lafi açıyor tabii. Neler konuşmadık ki! Şimdi anlat desen anlatamam. Öyle daldan dala atlaya zıplaya gidiyoruz. Nasıl olmuşsa bir avcılık muhabbeti açıldı. Bizim burası deniz kıyası ya, deniz meraklısı çoktur. Benim vardı avcılığım bir zamanlar; ama kara avı. Buralarda doğduk büyüdük ya, denizi pek bilmem ben, deniz merakı hiç yeşermedi içimizde. Topal, bir av maceramızı anlatıyor. Onun bacağı sağlam o zaman daha. Topal mopal değil yani. Zaten bu avcılık uğruna topal kaldı. Sonra avı mavı da bıraktı ya, neyse. Konumuz o değil.

Kara avı / deniz avı diye bir tartışma başladı gecenin bir yarısında. Remzi'yle ikimiz aynı taraftayız, ikimiz de kara avının daha erkekçe olduğunu savunuyoruz. Öteki nedir öyle? Hayvanın rızasını tak oltanın ucuna, karnını doyurmak için gelmesini bekle. Evvel ezel çok kallesçe gelmiştir bana balıkları böyle kandırmak. Bak, kara avcılığında böyle bir kalleslik yoktur. Duran hayvana atmak ayıptır. Önce ürktür, kaçırırın hayvanı, sonra ateş edersin. Bu da bana pek mertçe gelirdi de bir gün benim hanım şöyle bir laf etti: "Mertçe olan o değildir; hayvanın eline de bir tüfek vereceksin; bakalım kim kimi vuracak? Mertçe olan budur." dedi. O zamandan aklımda yer etmiş. Tam bu lafi satacağım bir yer geldi; lafa karıştı; ama o ne? Her zaman yaptığı gibi, ben hiç konuşmamışım gibi, sözümü olmadık bir yerinden kesp o anlatmaya başlıyor. Sarhoştur desem içmedi ki adam. Bir daha atıldım: "Yiğitlik o değildir, kuşun eline de bir çifte vermektir." dedim. Yine tınmadı. Yine boş gözlerle yüzüme bakıp öteki yana döndü, "Yani ağabey," diye kaldığı yerden sürdürdü sözünü. İşte o zaman dayanamadım. Kafa da dumanlı zaten. "Ulan burada başçavuşun eşeği mi osuruyor?" diye ben kaptığım gibi rakı şişesini indirilmişim bunun kafasına. Anla artık o kadar bilenmişim yani. Ne yapıyorsun, diye arkadaşlar yaka paça dışarı çıkardılar beni. Allah'tan ölmedi herif. Yoksa pisi pisine katil olacaktık. Ne bileyim ben? Meğer kız kardeşinin canını alan mayın, bunun da kulaklarını sağır etmiş. Kimse söylemedi ki ağabey! Bir gün yaylaya çıkıyorlarmış. Kız kardeşi önden gidiyormuş, bir yandan da arkaya dönüp konuşuyormuş ağabeyiyle. Derken güm! Kız kardeş oracıkta can vermiş, Remzi'nin de kulakları o zamandan beri ağır işitirmiş. Beni ipelemez sandığım zamanlarda hiç duymamış ki garip! Ne bileyim ağabey? Herkes biliyormuş; ama kimse söylemedi. Nerden tahmin edeyim? Yok ki bizim burada öyle mayınlar falan!

[hasipkaplan]
hasipkaplan@esmerdergisi.com

Sen Misin?

zamanın sorusunu yanıtlayan sen misin gecenin dolaşmış ipliğini çözen kayalıklarda durup geriye bakan? sen misin sabahın taşlarını uyandıran minarelerin ürküttüğü güvercinlere bakan güzü uğurlayan, isteksiz bir elle sen misin konuşmayan?

yarayı kanatan sen misin saksıda köy özlemi gibi açmış çiçek bilmek isteyen, salyangozun kaygısını? sen misin kıydan geri dönen anıların sisiyle kaybolmuş yolda yürüyen çözüm arayan, güneşin batmasına sen misin ağlayan?

geçmiş düşünen sen misin bir kış evi hazırlayan, masallar için kaybolan, bir kemanın ışığında? sen misin varlığın nedenini soran başlangıcı bilmenin bedelini ödeyen ilk sözü söyleyen, kalmak için sen misin gitmeyen?

yağmur sana doğru yöneliyor, bak gül satan çocuklar sana sesleniyor kapından içeri giriyor, bahçedeki ağaçlar dinle, konuşuyor duvarlar, senin dilinle masalını bekliyor, pencereye tüneyen anka düşlerini sunuyor salıncakta uyuyan çocuk sen misin isteyen?

salihbolat

DURUŞMAYA ARA VERİLDİ, HERKES GÜLERKEN DR. ERDAL ATABEK KAPININ ÖNÜNDE DURMUŞTU, BEN TAM ÖNÜNDEN GEÇERKEN ESAS DURUŞA GEÇTİ, SELAM ÇAKIP, KOMUT VERDİ: "DİKKAT ALBAYIN AVUKATI GEÇİYOR..."

Albayın Avukatı

BARİŞ Derneği yöneticileri hakkında tutuklama kararı çıktığı haberi yıldırım hızıyla yayılmıştı. Zaten kötü haber de tez duyulmuş; haberi bize Selimiye kışlasında aynı odayı paylaştığımız basın mensupları iletti. Herkes gibi onlar da 12 Eylül döneminden nasiplerini almıştı: İlegal bir örgütün yan kuruluşu olmakla suçlanıyorlardı.

Sanıklardan CHP Zonguldak Milletvekili Kemal Anadol Ankara'dan gelmişti. Kendisini Başsavcı Takkeci'ye teslim edeceğimiz ama savcı yerinde yok, başkası da teslim almıyor. Devletin aradığı sanığı - üstelik giyabi tutuklu ayaklarına getirmişiz, teslim edemiyoruz.

İstanbul Barosu Başkanı Orhan Apaydın, büyükelçi Mahmut Dikerdem, Reha İsvan, Dr. Erdal Atabek ve daha birçok yönetici tutuklanmış, Kartal/Maltepe Askeri cezaevine konulmuştu. Kemal Anadol'u teslim edene kadar tam bir gün beklemek zorunda kalmıştık.

Mardin Bağımsız Milletvekili Nurettin Yılmaz, Diyarbakır 5 Nolu Cezaevi'nde başka suçtan tutuklu yatıyordu. Bu davayı bahane ederek Yılmaz'ı Diyarbakır'dan kurtarmaya çalışıyorduk. Sonunda girişimlerimiz sonuç vermiş, getirtilmesine karar verilmişti. İlk görüşmemizde işkencenin izlerini hâlâ taşıyordu, "Burası bana beş yıldızlı otel gibi geldi" demişti.

Dava açılmış, duruşmalar Metris'te yapılıyordu. Aylar sonra yöneticiler hakkında tahliye kararı verilmiş, dosyada-

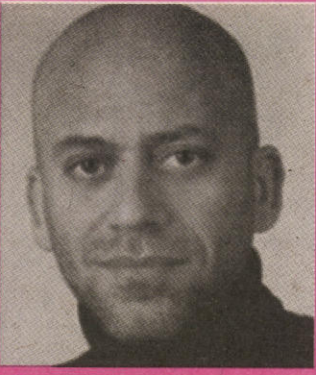
ki belgelerin delil olarak okunması faslı başlamıştı. Nurettin Yılmaz hakkında İçişleri Bakanlığı Emniyet Genel Müdürlüğü'nden gelen rapor okunuyordu. Raporda; "...Nurettin Yılmaz'ın Tayan aşireti reisi Ferhan Ağa'nın torunu olduğu, Barzani ordusunda albay rütbesinde bulunduğu..." suçlaması vardı. Asker üyelerin oluşturduğu mahkeme heyetinin yargıcı bir binbaşydı. Sanık kürsüsünde ise bir albay milletvekili duruyordu. Raporu dinledikçe gülmek için kendimizi zor tutuyorduk. Mahkeme başkanı bana dönerek, rapor hakkında savunmamı istedi. Ayağa kalktım, cüppemi düzelterek bir rapora, bir mahkeme başkanına baktım. Söz artık savunmanındı, böylesi zayıf bir delili elime geçirmişim, yüklenmem gerekiyor, başladım söze; "... Sayın başkan... İçişleri Bakanlığı gibi ciddi bir m a -

kamın, böylesi gayri ciddi bir raporu nasıl hazırladığını anlamakta güçlük çekiyorum. Müvekkilim, ömründe ayak basmadığı Irak topraklarında nasıl albay oldu? Barzani ordusunda albay olabilmek için en azından çalışmış olmak, bazı yararlılıklarda bulunmak, daha da önemlisi terfi etmek gerekiyor mu? Sizler askersiniz bilirsiniz, önce teğmen, sonra yüzbaşı daha sonra binbaşı daha sonra da albay olmak gerekmiyor mu? Suçlandığı 1973 yılında Mardin CHP milletvekili seçilen, 1977 yılında bağımsız olmuş, aynı tarihlerde Cumhuriyetin Cumhurbaşkanlığına adaylığını koyan müvekkilimin, aynı zamanda Barzani ordusunda albay rütbesinde görev yapması mümkün müdür? Yarın benim de albayın avukatı olarak suçlanmayacağıma dair garanti verebilir misiniz..?

Savunma yaptıkça duruşmaya katılanlar gülüyor, devam ediyorum; "...müvekkilimin Tayan aşireti reisi Ferhan Ağa'nın torunu olduğu suçlamasına gelince; müvekkilim, doğmadan önce ölen dedesinin filllerinden sorumlu mudur? Dedesi suç işlemiş mi? İşlemişse Osmanlı dönemi kadılarının verdiği bir karar var mıdır? Suçlar ve cezalar miras yoluyla usul ve furuuna taalluk mu ediyor ki müvekkilim sorumlu tutuluyor.."

Savunmamı bitirmiştim, böylesi saçma sapan suçlamalarla tutuklu olan üç milletvekili müvekkilimiz daha vardı: Rahmetli olan Adana milletvekilleri Nedim Tarhan, İsmail Hakkı Öztörün ile Denizli milletvekili Mustafa Gazalçı. Duruşmaya ara verildi, herkes gülerken Dr. Erdal Atabek kapının önünde durmuş, ben tam önünden geçerken esas duruşa geçti, selam çakıp, komut verdi. "Dikkat albayın avukatı geçiyor..."

[mehmetesen]

BEN soğuk, karlı bir kış günü; okulu yolu, elektriği olmayan bir dağ köyünde gelmişim dünyaya. Ne doktor ne ebe... Kesmiş göbeğimi köyün en yaşlısı nur yüzlü bir nine. Biz beş kardeşmişiz. Dördü daha beşikteyken hastalanıp ölüvermişler. Bir ben kalmışım... Babam; "Oğlum okuyacak, doktor olacak, bize bakacak" der benden hiçbir şey esirgemezdi. Köyde okul yoktu, doktor yoktu.

Civarımızdaki dört köyün çocukları ile aşağı okulun köyüne girdik. Bizim orada kışlar uzun olur. Kar altı ay yerden kalkmaz, heryer karla kaplı... Bizse yürümek zorundaydık ve ancak iki saatte varabiliyorduk okula. Ben bazen gitmek istemezdim ama hasta bile olsam beni kızığa yatırır, kendi götürürdü babam. Benim büyük adam olmamı kafasına koymuştu bir kere. Okul dediğim eski bir ahır, öğretmenimiz sürgün büyük bir şehirden ve ben büyük şehir nasıldır görmemişim. Sadece karların eriyip yolların açıldığı zaman babamla hayvan satmaya inerdik kasabaya. Kasaba büyük şehir değildi. Öğretmenimiz büyük şehri anlattıkça dalıp gider, kendi hayalimde canlandırırdu oraları... Sanki gitmişim, dolayışormuşum yolları... sonra birden ürperirdim, kaybolma korkusu içimi...

Bizim kasabada yaşlı bir saatçi vardı. Her önünden geçtiğimde vitrine baktığım zaman çakılır kalırdım ve gözlerimi ayıramazdım. Camın arkasında, karşımda, koyu renkli yapılmış bir saat, eskiydi, çok önemli bir sır saklıyor gibiydi... Hem korkardım, ürperirdim hem de bakmaktan kendimi alamazdım. Herşeyi biliyordu, herşeyi yaşamıştı, öyle bir yüzü vardı ve ben onu belki de korktuğum için severdim.

Babam saatleri ilgi duyduğumu "İlkokulu pekiyi ile bitirirsen sana buradan beğendiğin bir saat alacağım" dedi. İlkokulu pekiyi ile bitirdim, Kasabadaki saatçi dedik. Kurmalı nacar saatini koluma taktığımda dünyalara benim olmuştu. Evdekiler saati durmadan bana soruyorlardı. Babannem namazı benim saatime kılıyor, annem yemeği benim saatime göre yapıyordu. Bir süre

sonra onlar da alıştı, ben de. Alışmak boyun eğmek midir acaba?

Siz suyu sever misiniz? Yağmuru? Ben yağmuru çok severim. Haftalarca, aylarca yağsa yine de sıkılmam. Ben İstanbul'u belki de yağmuru hiç durmadığı için seviyorum. Fabrikadan çıktım. Yağmur yağıyordu. İstanbul'un sokakları kalabalıktı. Uzun bir süre yağmurda yürüdüm. Sırsıkla-

lağdım, yalnızdım... yürüdükçe yağmurdan kaçan insanları görüyordum. Genç bir adam bana saati sordu; "Saat kaç acaba, saatiniz kaç acaba, saatiniz var mı?.." hangi cümleyi kullandı hatırlamıyorum. Saati söyledim. Adam hızla uzaklaştı ben yalnız kaldım. Onca kala-

ZAMAN

DURDURMAK İSTİYORUM, DURDURAMIYORUM, DURDURMAK İSTİYORUM, DURDURAMIYORUM... PEKİ SAATLERİ BİZ İNSANLAR YAPTIYSAK NEDEN ZAMANI DURDURAMIYORUZ

balığa rağmen saatim ve ben. Yoldan hızlı arabalar geçiyordu. Ama ben baktığım zaman ağır hareket ediyorlardı. Neden ağır hareket ediyorlar? Birdenbire saatimi çıkardım kolumdan bütün gücümle yere fırlattım. Kırıldı, durdu... O an hava aydınlandı. Arabalar, insanlar eskisi gibi hareket etmeye başladılar. Mutlu muydum? Evet, mutluydum... Genç bir kızın bana gülümseyerek yanımdan geçtiğini farkettim. Yüzümü düşündüm... Gülüyordu. Nefes nefese kalıncaya, yoruluncaya kadar koştum, koştum... yoruldu, durdu... Elimle duvara yaslandım. kalbimin sesini duyuyordum. Başımı kaldırdım, saat oradaydı! Karşımdaydı...

Kasabadaki saat eskiydi, ağaçtan yapılmıştı. Bana bakıyordu. Hayır, kasabada değilim, İstanbul'dayım ben. Sen o saat olamazsın. Sen buralara gelemezsin. Nasıl, sen de benim gibi geldin? Yüzüme bakıyordu. Yüzünde sanki alaylı bir gülümseme vardı. Dükkana girdim. Saatçi yaşlıydı, elleri titriyordu. Önce beni görmedi. Gözünde-

ki büyütle küçük bir saati inceledi uzun bir süre. Elimde olmadan öksürdüm, başını kaldırdı bana baktı, "Bütün saatleri istiyorum!" Yok öyle başlamadım adam bana "Ne istiyorsunuz" diye sordu. "Saat alacaktım" "Hangisini?" "Bütün saatleri istiyorum, evet bütün saatleri" Cebimdeki bütün paraları çıkartıp tezgahın üzerine bıraktım. Adam şaşkın şaşkın baktı. Donakalmıştı. Fırladım önce o eski saati aldım vitrinden, dışarı çıktım. Bütün gücümle caddeye fırlattım. O an dükkandaki saatler çığlık atmaya başladılar. Fırlattığım yaşlı saat caddenin ortasındaydı, hırıltıyla konuşmaya çalışıyordu, yardım istiyordu insanlardan. Büyük bir kamyon fren yapmasına rağmen durmadı, kocaman tekerlekleriyle parparça etti saati. Yeniden dükkana girdim. Küçük saatleri avuç avuç alıp caddeye fırlattım. Bağırıyorlardı, haykırıyorlardı, çığlık atıyorlardı. Arabaların altında ezildikçe, parçalandıkça kesildi çığlıkları saatlerin. Yaşamın gereksiz hızı normale döndü. Birden küçük çocuklar belirdi. Nedense fırlatılan şeyleri almada ustadır çocuklar... Ne yağmurdan çekiniyor ne de arabalardan korkuyorlardı. Ezilmeyen saatleri toplamaya başladılar.

Dokunmayın saatlere, dokunmayın... Zamanı öğrendiğinizde büyük felaketler gelecek başınıza, dokunmayın bırakın, uzak durun... Caddeye fırladım. Beni gören kaçmaya başladı. Çocuklardan başka kimse kalmadı yolda. Karşı kaldırımında durmuş bana bakıyorlardı. Ben yalvarıyordum, onlar gülüyorlardı...Verin o saatleri bana! Kulanmayın...

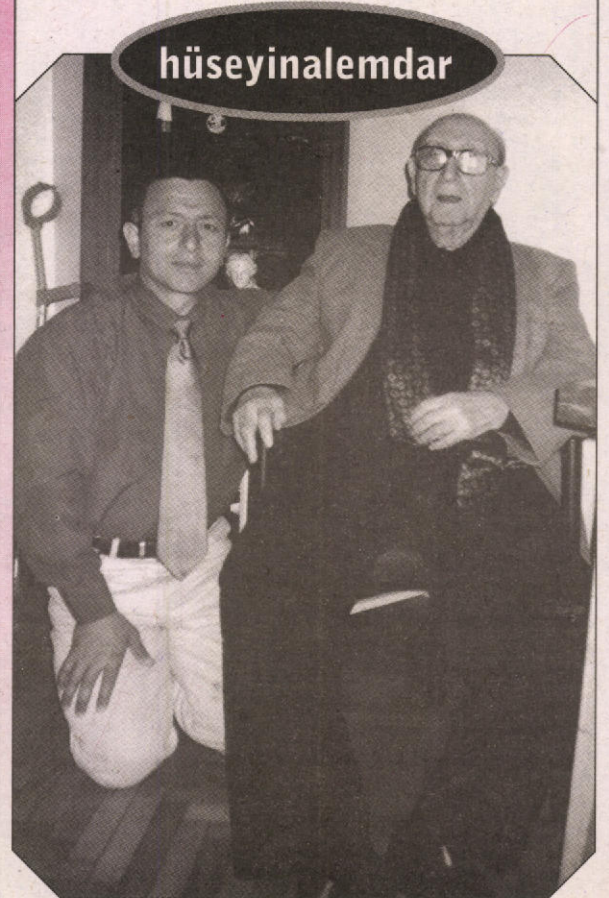
Sesimi duydum birden, sesimden korktum.ya polisler gelirse? Ya ben bağırıyorum diye beni tutuklarsa! "Memur Bey yanlış bir şey yapmasın insanlar diye bağırırım. Susarak yanlışlarımızı düzeltemeyiz efendim. Sesimi çıkartmamam mı lazım? Neden ama? Özur dileirim öğrenmek istiyorum, neden? Maçlarda bağırıyorlar, izin veriyorsunuz ama! Hakkınsınız o başka, bu başka... Beni tutuklamayacaksınız değil mi bağırırım diye? Bir daha bağırılmayacağım efendim... Zamanla da, saatle de bir daha ilgilenmeyeceğim. Ama saat dışarıda değil, beni kafamın içinde. Durdurmak istiyorum, durduramıyorum... Tik tak, tik tak, tik tak,...Kafamın içinde kocaman bir saat. Durdurmak istiyorum, durduramıyorum... Metro saatleri, otobüs saatleri, fabrika saatleri... Seslerini duyuyorum. Tik tak, tik tak, tik tak... Kafamın içinde kocaman bir saat. Durduramıyorum, durduramıyorum. Durdurmak istiyorum, durduramıyorum, durduramıyorum... Peki saatleri biz insanlar yaptığımız neden zamanı durduramıyoruz.

Beyazbaht Dağlarca

"Anamın o güzel ahret inancı nerde"

Beyazbaht yavaşlayan bir ömür benimkisi hayatın siyah-beyaz göz masalında perdeye vuran resmin dilşik şiiriyim ben gördünüz ya, Allah'tan daha eski sesler sağdım her birinizden ister konuşun ister susun, aslında aynı şey her ikisi ister gülün ister ağlayın, aslında aynı şey her ikisi ne o, kokusu buruşuk gül mü taktınız yanınıza gül artık mutluluk değil, gül iki bıçak mutsuz evlilik ne o, yüzünüz üçüncü sayfa gazette haberleri gün tertelâş ara sokaklarda ağrımış, gün sizde iyi tutunun, birer düşmek derinliği gibisiniz kendinize gibisinizi az tamı tamına öylesiniz, tutmasam düşersiniz öyle bir tutmak ki, sen de şairlik ben diyeyim Allah vergisi çocuk sevaplar düğünü kalbimin yırtığında düşmek düşmektir de yırtılmak kalmak mıdır ben sizi hep kendim bildim, hız alıp yavaşlaya yavaşlaya o şifa, o tesir, o baht Çocuk ve Allah'tan bu yana kitaplarda doğdum sizi, kitaplarda yaşadım, kitaplarda yaşlandım ne belli gelip koluma girer yok biri kim bilir bu da beyazbaht yokçocuk inceliği yaşlanmadım diyemem, yaşamalar yaşlanmaktır elbet yaşamalardaki aynalara bakma durakları benimkisi — Ayna mı dedim! Şimdilerde kitaplarımı gösteriyorum aynada yaşımı soranlara!

Şimdilerde yüzüm: Eski Sularda Yeni Ay!

hüseyinalemdar

Elcezire Cephesi Komutanı Nihat Paşa'ya

...*Milletlerin* kendi kaderini kendilerinin idare etmeleri hakkı,

bütün dünyada kabul olmuş bir prensiptir. Biz de bu prensibi kabul etmişizdir. Tahmin olduğuna göre, Kürtlerin bu zamana kadar mahalli idareye ait teşkilatlarını tamamlamış reisler ve ileri gelenleri bu amaç adına bizim tarafımızdan kazanılmış olması ve reylerini açıkladıkları zaman kendi kaderlerine zaten sahip olduklarını Türkiye Büyük millet Meclisi idaresinde yaşamaya talip olduklarını ilan etmelidir.

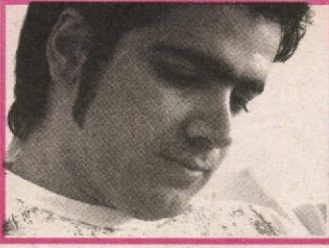
Kürdistan'daki bütün çalışmanın bu amaca dayanan siyasete yönelmesi Elcezire Cephesi Kumandanlığına aittir.

Kürdistan'daki Kürtlerin Fransızlar ve özellikle İngilizlere karşı düşmanlığını silahlı çarpışmayla değiştiremeyecek bir dereceye vardirmek ve yabancılarla Kürtlerin birleşmesine engel olmak, adım adım mahalli idareler kurulmasının sebeplerini açıklamak ve böylece bize yürekten bağlanmalarını sağlamak, Kürt reislerini mülki ve askeri makamlarla görevlendirerek bize bağlanmalarını sağlamalaştırmak için genel çizgiler kabul olunmuştur.

TBMM Başkanı M. Kemal

Bu mektup 27 Haziran 1920 de TBMM Başkanı M. Kemal imzalı olarak, Elcezire Kumandanı Nihat Paşa'ya, TBMM'nin gizli oturumla aldığı 5 maddelik talimatnamesinden alınmıştır.

azadaktürk
azadakturk@hotmail.com

Bir Kar Tanesi Düşüyor Kalbimin Üstüne

YER: İzmir Büyükşehir Belediyesi'nin spor salonu. Jimnastik dersi biteli yarım saat olmuş. Çatıdaki pencereden bugün, kızıla kaçan bir ışık yansıyor salona. Girişteki küçük ofisin duvarında, yapraklı bir takvim asılı. Takvimdeki son yaprakta ayın ve günün yazılı olduğu alt taraf yırtık, üst tarafta ise yıl 1994 yazılı.

Salondan gelen küçük küçük inilti-ler ve pırtırlar duvarları dövüyor. Kamera, tavandan süzülen ışığın yerdeki yansımalarının yakınındaki minik jimnastikçi adayına yaklaşıyor birden. Oyun oynamak için başladığı sporun hiç de kolay olmadığını anlamış minik sporcu ama inadi tutuyor işte!.. Henüz yolun başında olmasına rağmen öğretmenin ona gösterdiği hareketleri yapamamanın hüznü ve hursuyla dolu.

Bu sporu yapabileceğini öğretmene kanıtlamak için bacaklarını açarak yere oturmaya çalışıyor. Zamanın elinden kayıp gideceğinin önsezisiyle, sabırsızlığını lehine kullanmak istiyor olmalı. Bedeni inadına yenik düşüyor sonunda ve aynaya kocaman gamzelerinin güzelliği düşüyor.

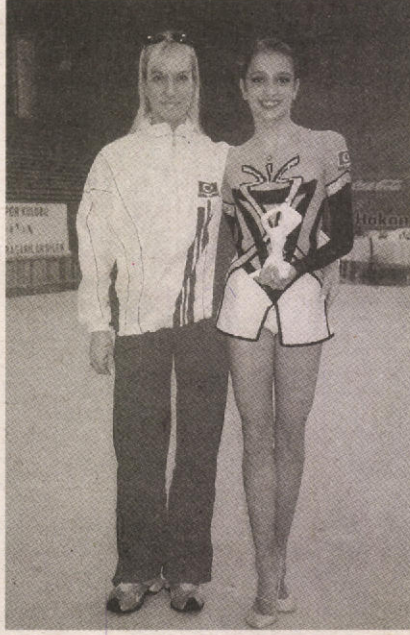
Annesinin sevgi yüklü buğulu sesi çınlatıyor ortadaki aniden; "Berfin hadi kızım, artık yeter". Kızının yeteneği, çalışkanlığı ve başarı konusundaki inadı, saçlarını tararken titreyen ellerini saklayamayan annesinin gözlerini sisli bir göle çeviriyor.

Eğer mutlu sonları seviyorsanız, okuduğunuz filmin keyfini çıkarın. Başarısızlık söz konusu olsaydı, filmi çevirmek için başka sebeplerimiz olması gerekirdi ki, iyi ki yok!.. Az önceki inatçı minik kıza emeklerinin karşılığında güzel hediyeler bekliyor.

Önceki satırlarda çocukluğundan bir pasaj okuduğunuz ve şu an henüz on yedi yaşında olmasına karşın başarı-lara karşı bir zafiyeti olan ünlü jimnastikçi Berfin Serdil Sütçü'nün filmini geçmişinden karelerle izlemeye devam ediyoruz.

Babası Fahri Bey üniversiteyi bitirince, askerliğini yapmak üzere sonradan ayrılmayacağı büyük aşkı İzmir'e gider. Orada Sebahat Hanımla tanışır ve evlenir. Evliliklerinin ilk dönemlerinde bir çocuk sahibi olurlar ama bu tatlı kıza ne isim koyacaklarına uzun süre karar veremezler. Her ikisi de sevdikleri yakınlarının isimlerini verme taraftarıdır. Kimse alınmasın, üzülmesin diye de iki isim de kabul edilmiş sonunda ve çok da iyi yapılmış. Anne "Berfin", baba "Serdil" olsun demiş. "Minik Cadı" da adına kavuşur böylelikle.

"Benim adım Berfin Serdil yani babamın deyişiyle 'kalbimin üstün-

deki kar tanesi'. Demokrat, yeniliklere açık ve modern bir ailede büyüdüm. Çocukluğumu İzmir'de okul, spor salonu, ev üçgeni arasında geçirdim. Erken yaşta okula başlamak istedim fakat ailem izin vermedi. Ben de bale, jimnastik veya tiyatro kursuna gitmek istedim. Oyun amacıyla belediyenin jimnastik kursuna yazılınca çok heyecanlanmıştım. Bugün ritmik jimnastikte başarılar elde ediyorsam, bunu o zaman ki gayri ihtiyari kararlarıma borçluyum.

İsmim milli sporcu olduğum dönemde herhangi bir handikap yaratmadı bana. Aksine avantaj oldu denilebilir. Çünkü anlamı çok güzel ve pek duyulmayan bir isimdi. Şu an yaygın olduğundan üniversite hayatımda Serdil'i kullanmayı düşünüyorum.

İlk defa Çek Cumhuriyeti'nde yarıştım. 1999 Türkiye beşincisi olarak gitmişim. Genel tasnifte üçüncü, finallerde çember aletiyle birinci oldum. İlk defa yurt dışından madalya almak beni çok mutlu çok etmişti. Beyaz Rusya'da Grand Prix Yarışması'nda en artistik yarışmacı ödülünü aldım.

İtalya'da bir kulüp adına dört yarışmaya katıldım. Bu Türkiye'de ritmik jimnastik adına bir ilkti. Bu da bana hem gurur verdi, hem de jimnastiğe yeniden geri dönme sebebim oldu. Bu arada antrenörlerim Maya Condacova ile Olga Negovska ve ilk antrenörüm Dilek Alişan'ın büyük desteklerini inkar edemem.

Rüzgârın her üfleğinde oradan oraya savrulan ıssız topraklardaki sazlıkların ruhunu kendi ruhuna katarak yay gibi geriliyor. "Selvi boylum al yazmalım"la büyüyen Berfin, Melih

Kıbar'ın o ilahi saz melodisini duyar gibi olduğunda önce bulutlara sırnaşmak sonra çok sevdiği akasya ağaçlarından bir yaprağın düşüşünün düşüne kapılmak istiyor. Köşeler, keskin çizgiler, kaba uçlar onun gösterisinde yitiriyor kendini.

Dudaklarının kenarındaki yarım ay biçimindeki gamzeleri, gülüşünü inanılmaz güzel kıyor. İki kolunu havaya kaldırıp, bir bacağına öne attığında birazdan havalanarak kaybolacağını düşünüyorsunuz. Havalanıyor biraz ama henüz yavru kuşların uçabileceği kadar!.. Jimnastikte o olağanüstü hareketleri yaparken aynı zamanda yaptığınız hareketlerin estetik bir altyapıya dayanması gerekiyor. Jimnastik sporcusu, bütün kıvrımlarıyla her hareketinde, parmak uçlarına dek estetik bir görüntü yaratmaya çalışıyor.

İnsanı öldürme noktasına getirebilecek dondurucu soğuklukta bile, kar tanelerinin İstanbul'un ortasına veya Ağrı dağının eteklerine düşüşü bir gelinin evden ayrılışı gibi hüznülüyse ve dudakları ıslattığında, sevgililerin aşk kokan öpüşünü hatırlatıyorsa yani estetiğin kırılma noktasıysa eğer ve Berfin bu noktadan hareketle yola çıkıyorsa daha şanslı olmalı.

Hangi mevsimde olursanız olun, kar tanelerinin düşüşünün özlemine çekersiniz. Elinde gökkuşağının renkleriyle boyanmış kurdelesini ve peri kızını kuskandıran güzel yüzüyle, zarif bir kar tanesi gibi kalbinizin üzerine konup aşkın resmini çizecek. Yaklaşın, Berfin estetiğin aşkını anlatıyor. Kelebeğin ömrü kadar doyurucu, arzusu gibi içten. Özlemimize söz geçiremiyorsanız izleyin onu!..

BUZ TANESİNİN SÖYLEDİĞİ

Kış güneşi buzun üstünde parlıyor
Kapının eşliğinden bakıyorsun kırık taşlardan
Işık ağacı ve deniz haberleşiyor
Ruhunda duyuyorsun.
Donuk kış güneşinin parlattığı deniz
Azgın sevgilindir birlikte yaşadığın,
Çağırırsa gidiyorsun yanına
Kış şafağından
Doğanın bilgilerini dermek için
Ve yerini beğendiğinden toprağa
Kök salan ışık ağacını görmek için.
Deniz kıyısında yalnız olmaktan
Korkmuyorsun hiçbir zaman
Artık tanıyorsun deniz kabuklarını
Lodosu, poyrazı, yaprakları, yıldızı,
Bir parçası oluyorsun
Ölümsüz denizin. Orada, denizin
Kenarında evrenin ışıdığı görüyorsun,
Denizin parmaklarını uzattığını güneşe,
Kayalara, kuma, çakıl taşlarına,
Işık ağacına, geceye ve gündüze
Coşkuyla, sevinçle kucaklaşmak için.
Daha sonra kenti gösteriyor deniz
Yapıtlarını yok eden insanı.

Güneşin oltası hep denizin üzerinde
Hep yanında yürüyorsun denizin
Paylaşmak için bütün zenginliklerini.
Taşlar kökler dallar ve ışık ağacının yüreği
Büyük kalabalıklarda seninle.
Korkmana gerek yok yaşlanmaktan
Evrenin bir uzantısıdır parmakların artık
Ayağın kuru taş, gözün denizin de gözüdür
Kolların ışık ağacının dalları,
Bakıyorsun ölü kışın nasıl yeşerdiğine.

Ve ışık yeryüzünü aydınlatırken
Uzun uzun bakıyorsun diri toprağa
Kış güneşi denizin üzerinde parlıyor.
Buzdan ayaklarıyla gidiyorsun denizin
Çağırısına uyup adalar denizine

Bir buz tanesinin kapı eşliğinde
Bakıp duruyorsun gidişine

ahmetada

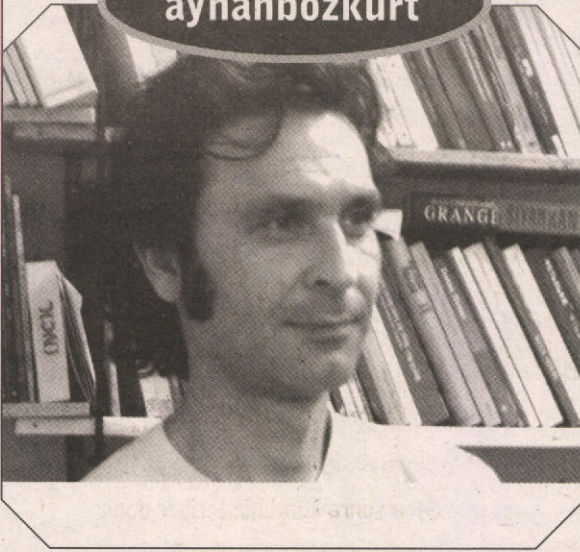
Yay

şehrin üzerine bakıyor bulut
mavi bir alyans gibi duruyor hayat
sakin ve sessiz yeryüzünde uyuyarak

suyun kenarında durankimsesizliğim
kumsalda ayaklarım çıplak
gözlerimde ertelenen bir gelecek

titanik batmış,
daha dahiçbir gemiye binmem artık

ayhanbozkurt

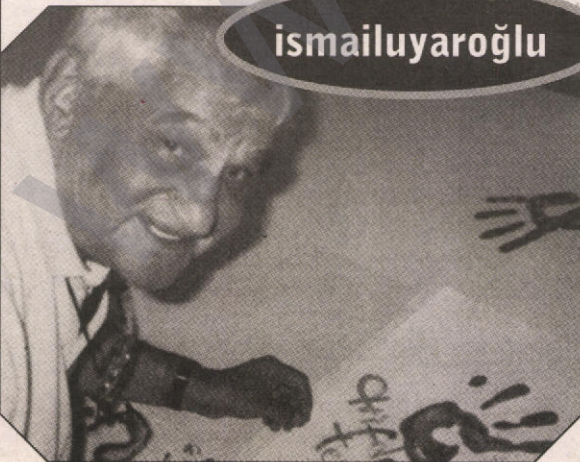

Arif Damar

80'inci yaşı için

Boyun eğmiyor hükmüne yılların
Hâlâ genç
Ve coşkulu
Dövüşür gibi barikatlarda
Hâlâ Arif
Ve hâlâ
Şiir akıyor damarlarında

ismailuyaroğlu

YAKIN tarihimizin önemli simalarının bir çoğu hakkında maalesef yeterli bilgiye ve kaynağa ulaşamıyoruz. Bunun bir çok nedenleri arasında en belirgin olanı resmi arşivlerin ya tahrif edilmesi ya da gizlenmesidir. Bu isimlerden birisi de Cibran aşireti reisi Albay Halit Bey'dir. Albay Halit Bey'in doğumu ve yaşamı hakkında son derece sınırlı bilgiye sahibiz.

Cibranlı Albay Halit Bey Erzurum'da doğdu. O dönemdeki pek çok ağa oğlu gibi o da İstanbul'da okur. İstanbul'da Askeri okulda okuduktan sonra da Osmanlı ordusunun çeşitli kademelerinde subay olarak görev yapar. Son olarak Erzurum Garnizon Komutanlığını da yapan Cibranlı Halit Bey, Şark vilayetlerinde kurulan Hamidiye Alaylarında da görev alır. Nuri Dersimî hatıratında Albay hakkında hiç de iyi şeyler yazmamaktadır: "Yıl 1908. Yer: Dersim. Cibranlı Halit Bey komutasındaki süvari alayı, Neşet Paşa hareketinde da yer almış, ilk defa Türk birliklerinin Dersim'in zirvelerinde bulunan Tuzık (Tujik) Baba dağı zirvelerine ulaşmasını, sağlamıştır, Savaş yıllarında bölge aşiretleri, Ovacık'taki hükümet binalarına el koyarak, Türk yönetimini lağv etmişti. Rus ordusunun geriye çekilmesinden sonra, Halit Bey Cibran kuvvetleri sayesinde, Türk yönetimi Ovacık'ta ikinci kez kurulmuştur."

Ekrem Cemil Paşa da kimi aydınların vurdumduymazlığını eleştirirken aralarına Halit Beyi de alır: "...M. Kemal Sultan Vahdetin'i kafese koymuş, askeri müfettişlik namıyla bir vazife koparmış, yetmişbin altın lira dercep etmiş ve gizlice Erzurum'a varmış, Erzurum Kürtleri ve şehit mağfur Cibran aşiret reisi Halit Bey de kolaycacık M. Kemal'in tatlı vaadlerine alandılar"

O dönemlerde herhangi bir dernek veya siyasi oluşum içerisinde yer aldığı kayıtlara geçmemişse de bile, yakın arkadaşları arasında bulunan birçok ismin çeşitli örgüt ve derneklere bizzat çalıştığını biliyoruz. Halit Bey'in hiçbir oluşumda yer almamasının esas sebebinin M. Kemal ve Kuvayı Milliye hareketine en azından bir dönem olsun inanmasıyla açıklıyor kimi yazarlar. Hatta Albay Halit Bey Kuvayı Milliye ile birlikte hareket ederek çatışmalara da katılmıştır. Kimi tarihçiler de Albay Halit Bey'in silahlı mücadeleden çok siyasi mücadele yanlısı bir eğilim

Cibranlı Albay Halit Bey

O, 1922'DE KURULAN AZADI'NİN ÖNDERİDİ VE ŞEYH SAİT İSYANI'NIN DA ASIL PLANLAYICISI VE LİDERİDİ. İSYANDAN ÖNCE TUTUKLANINCA LİDERLİĞE ŞEYH SAİT GETİRİLMİŞTİ

mehmetalizmir
mali@esmerdergisi.com

gösterdiğini iddia etmektedirler. Her ne sebeple olursa olsun Cibranlı Halit Bey'i uzun bir süre bu örgüt ve derneklere görevlendiriyoruz. Ta ki 1922 yılına kadar. Bu tarihte Kemalist harekette tepki olarak Kürt aydınları bir araya gelerek Cibran Aşiret Reisi Miralay Halit Bey'in etrafında toplanıp, 1922 yılında "Azadi Kürdistan" isimli bir örgüt kurar. Bitlisli İhsan Nuri, Süleymaniye İsmail mülazım Hakkı Şaveys, Hertulu Hurşit bu örgütün önde gelen isimlerinden bazılarıdır. Örgütün başkanlığına da Cibranlı Albay Halit bey getirilir. O dönemler bölgede yaşanan Nasturi ayaklanmasını bastırmakla görevli çok sayıda subay da bu örgüte katılır. Kısa zamanda Azadi yaygınlaşır ve önemli bir güç haline gelir. Halit Bey'in en yakınındaki isim de o dönemde TBMM milletvekilliği yapmakta olan Yusuf Ziya Bey'dir..

Özellikle o bölgelerde çok güçlü bir nüfuzu olan Nakşi Şeyhi Şeyh Sait Hazretleri de bu isimlerden biridir. Komite'nin etkin isimlerinden olan Yusuf Ziya 1924 yılında Erzurum'a giderek burada Cibranlı Halit Bey'in konduğu olur. Burada başlatılacak isyan ve Şeyh Sait hakkında görüşen Yusuf Ziya Albay Halit Bey'den kişisel bir mektup alarak Hınıs'a geçer. Şeyh Sait kendisine yapılan harekete katılma teklifine sıcak bakar ve kısa süre içinde de hazırlıklarına başlar. Yusuf Ziya Bey 1924 sonbaharında Ankara dönüşünde Azadi salarında bulu-

nan teğmen kardeşi Arif'e son durum hakkında telgraf çeker. Çekilen bu telgraf aslında tarihte önemli bir kırılmanın ve sonun da başlangıcı olur. İstihbarat tarafından ele geçirilen bu telgrafa dayanılarak Yusuf Ziya Bey ve Cibranlı Halit Bey tutuklanarak Bitlis askeri cezaevine konulur. Örgüt artık başsız kalmıştır. Bu tutuklamaların ardından Şeyh Sait, Azadi'nin yeni önderi olarak seçilir ve çalışmalarına hız verir. 13 Şubat 1925 İsyanına kadar da bu çalışmalar bütün hızıyla devam eder. İsyân sırasında Şeyh Sait'in önemli planlarının başında da Bitlis Cezaevine saldırıp Azadi'nin bu iki ideolojik önderini kurtarmak da vardır ancak bir türlü gerçekleştirilemez bu plan. Yapılan mahkemeler sonucu Yusuf Ziya Bey asılarak, Cibranlı Halit Bey de asker olmasından ötürü kurşuna dizilerek idam edilir.

Burada altı çizilmesi gereken önemli bir noktaya dikkat çekmek istiyorum. Başından beri son derece planlı ve programlı yürütülen isyan hazırlıkları Resmî tarih yazıcıları tarafından her fırsatta Şeyh Sait'in isyanın başında bulunmasından dolayı "Şeriatçı" bir ayaklanma olarak lanse edilir. Ancak Şeyh Sait İsyanı'nın aslında hiç de iddia edildiği gibi bir karakteri yoktur. Ermenistan Kürt Tarihi Araştırmaları Enstitüsü Müdürü de olan Erivan Üniversitesi tarih hocası Prof. Dr. Montill E. Hasretyan'bu konuda şöyle yazıyor bir çalışmasında; "İsyân şeyhler tarafından değil, esas olarak başında, Osmanlı ve sonrasında da Türk ordusunda görev yapmış Albay Cibranlı Halit Bey, Gazeteci Kemal-Fevzi, Doktor Fuat gibi tanınmış aydınların bulunduğu Azadi Kürdistan Komitesi tarafından hazırlandı"

¹ - (Nuri Dersimi, Kürdistan Tarihinde Dersim, sf. 84).

Dıngıla'da Peştemalli Çocuklar

“**DAĞINIK** Gazel” adlı şarkının bana ait sözlerinde: “Sonra askerler yeniden kuşatırlar aşınmış kaleleri/Bin havar parçalar gecenin döşegini/ Ocaklar iniler, yas büyür, orta yerde kan kalır/Dıngılava’da peştemalli çocuklar havuzlara işerler/ Gözlerinde bir mahmur özlem kalır,” dizeleri geçer.

Bu şiiri şarkı olarak dinleyenlerin, “Hocam, Dıngılava ne demek?”, “Nasıl yani peştemalli çocuklar?” gibi sorularıyla bir dönem hayli karşılaştım. Oysa Dıngılava’nın “Diyarbakır’da bir havuz adı” olduğunu şiire dipnot düşmüştüm; buna rağmen peştemalla havuzun, havuzla işemenin nasıl bir ilintisi olabileceği kimilerine dert olmuştu (!)

Şiir, dipnot gerektirmez ve okur, imgelerin kuşandığı somut ya da soyut iletileri kendi bilinç ve duyarlılığında dilin semantiğiyle, şairin ilettiği anlamlarla veya imgelerin kendi duyarlıklarında oluşturduğu çağrışımlarla algılar.

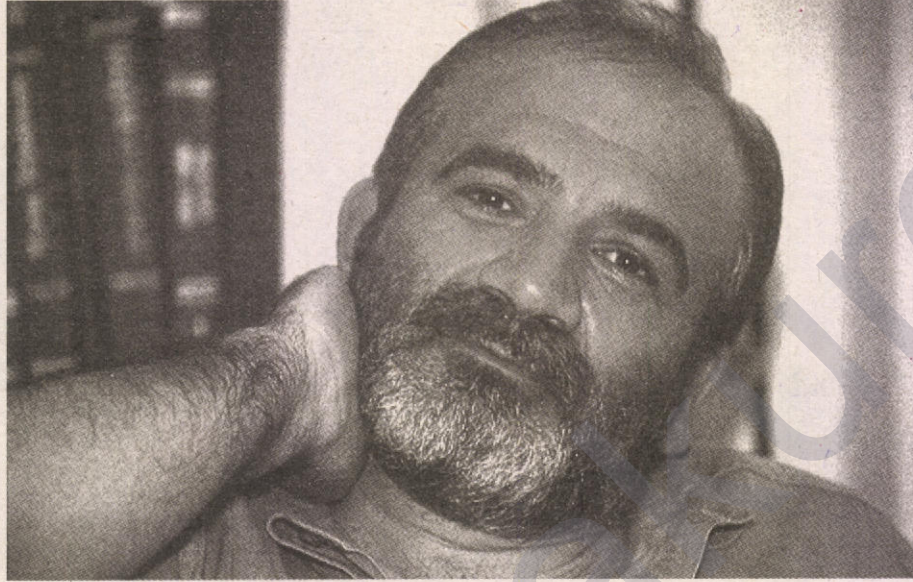
Dıngılava, bir özel adres, bu sözcüğün geçtiği dizinin bütünü ise bir anı kesiti içerdiği için, bestelenip yorumlanan otuz kadar şiirimde ilk kez bir dize, yazılıp üleşilmeye aday olmasına rağmen, hâlâ şairinde kalmayı sürdürüyordu. Aslında şiirin pek yapmaması gereken bir şeydir bu... “Dıngılava’da peştemalli çocuklar havuzlara işerler,” dizesi, şiirin bütünü içinde sorunlu bir dize olduğunu kamufle etmeyi başarmıştı yine de. Gelelim bu dizinin bendeki anısı ve anlamına: Çocukken Diyarbakır’da küçük mahalle havuzlarına giderdik. Henüz civarda barajlar da inşa edilmediğinden, yaz ayları o berbat cehennem sıcaklarında adeta erir, soluk alamaz, gölgelerden çıkamazdık. 70’li yıllarda klimadan caydık, vantilatörler de yok muydu, yoksa sadece bizim evlerimizde, mahallemizde, Bağlar’da mı yoktu pek hatırlamıyorum.

Diyarbakır’da Dıngılava, Küpeli, Yıldız havuzları vardı; ucuz, pis, ama bizi çok mutlu eden müthiş mekânlardı o havuzlar. Ucuz diyorsam, yine de giriş ücretini her zaman zor denkleştirdik. Hiç unutmuyorum, bir gün evde kendimi yerden yere atıp, havuz parası diye anamın başına bela kesildiğimde, anam, parasızlıktan, evde bir paket fazla küp şekeri mahalle bakkalına satarak beni başından savmış, o bir paket şekerin parasıyla bir değil, iki kez gitmişim havuza; giriş ücretinin ucuz olduğunu şimdi bir paket kesme şeker fiyatıyla kıyaslayarak öne sürebiliyorum.

Dıngılava, Küpeli havuzları burçların altındaydılar. Dıngılava’nın suyu hep bacak gibi soğuk olurdu. Mayo filan ne demektir bilmezdik. Analarımızın diktığı o acayip donlarımız ıslanmasın diye değil, sanırım pis olabileceğimizi düşünerek bize havuz girişinde peştemal verirdiler.

Bazen Dıngılava öyle kalabalık olurdu

BAZEN DINGILAVA ÖYLE KALABALIK OLURDU Kİ, PEŞTEMAL KALMAYINCA BİZE PEŞTEMAL BİÇİMİNDE KESİLMİŞ ŞEKER TORBALARI VERİRLERDİ. ZAYIF, ESMEYER KIÇLARIMIZIN ÜZERİNDE MAVİ HARFLERLE: “T.C.”, ÖN TAKIMLARIMIZIN ÜZERİNDE İSE “ŞEKER FABRİKALARI” YAZARDI (!)

ki, peştemal kalmayınca bize peştemal biçiminde kesilmiş şeker torbaları verirdiler. Zayıf, esmer kıçlarımızın üzerinde mavi harflerle: “T.C.”, ön takımlarımızın üzerinde ise “Şeker Fabrikaları” yazardı (!)

O peştemallarla, havuzun sıcaktan fırın gibi ısınmış beton zemininde tabanlarımızın yanmasına fırsat vermeden koşarak, sekerek atıldık suya. Tabii coşkuyla, delice atlayışlarımızla-ya da suya girdikten sonra peştemal filan da kalmazdı üstlerimizde; fakat orada kimse bir diğerine çüküyle görünmekten utanmaz, kimse bir diğerine bakmaz, umursamazdı...

Sekiz ila on altı yaş arası siska erkek çocukların esmer tenlerinden başka hiçbir şeyin görünmediği o kalabalık havuzlarda, serin suların çıkıp da, tabanlarını yaka yaka tek kirli tuvalette kim çiş sırası bekleyecekti ki... Tabii ki havuzlara işerlerdi; suyun neresindeyseler oraya işer, bir de sevinçle bağırırlardı:

“Ula Ahmo, Ahmo, bah işeği mi yapmışam, suyun ahan burası sapsarı oldu(!)”

Ben yüzmeyi bilmezdim önceleri; o sular da debelenip su yuttukça, aslında yuttuğumun bizim Ahmo’ların çişleri olduğunu unutmazdım. Sırf bu yüzden, onların çişlerini içmek zorunda kalmamak için çırpınırken öğrendim ben yüzmeyi.

Hem de ne öğrendim ve böyle öğrendiğimi Datça’da tanıştığım bir general kızına anlattığımda, yüzünün halini bir görmeliydiniz...

Yıllar sonra, bazı uzmanların, “Sıcaklarda..... dakikadan fazla kalmanın ölüme neden olabileceği ve güneş yağı kullanmadan denize girmenin

sakıncaları” konulu açıklamalarını okuyup işittikçe, hep o günlerimizi hatırlarım...Biz, öğle saatleri gittiğimiz o havuzların güç bela denkleştirdiğimiz ücretini ödemişken, güneş batıncaya ya da havuz sahipleri bizi oradan kovuncaya dek çıkmaz, o kızgın Diyarbakır güneşinin altında uzandığımız beton zemine peştemallara doldurduğumuz suları dökerek orada gün boyu kalırdık.

Giriş ücretini ödemişken, kırk küsur derecede sıcakta genellikle de ilk günde pancar gibi kızarır, tenlerimizin acısından uyku tutmadığı gecelerde analarımız sırtlarımızı yoğurt sürer, birkaç gün sonra da vücudumuzdan soğan zarı andıran ölü derileri bir ucundan tutup yavaş yavaş, keyifle kaldırırdık...

Değil güneş yağının, şampuanın bile ne demek olduğunu birçoğumuzun bilmediği o havuzlarda, arkadaşlarına boğulma numarası yapanları saymazsak, değil ölen, bayılan birini bile hatırlamıyorum o yıllar Dıngılava Havuzu’nda.

İşenen havuzların o bir deri bir kemik peştemalli çocukları, gecelerin döşegini havar seslerini nasıl parçaladığını hep ezbere bilenlerdi... O çocukların mahmur ve kara gözlerindeki özlemlerin başına zamanın aynasında neler gelmiştir bilmiyorum. Kimileri özlemlerinden, kimileri esmerliklerinden vurulmuş olmalılardır.

Şimdi beni bu kez de havuza işemekten, veya kanıtlanamazsa, bu tanıklığımı itiraf ettiğim için havuza işeyenlere yataklık yapmaktan yargırlar mı dersiniz?

Ben hep o kadar sudan sebeplerle yargılandım ki, bu da yeni bir mahkumiyetim gerekçe olsa, artık şaşırılmayacağım.

KENDİNDEN ÇIKMAYAN KENDİNE DÖNMELİDİR

Geçtiğimiz ay Diyarbakır, Mardin ve Kızıltepe’ye gittim. Uçak yolculuklarından yolculuk namına hiçbir şey anlamadığım için, her yeri görerek üç bin km. yol katettim. Festivaller için değil, oraları yeniden solumak için kendi koşullarımla gittim ve 1 Temmuz sabahı saat altıda Yeniköy’den Fiskaya’ya, Bağlar’dan Mardinkapı’ya iki üç saat kadar memleketimi buğulu gözlerle dolaştım durdum. Kuruçeşme’de, -bugün 11. basımına ulaşan “Feride” adlı şiir kitabımı 1989’da yazdığım gecekondu bombostu. Soruşturduğum, o evi dört milyara satıyorlarmış. Bir aksilik olmazsa, ben o evi alacağım. Belki gidip orada şiir yazacağım; ne de olsa en sıkı şiirlerimi en berbat evlerde yazmaya alışkınım (!)

Bağlar Kuruçeşme Semti’nden ayrılıp arabama bindiğimde, Metin-Kemal Kahraman’ın “Deniz Koydum Adını” adlı şarkısındaki sözler, neden bilmem Diyarbakır’da birden, hiç ummadığım kadar çok sarstı, çok karşıladı beni... Bir de Kuruçeşme’den Bağlar Mezarlığına gidip orada tüm aramalarıma rağmen yüzlerce yeni mezar arasında anamın mezarını da bulamayınca, mezarlığın çıkış kapısında sanki birden kilitlendi ayaklarım. Teybin sesini açıp orada bir süre öyle kaskatı kaldım: “Acının surlarında ateşler yaktık/Vuruldu şehirler soluksuz kaldık/Kendine çekildi bütün zamanlar/ /Gölgeler orda kaldı(...)”

Diyarbakır’dan ayrılıp Mardin’e geçerken, gözlerimin buğusuna aldırma-dan sidikli Ahmo’lara, anama, anılarımın ve acılarımın şehrine gülümsemeye çalışıyor ve orada bir şiir kitabımı yazdığım gecekondu evini ve anamın yattığı mezarlığı görmeye bile zor katlanırken, o kentte özgür olmak düşüyle yola çıkanların, egemen olmak çaba ve zaafalarına tanık olmaya hiç katlanamayacağımı çok iyi biliyordum...

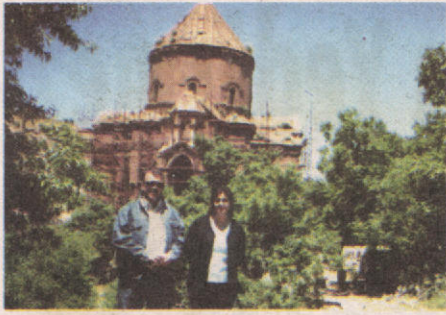
Son otuz yılın Diyarbakır’ında; gidenlerin de kalanlar kadar çok olduğu o büyük uğultuda, yine de en yalansız, en hesapsız, riyasız olanların sidikli Ahmo’lar ile evi başlarına yıkılan masum Kürt köylüleri olduğunu ve değişen onca şeye rağmen bir onların, yine mazlumların yazgılarının değişmediğini düşünüyordum...

Mardin-Mazıdağ yolunun sararmış otlarla kaplı ve bir tek ağacın görünmediği ıssız bozkırında, kutsal Metopotamya topraklarında köklerimin ve beni insanlaş-ıran kederlerimin izini sürerken, kendi kendime:”Kendinden çıkmıyorsan, kendi/ ne dönmelisin!” diyordum ve bunu derken, beni yalnız “acının surlarında” yaktığımız ateşlerin külleri duyuyordu ...

Derken, o gizemli ışıkları ve o soylu, muhteşem heybetiyle Mardin şehri, onu yıllar önce bıraktığım aynı tepede kollarını açmış, üç dil, üç din ve üç kültürle gülmüşüyordu...

Istanbul, Temmuz 2005

[yılmazodabaşı]

"İzi kalırdı sağrılarını ıslak tayların boynunda muhteşem kementlerin geceleri, gençlikleri, geçmişleri bilmezdim uzak eşkıya ateşleri ısıtırdı dağları ki allahların allahına bile isyandı duruşları..."
Yılmaz Odabaşı-Cehennem Bileti

DERLER ki, Van Kalesi'nin malzemesi mermer ve kireç tozu, toprakla saman, devekuşu yumurtası, horasan harcı, bir de bütün bu karışım birbirini iyice tutsun diye Van florasında çokça bulunan ardıç ağacından karılmış! Tıpkı Diyarbakır surlarının harcının yumurta akı, Harput'un kinin de sütle karıldığı gibi.

Bugünlerde bir teki bulunmayan devekuşunun belki de tonlarca yumurtası neredeyse 3000 yıl öncesinin Van'ında nasıl bulunmuş! O kadarını isterseniz sormayın. Bunlar yaşı bin yıllarla telaffuz edilen şehirlerin şimdi artık yaşayan / yaşatılan efsaneleri, söylenceleridir.

Çünkü mekânlar yaşayınca, mekânlar kendini sürdürürnce efsaneler de gerçeğe dönüşür. Gerçek olur artık.

Yüzümüzü Van Kalesi'nden batıya dönmüş ve akşam güneşinin göl üzerinde yarattığı ışık selinin olanca cümübüşüyle çocuk rehberimiz Rıdvan'a soruyorum. O da söze yol veriyor. Kürtçe ve Türkçe karışık anlatıyor. "Van'ın tarihi milattan önce 7000'lere kadar dayanır. Van'ın tarihteki adı Tuşba'dır. Güneş ülkesi anlamına gelir. Türkiye'de güneşi bu kadar güzel yaşayacağınız bir başka şehir yoktur! Şu an üzerinde gezdiğimiz Van Kalesini milattan önce 875'li yıllarda Urartu Kralı I. Sarduri yaptırmış. Kalede iç içe dört sur var. Kalenin uzunluğu 1800, genişliği de 120 metre."

Kulaklarımda Ercişli bir ailenin göçzede çocuğu, 10 kardeşin ortancası Rıdvan'ın sözleri. Gözüm gölde. Ve gölü yakarcasına batmaya çabalayan Van güneşinde. Ardımda Ereğ Dağı. Ayaklarımın altındaki düzlükte de eski Van şehri. Kaleden baktığımda eski Van adına el eden Ulu Camii, Hüseyin Paşa Camii, İkiz Kümbetler ve çoğu yıkık tahrip olmuş eski Van Evleri.

Dünyada Van, Ahrette İman!

TAMARA ADINDAKİ ERMENİ BİR KIZLA, ONA AŞIK GEVAŞLI MÜSLÜMAN GENCİN HİKAYESİDİR ASLINDA BU ADA HİKAYESİ. ADANIN ORTASINDA MİLATAN SONRA 915 YILINDA YAPILMIŞ AXTIRMAN KİLİSESİ

Bugüne kalan ise hemen Van Kalesinin eteğindeki eski Van Evi. Eski Van evi dedikse imitasyon gibi. Birebir tasarlanarak 1998'de yeniden yapılmış. Ve Van evinde bir sürpriz. Benim için sürpriz değil tabii. Öncesinden haberini almıştım da! İlk kez göreceklere ve tanıyanlara sürpriz. Eski Van Evi Diyarbakirli Cemilpaşaların torunu Reşit Cemiloğlu tarafından işletiliyor.

Kentin kültürel kimliğini ifade eden önemli bir araç olan ve Van Kalesinin eteğindeki vaha gibi Van Evi ve ön bahçesi, sadece Van Evini teşhir amaçlı değil, Van'a ait kültürel değerler, kilimi, gümüşü, savat'ı ve Van mutfağının örneklerini de dileyenlere sunuyor.

Soruyorum evin hizmetinden sorumlu Yahya'ya! Yahya dedikse öyle az buz bir genç beni adem değil... Basbaşağı şöhret Yahya. Bir GSM şirketinin reklamına televizyonlarda çıktığı günden bu yana Van'da herkes onu tanıyor. Zaten o günden sonra kalede rehberlik yapmaya niyetlenen Vanlı çocuklar da Yahya'yı kendilerine örnek almışlar. Soruyorum Yahya'ya: "Buralar senin için ne anlam ifade ediyor Yahya Kaptan?". Sektirmeden yanıtıyor. "Benim için ekmek parasıdır. Yalnız bir de gerçek var. Mesela bu kaleyi

yıkılmaya kalkın kimseler size karışmaz. Bir Allah'ın kulunun sesi sedası çıkmaz. Ama onarayım niyetiyle bir çivi çakmaya kalkarsanız 1000 kişi devreye girer. İşte bu gördüğünüz Kela Vanê (Van Kalesi) kendi kendine bugünler kadar geldi."

Ertesi gün güneş batandan sonra akşam karanlığı çökende tekrar gidiyorum kaleye, aydınlatma yok denecek kadar az. Büyük zenginlikler var. Ama zenginliklerin yeterince farkında olmayan yoksul insanlar korumaya çalışıyor. Benim şehrimin Diyarbakir'in surlarının da kaderi biraz böyle değil mi?

Bir sonraki gün ada yolundayım. Nerdeyse 15 yıl arayla ikinci kez yüzümü adaya dönmüş oluyorum. Düşünün bakalım. Bir adanın değişik dillerde değişik anlamlara gelecek bunca farklılığına ancak Van'da tanık olmak mümkün belki de. Türkçe'de Akdamar Adası, Kürtçe'de Deyrê Axtirman (Ahtirman Kilisesi) ve Ermenice'de Axtamara...

Ama kim ne derse desin, kim ne anlarsa anlansın. Orada gölün Gevaş'a 20 dakikalık yakınlığında bir ada var. Ada'nın ortasında milattan sonra 915 yılında yapılmış kilisesi. Vaspurakan Kralı I. Gagik, Keşiş Manuel'e mimari harikası bir kilise yaptırmış. Kilisenin yapımı tam altı yıl sürmüştü. Mimar Manuel haç planlı bir kilise yapmış adanın tam orta yerine. Kilisenin dış cephesini çepeçevre bitki ve hayvan motifli kabartmalarla süslemiş. Yetinmemiş. İncil ve Tevrat'tan sahnelerle, günlük olaylar adeta peygamberler ve dinler tarihi şeklinde kilisenin dış cidarlarına bir sanat harikası ustahğında işlenmiş.

Aslında daha teknedeyken adayı düşleyedurunuz. Karşınızda Ge-

[şeyh musdik]
seyh musdik@mynet.com

vaş'ı önüne katmış başı yaz-kış karlı heybetli Artos Dağı. Ve siz göldesiniz. Yani Van Gölünde. Hani gölün etrafındakilerin "Behra Vanê" dedikleri Van Denizinde. Tekne süzülürken ardında bıraktığı akköpükler sizi adanın eski sakinlerinin binlerce yıllık hikâyelerine taşımaya / paylaştırmaya aday. Rivayet olunur ki, adada yaşayan Tamara adındaki Ermeni bir kızla, ona aşık Gevaşlı Müslüman gencin hikayesidir aslında bu ada hikayesi. Aşık Gevaşlı her gün 4 kilometrelik yolu kulaçlayıp sevdiğine kavuşur. Ama fırtınalı ve göz gözü görmez bir gecede adadaki kilisenin başkeşişinin oyunu sonucunda gölde boğulan Müslüman gençle, ardından intihar eden Ermeni Tamara'nın ölümü üzerine kurulan Ah Tamara hikayesi...

Sonuç da Van renkli gözlü kedileleriyle, otlı peyniriyle, kahvaltılık mekânlarıyla, deniziyle (gölü), gemisiyle (tekne), güneşiyle, kalesiyle, dağıyla doğunun vahası. Kalesinin çok karışık yapıyla, kendisinin geçmişteki çok kültürlü, çok dinli yapısı bugünlerde tekleşme de Van yerinde duruyor. Ev sahipliğine olañca kibarlığıyla aday.

JAN AXIN'DEN EVİNİN ŞİKESTİ

Kürtçe, rock müzik tarzında çalışmalarını sürdüren Batmanlı sanatçı Jan Axin ikinci albümü olan Evinin Şikesti'yle dinleyicisiyle buluştu. Diyarbakır'daki yerel TV kanallarında klibi büyük ilgi gören sanatçının "Keçkê bimeş" adlı şarkısı, Hiner Saleem'in yönettiği "Sıfır Kilometre" adlı sinema filminde fon müziği olarak kullanılmış. Gençlerin sevgilisi Jan Axin, hayranlarıyla kendi işlettiği Portakal Cafe'de bir araya geliyor.

LAZ MÜZİĞİNE KAN VERİYOR

Karadeniz müziğinin duayenlerinden Birol Topaloğlu, Karadeniz, Laz ve Kafkas müziği üzerine araştırmalarını sürdürüyor. Sanatçı kişisel imkansızlıkları nedeniyle kimsenin ilgilenmediği, kıyıda köşede kalmış ancak kendi içinde ağırlığı olan sanatçılarla otantik kayıtlar yapıyor. Lazların antik ismi olan "Colchis" adlı müzik şirketi kuran Topaloğlu, şimdilerde Şükrü Parlak'ın tulum eşliğinde horon parçalarını albümleştiriyor. Sanatçı "Diyarbakır'da "Dido" parçasını Kürt sanatçılarla birlikte söylemek yüreğini sızlattı. Bu süreçte daha çok bir araya gelerek halkların kırgınlığını müzikle çözmeliyiz" diyor

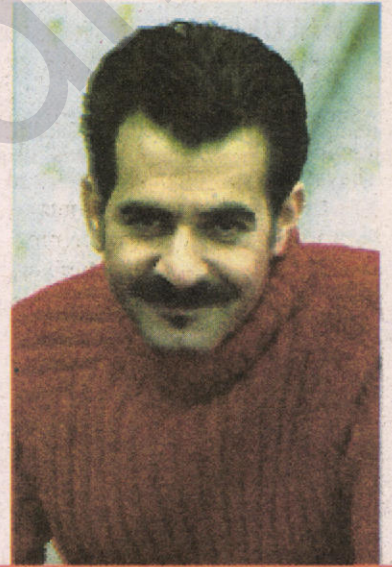

BEDRİ AYSELİ'DEN MARDİN TÜRKÜLERİ

Diyarbakırlı devlet sanatçısı Bedri Ayselî Mardin Türküleri adlı albümüyle yeniden hayranlarıyla birlikte. Daha önce Diyarbakır Türküleri'ni albümleştiren sanatçı 12 eserin yer aldığı albümde daha önce biraraya gelmemiş türküleri icra ediyor. Ana Müzik'ten piyasaya çıkan albümü için tebrik telefonları alan Ayselî, Kültür Bakanlığı'nın düzenlemiş olduğu halk konserlerini eylül ayına kadar sürdürecektir.

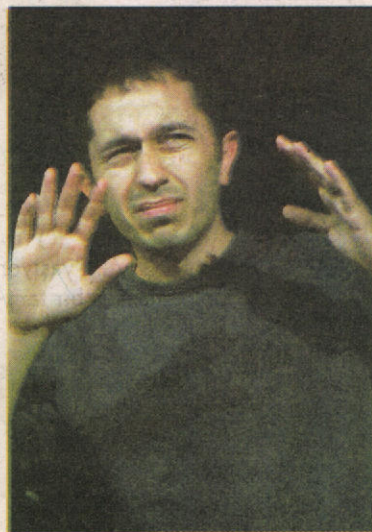
TURAN LİSTELERDE BİR NUMARA

Anonim türkülerden oluşan 5. albümü "Kilit" ile doludizgin ilerleyen Hüseyin Turan bu günlerde yoğun bir turne programındaymış. Sanatçının Denizli'de çekimini yaptıkları bir Urfa yöresine ait "Alaydım elini elime" adlı türküsünün klibi Kral TV listelerinde bir numaraymış. Turan turne dışında, perşembe günleri Beyoğlu'ndaki Mektup Bar'da, cuma günleri ise Bakırköy'deki Yağmur Türküevi'nde sahne alıyor, sevenlerine duyurulur.

ERKAN PETEKKAYA YENİ SEZON İÇİN TATİLDE

ATV'de yayınlanan "Köpek" adlı diziyi TV izleyicisiyle buluşan tiyatro oyuncusu Erkan Petekkaya, yeni bir diziyi geliyor. Sanatçı, Ağustos ayının ortalarında Adana'da çekimlerine başlanacak olan "Beyaz Gelinlik" adlı dizide Amerika'da eğitim almış toprak ağası rolüyle ekranlara gelecek. Altan Erkekli ve Mehmet Günsur'la birlikte oynayacağı diziyi hazırlanan sanatçı, iyi bir proje olursa sinema filmi de çekmeyi düşünüyor.

GOGOL KÜRTÇE'YE UYARLANIYOR

Özel çalışmalar için bir araya gelen Tiyatro Avesta adlı grup, Nikolay Gogol'un "Bir Delinin Hatıra Defteri" adlı oyununu Rojniviska Dînekî adıyla Kürtçe'ye uyarlıyor. Mezopotamya Kültür Merkezi'nde çalışmalarını sürdüren tiyatro oyuncusu Aydın Orak'ın oynayacağı bu tek kişilik oyunun prömiyeri Ankara Uluslararası Tiyatro Festivali'nde yapılacakmış. Oyunun yönetmeni Cihan Şan.

TOLGA VE PINAR SAĞ YARIŞMA TELAŞINDA

Tolga Sağ ve eşi Pinar Sağ geçtiğimiz sezon Arif Sağ'ın jüri üyeliği yaptığı Anadolu Ateşi adlı türkü yarışmasının devamı niteliğinde olacak bir çalışmanın içerisine girecek. Eylül ayında Kanal D'de yayınlanacak türkü yarışmasındaki yarışmacıları eğitip repertuarlarını hazırlayacak olan Sağ çifti, bir yandan da albüm çalışmalarına devam ediyor.

"SİMİCAKTI ELLERİ" NİN İKİNCİSİ HAZIRLANIYOR

Yakınlarını Kaybeden Aileler Derneği Başkanı Pervin Buldan kayıpların izini sürmeye devam ediyor. Buldan, demek tarafından çıkarılan kayıplar ve faili meçhul cinayetleri anlatan "Simsıcaktı Elleri" adlı kitabın ardından ikinci kitabı çıkartmaya hazırlanıyor. İtalya'daki sivil toplum örgütlerinin finansal destek sunacağı kitabın çalışmaları önümüzdeki aylarda tamamlanacakmış. Nobel Barış Ödülü'ne aday gösterilen Buldan, iki yıldır Diyarbakır'da.

HALUK LEVENT ÇIZGI ROMAN KAHRAMANI

Sanatçı Haluk Levent çizgi-roman kahramanı oluyor. Sanatçı, kendi hayat hikayesinden kesitleri Gırgır Dergisi'nden hatırladığımız karikatürist Nuri Kurtcebe'nin çizgileriyle kitaba dönüştürüyor. Sonbaharda yayınlanacak kitabın yanı sıra albüm çalışmalarına da devam eden sanatçı, zamanının büyük bölümünü beste çalışmalarıyla geçiriyormuş. Yeni çıkacak albümünün öncekilerden çok daha kimlik ve soundla yapılacağını söylüyor.

DODAN PROJECT'TEN "BÊ NAW"

ERKAN Özer ve Murat Öztürk'ün 1997 yılında kurduğu Dodan Project'in ilk albümü çıktı. Blues, jazz, rock, newage ve etnik müziği Kürtçe sözlerle buluşturarak müzikseverlere yeni bir müzikal perspektif sunan Dodan Project'in felsefesi ise projenin sanatsal, insani ve evrensel çizgisine sağlam bir duruş katıyor. Ticari kaygı taşımayan ama ticari başarı yakalaması kaçınılmaz olarak görülen Dodan Project'in "Bê naw"(isimsiz) adını taşıyan ilk albümünün yapımında gözetilen temel kriter, "herkesin bu albümü dinlemesi tercih sebebi ama bunu sağlamak için alışlagelmış şeylere imza atmamalı" düşüncesi.

ÖZER ve Öztürk yurtiçi ve yurt dışında yaptığı konserlerde kendi tarzını oldukça zor olan doğaçlama yeteneği ile güçlü bir performansa dönüştürerek geniş bir dinleyici kitlesine ulaşmış. Albümde yer alan eserlerin sözleri ise tamamen insani mesajlarla insanı kendini tanımaya ve yaşamın hassas ayrıntılarına dikkat çekerek duygusal gücün önemine vurgu yapıyor. İnsanın doğasını, doğallığını ve sevginin gücünün altını çiziyor. Dodan Project, yaşamdan aldığı soundunu; doğa-newage, savaş-jazz ve sevgi-klasik müzik üçlemesiyle özetliyor.

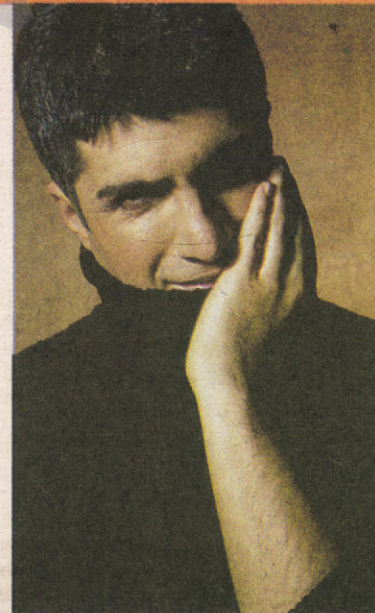

KOMA REWŞEN ÇÖŞTURACAK YİNE

Adana'da Mezopotamya Kültür Merkezi'nde 1994 tarihinde amatör olarak kurulan Koma Rewşen, Kürtçe Rock Müziği'nin hararetli savunuculuğunu devam ettiriyor. Müzik yolculuğunda emin adımlarla yürüyüp gençlerin gözdesi haline gelen Koma Rewşen, bugünlerde söz-müzik ve aranjenin kendilerine ait olduğu yeni albümlerini bitirme aşamasında. Grup elemanları, albümlerini yeni soundlar deneyerek hazırlıyorlarmış.

BARIŞ PİRHASAN SENARYO YAZIYOR

Cümüşlük'te tatil yaparak yazın keyfini çıkararak Yönetmen Barış Pirhasan senaryo çalışmalarına ağırlık vermiş. Pirhasan, iki yıldır İstanbul Gümüşsuyu'nda Gül Dirican ve Levent Kazak'la birlikte başlattıkları senaryo stüdyosunda atölye çalışmalarını sürdürüyor. Yönetmen Pirhasan; sinema ve televizyon dünyasına yeni ve donanımlı senaristler kazandırmak, yeni senaryo ekiplerinin kurulmasını istiyormuş.

ÖZCAN DENİZ'İN MESAİSİ BİTMİYOR

Sanatçı Özcan Deniz "Keloğlan Kara Prens'e Karşı" adlı eğlenceli bir sinema filminin heyecanını yaşıyor. Çocuklara yönelik masalsi bir tarzda çekilecek olan filmde Deniz, kötü bir prens karakterini canlandıracağı. Yönetmenliğini Tayfun Güneyer'in yaptığı Petek Dinçöz, Ahu Türkpençe, M.Ali Erbil ve Bülent Polat'ın oynayacağı sinema filmi ocak ayında gösterimde.

TUNCAY AKDOĞAN'DAN SELAM VAR!

Geçtiğimiz yıl evinde çıkan yangın sonucu hayatını kaybeden Kızılırmak'ın kurucularından Müzisyen Tuncay Akdoğan'ın yarım kalan albümü tamamlandı. Uzun bir süre kendi stüdyosunda çalıştığı solo albümü "Bir Nehir ki Ömrüm", ailesi ve yakın çalışma arkadaşları tarafından Tuncay Akdoğan'ın hedeflediği şekilde müzikal kurgusuna hiç dokunulmadan, onun çalışmak istediği stüdyoda canlı olarak kaydedildi. Albüm piyasada.

SİZİN SESİNİZ AMA BİZİM YERİMİZ!

SEVGİLİ okur, bayağı bir süredir mektup gönderiyorsun, e-mail atıyorsun, faks çekiyorsun, ille de bana da yer ayır diyorsun, her gün kafamızı şişiriyorsun... E hadi gözün aydın, en sonunda başardın, al işte, bu ülkenin en önemli, en güçlü, en güzel kalemlerinin arasında artık senin de bir sayfan var. Sesini özgürce duyurabileceksin, aşkına şiirler yazabileceksin, akrabana selam gönderebileceksin, dardını anlatıp derman bulabileceksin... Daha ne yapalım...
Buyrun, buyrun...

İmza: Hisli Editör

DEĞERLİ Esmerciler,
Bayi diyaloglarını niye yazmadınız? Alın bir tane de benden:
- Bir Esmer verir misin?
- İbonun dergisi mi?
- Yok Ahmet Kaya'nın, Ciwan'ın, Ahmed Arif'in ve Şivan'ın dergisi...
- Amma ortağı varmış bu derginin de hal!
Hasan Güner / Antalya

KUYUNUN dışında yön duygusu yoktu
Kuşlar yedi öyle ulu orta
Kalbindeki nişanı

Zor beğenen biri olarak, derginizi çok beğendim. Gerçekten çok hoş bir 'sada'... ve gayet sıcak...
Ramazan Akdağ
M Tipi Kapalı Cezaevi - İzmir

SEVGİLİ "Popüler Kültür Esmer" dergisinin emektar dostları.
Her türlü skandalın tv ekranlarında pirim yaptığı, yozlaşmanın tavana vurduğu, gençlerin apolitikleştiği ve bunca kirlenmeden hepimizin bir şekilde nasibini aldığı bir süreçte, Anadolunun asil güneşinin bronzlaştığı "Esmer Dergisi"ni edebiyat dünyasına dahil ettiğiniz için teşekkürler...
Hikmet Tunç / Ankara

YAYINLAMIS olduğunuz Esmer dergisi sayesinde, asker olduğum Kıbrıs'ta içeriği zengin derginizi okuyarak yalnızlığımı ve garipliğimi unuttum. İşlemiş olduğunuz konular, taniştığımız şahsiyetler gerçekten dergiyi okumaya değer kılmış.

Ezê bume kaleki hızızı
Porê mi sipi bu emrêmi rızı
Sibê evar tera dikin gazi
Were delâl were delal neke nazi

E. Kaya / Kıbrıs

UMUDUN OLTASI
Umutlarım oltanın ucunda
Savuruyorum göz yaşına
Sonra gözlerimi kapıyorum
Tam düşünme giriyorsun
Biri uyandırıyor
Metin / Bolu

BAZEN gök yağar yağmur olup

Bazen yürek atar ateş olup
Bazen beyaz kanatlı bir kuşun arkasından
bir ömür koşulur
Bazen susulur
Bazen sessiz öylece bir köşede
Bazen coşkun bir nehirde...
Ama hep şaşkın

Böyle güzel, dopdolu bir dergi çıkarttığınız için öncelikle sizi kutluyorum ve kendi adıma ne kadar mutlu olduğumu belirtmek istiyorum. Sanırım bu dergi halkımız için doldurulması gereken bir çok boşluktan birini doldurmaktadır. Edebiyatçılarımızı, sanatçılarımızı yakından tanıma fırsatını bulmak çok hoş.
Serhat Özcan / İstanbul

OZAN
Ahmet Kaya'ya

Ne kadar uzak olsan da bana
Ezgilerinin hüznünlü direnci beynimin bir köşesinde
Dokunduğum su damlası kadar yakındır bana...
Dokun sazına ozan dokun!
Hasan Koç /
2 No'lu F Tipi Cezaevi / Kocaeli

MUM
Kendini eritip tüketse de
Vurgundur ışığına
Çünkü gövdesini onunla aydınlatır
Sessizliğinin çığlığını onunla haykırır
Damladıkça tenine sevgiyi bir o damtır.

Yüreği yürek yapan o üstündeki kıvrımına
sizlerle doluşup, yüreğin her atışında barışa
kenetlenerek birbirimizi Kürtçe'de sevmek
sizin vesilenizle devam edecektir.
Diren Egemen Doğan / Kocaeli

TEK SEYİRLİK OYUN
Şehre
Ölüm rengi köktü
Tüm gidişler gibi
Van Gogh'un ruhu indi
Ergani'nin üstüne
Sesi yankılanır
Elinde fırça
Boyadı sarıya
Tüm ışıkları
Ölümü çağırarak...

Yaşama içten değinen, objektif yaklaşımlarla, yapmacıksız, geniş bir yelpazede seyreden Esmer'e, Diyarbakır'ın Ergani ilçesinden kapkara gözlerle ışıltilar yolluyoruz, hüzne takılı kalan dudaklarından hafiften gülümseyerek.
Fırat Kaplan / Ergani

SİZ hiç Van'ı gördünüz mü? Ben de görmedim. Orada yaşadığım söyleniyor. Varın kararı siz verin bu yaşamın... Babamıza diyoruz, böyle böyle adam diyor; sabret ölüm birkaç ay kaldı, seni okuldan alacağım, diyor. Geleceğin kapkaççıları geliyor. Biz bazen ho-

calara, bakanın telefonu var bizde lazımsa verelim diyoruz, gülüyorlar.
Burası bakanın memleketi, ama kimse bakmıyor size. Siz de bakmayın ama gülmeyin de. Sizi sırf esmer olduğunuz için seviyorum.

Yanımda olan ve Türkçe'leri benim gibi bozuk olan arkadaşlarımın da selamı var.
Mektubu yazar: M. Nur Çırak. Arkadaşları: Ali Türkeş, İsmail Kazak, Nevzat Kaya, Necmettin İpek, Bayram Zorkul, Abdurrahman Yetkin, Ebubekir Baycan.

DİKKAT ÇEKİCİ

Bir başka insan topluluğu
Başka bir ter akışıyla
Değişik bir küfür edasıyla
Kavgadan hiç çıkmayan
Yokluğunda srmaynın aslı
Hayvansı bir tepinme duygusuyla
Bir başka insan topluluğunda
Bir başka insan...
Oktay Albayram
Şahinbey - Gazi Antep

Güneydoğu Çeşitlemeleri

güneydoğuda çöplük
savrulur çocuklar
aç kuşlar gibi çöplüklere
ekmek ararlar
mermi bulurlar

güneydoğuda köylü
neyine gerek babam senin
bir çuval un
aramada - taramada
dökerler tabi yarisını
sen de dağlara bakar durursun

güneydoğuda öğretmen
otuz altı ay
otuz beş ay
otuz dört ay

tatil gelecek
-ha gayret-
evet efendim
sepet efendim
biraz izin
biraz rapor
işte bitti
gitti

Melih Yılmaz / Bafra - Samsun

HIRSIZ

Geçenlerde tatile çıkmıştım. Eve döndüğümde dergileri yerinde bulamadım. Tüm arkadaşlarıma sordum fakat sonuç alamadım. Dergiler ya sırlı bir şekilde kayboldu, ya da eve hırsız girdi ve sadece Esmer arşivimi çaldı.
Haydar Gülen / İstanbul

Aşağıda ismi yazılı dostlar, bize gönderdiğiniz mektup, e-mail, faks, yazı, şiir, desen, fotoğraf, selam, eleştiri, öneri ve karikatürlerinizi aldık. Hatta bazılarınız isot ve kaçak çay da göndermiş, onları da aldık. Hepinize saygı, sevgi ve selamlarımızı gönderiyoruz. **ESMER**

Ali Sapan - F Tipi Cezaevi, A / 10 - 30 Bolu, Ercan Doğan - F Tipi Cezaevi - Bolu, Onur Aslan, Hatay, Orhan Çaçan - 2 No'lu F Tipi Cezaevi / Tekirdağ, Emra Asyılı - 2 No'lu F Tipi Cezaevi - Tekirdağ / Caner Osmanoğlu / Trabzon, Zana Mazak - F Tipi Cezaevi / İzmir, Mehmet Boğatekin - Bolu F Tipi Cezaevi / Bolu, Mahmut Gürbüz / Mardin, Menduh Arslan / Van, Dündar Sansur / Şırnak, Metin Aydın / Diyarbakır, Bişenk Özding / İstanbul, Ercan Yılmaz / Hasankeyf, Barış Aydın / İstanbul, Sedat Oğuz / Erzurum, Muhittin Bozkurt / Diyarbakır.

ABONE FORMU

Yurtiçi: 1 yıllık 40 YTL
Avrupa: 1 yıllık 40 Euro
ABD ve Uzakdoğu: 1 yıllık 80 Dolar

ADI SOYADI

ADRES

E-MAIL

TEL İŞ

TEL EV

TEL CEP

ÖDEMENİZİ YAPABİLECEĞİNİZ HESAP NUMARALARI

BANKA HAVALE Sİ İLE

TL HESAP NO: Ronak Kültür A.Ş - Ziraat Bankası
Şirinevler Şub. 435 276 89 - 5001

DOLAR HESAP NO: Ronak Kültür A.Ş - Ziraat
Bankası Şirinevler Şub. 435 276 89 - 5002

EURO HESAP NO: Ronak Kültür A.Ş - Ziraat
Bankası Şirinevler Şub. 435 276 89 - 5003

Formu doldurduktan sonra 0 212 251 28 90 numara faks gönderebilirsiniz.

Mektup ile ulaşmak isteyenler için adresimiz:

ESMER DERGİSİ

Şehit Muhtar Mah. Süslü Saksı Sok. No: 19 Kat: 3
Beyoğlu - İSTANBUL
Tel: + 90 212 244 10 93
Faks: + 90 212 251 28 90
abone@esmerdergisi.com

ESMER'DE NELER OLUYOR?

- Esmer'de neler oluyor?
- Bir dünya kuruluyor!
Esmer'de neler oluyor?
- Bir zafer kutlanıyor!
Esmer'de neler oluyor?
- Bir sarhoş övülüyor!
Esmer'de neler oluyor?
- Bir kuş seviliyor!
Esmer'de neler oluyor?
- Bir dil yaratılıyor!
Esmer'de neler oluyor?
- Bir düğün yapılıyor!
Esmer'de neler oluyor?
- Herkes evleniyor!
Esmer'de neler oluyor?
- Evliler boşanıyor!
Esmer'de neler oluyor?
- Aşıklar cinayet işliyor!
Esmer'de neler oluyor?
- Yer gök iniyor, tiraj tavana vuruyor.
Esmer'de neler oluyor?
- Bir şiir yazılıyor!
Esmer'de neler oluyor?
- Bir şarkı besteleniyor!
Esmer'de neler oluyor?
- Bir uykuya yatılıyor!
Esmer'de neler oluyor?
- Bir rüya görülüyor!
Esmer'de neler oluyor?
- Bir efsane doğuyor!
Esmer'de neler oluyor?
- Bir tarih yazılıyor!
Esmer'de neler oluyor?
- Yayın politikası değişmiyor!
Esmer'de neler oluyor?
- Kimse Esmer'i kurmuyor!
Esmer'de neler oluyor?
- Giden gidiyor!
Esmer'de neler oluyor?
- Kalan sağlar bizimdir!
Esmer'de neler oluyor?
- Herkes eğleniyor!
Esmer'de neler oluyor?
- Kimse kasmıyor!
Esmer'de neler oluyor?
- Kimse germiyor, gerilmiyor!
Esmer'de neler oluyor?
- İçiliyor, sevişiliyor!
Esmer'de neler oluyor?
- Oyunlar oynanıyor!
Esmer'de neler oluyor?
Sana ne kardeşim, sana ne!!!
Esmer'de neler oluyor?
Güle güle sana, güle güle, güle güle,
ooovvvv oooooooooo...

GEÇEN AYDAN NOTLAR!

- Geçen ay aylık dergi olduğumuzu unuttuk. Ayın birinde çıkmamız gerekirken, beşinde çıktık.
- Geçen ay uyumayı unuttuk, bir ay gece gündüz pörtlek gözlerle çalıştık.
- Geçen ay Coşkun Aral'ın yazısının bir kısmını Selim Temo'nun yazısının başında unuttuk. Özür dileriz sevgili yazarlarımız... (Oraya nasıl geçmişse, yuh bize yani...)

- Geçen ay dinlenmeyi unuttuk, dergi bitince hemen tatile dedik, dergi bitti, yeni derginin vakti geldi, gidemedik, dinlenemedik. Offff, of.
- Geçen ay Silivri'de Ahmet Erhan'a, Ankara'da Selim Temo'ya, Yalova'da Yılmaz Odabaşı'na, Almanya'da Ahmet Kahraman'a, Diyarbakır'da Şeyhmus Diken'e, Kemal Varol'a, Batman'da Dicle

Anter'e ve Çengelköy'de Yaşar Kemal ustamıza uğramayı unuttuk! Affedin bizi, bir kamyon dolusu çiçekle en yakın zamanda kapınızdayız!
- Geçen ay, "Geçen Ay Unuttuklarımız!" adlı bir köşe açtığımızı unuttuk, o yüzden yeni bir köşe açtık!

YOKLAMA DEFTERİ

Ahmet Kahraman, - Burda; Ahmet Tulgar, - Burda; Ahmet Erhan, - Burda; Ahmet Güneştekin, - Emekli oldu; Ahmet Telli, - İzinli; Ata Aksoy, - İzinli; Arif Damar, - İzinli; Ali Nesin, - Burda; Altay Martı, - Burda; Azad Aktürk, Burda; Aslı Erdoğan, - Burda; Bircan Değirmenci, - Burda; Coşkun Aral, - Burda; Cüneyt Özdemir, - Tatilde; Cezmi Ersöz, - Burda; Dicle Anter, - Burda; Enver Sezgin, Tatilde; Evrim Alataş, - Burda; Eylül N. Geroğlu, Burda; Feyza Hepçilingirler, - Burda; Ferzende Kaya, - aaa benmişim bu; Hasip Kaplan, - Burda; Halil Ergün, - Burda; Hüseyin Alemdar, - Burda; İmam Cici, - Bu, buuu, burrrda; Kötü Şair, - Burda; Mehmed Uzun, - Tatilde; M. Ali İzmir, - Burda; Mehmet Esen, Burda; Muhsin Kızılkaya, - Burda; Müslüm Yücel, - Burda; Nihat Ziyalan, - Burda; Orhan Alkaya, - Burda; Pelin Batu, - Burda; Ragıp Duran, - Burda; Rewhat, - Dağa kaçtı; Reyhan Çiçek, - Burda; Reis Çelik, - Burda; Salih Bolat, Burda; Sükuti Memioğlu, Burda; Selim Temo, - Burda; Şeyhmus Diken, - Burda; Tim Davis, - Burda; Vecdi Sayar, - Burda; Yaşar Kemal ustamız, - Burda; Yılmaz Odabaşı, - Burda; Yılmaz Erdoğan, Burda; Yusuf Hayaloğlu, - Burda...

SINIFA YENİ GELENLER

Ahmet Altan, Can Dündar, Mehmet İşten, İsmail Beşikçi...

KAMERA ARKASI

Ayten Akgün, Tahsin Eriş, Hasan Sami Yalçın, Suzan Doğan, Recep Çiçek, Faruk Aktaş, İdris-Saruhan, Selim Toprak, İrfan Sarı, Özal Aktürk, Mehmet Can Toprak, Sabahattin Kibar, Ali Akel, Ali Dalkılıç, Fırat Başkale...

GÜLE GÜLE

Yayın danışmanımız ve Mezopotamya Öyküleri'nin yazarı ressam Ahmet Güneştekin, yakında bir televizyon programıyla karşınıza geliyor. İşte bu yüzden, Esmer'den ayrı kalacak olan Güneştekin'e yeni projesinde başarılar diliyoruz!

popüler kültür
Esmer

Sayı: 08/2005 - AĞUSTOS 2005 Yayıncı: RONAK KÜLTÜR A.Ş. İmtiyaz Sahibi ve Genel Yayın Yönetmeni: FERZENDE KAYA Yazı İşleri Müdürü: M. ALİ İZMİR
Yazı İşleri: ŞERAFETTİN KAYA, REWHAT, REYHAN ALAÇ ÇİÇEK, BİRCAN DEĞİRMENCI, EYLÜL N. GEROĞLU Görsel Yönetmen: AZAD AKTÜRK
Yayın Danışmanları: MUHSİN KIZILKAYA, AHMET TULGAR Müessesesi: HASAN SAMİ YALÇIN Stajyer: ÖZAL AKTÜRK
Adres: Şehit Muhtar Mahallesi, İstiklal Cad. Süslü Saksı Sokak No: 19/3 Beyoğlu - İSTANBUL Tel : 0 (212) 244 10 93 Faks: 0 (212) 251 28 90
Baskı: Uygun Basın: 0 212 550 28 32 Dağıtım: MDP ISSN 1305 340X Yayın Türü: Yerel, süreli, aylık. www.esmerdergisi.com / posta@esmerdergisi.com

BORAZBOZ

BİLİNEN EN ESKİ KÜRT ŞAIRİ M.Ö. 4.YÜZYIL

Bi Hevre

Xwazdî ez tu bi hevra bin
Bi hevra herin xorînê

Wer dê bihêrin kotra bin
Bang dîn bi hevra narînê

Dwînî kotra hêra bûm
Awaz ji cir dixwînê

Fîrabîl û beyaban
Hawar ji dest evînê

Ez tu watu yek dil wîn
Hêzan cwadî wînê

Vêkra pêkra hifne wîn
Bicrînê ya binvînê

Birlikte...

Birlikte geçen günleri özliyorum
Hele sabah çıkıp gidişimizi

Seninle dağlara çıkar, dolaşırdık
Birlikte söyledik türkülerimizi

Ben o dağların ruhundan öğrenmiştim
Ta yürekten, candan, içli söylemeyi

Hem dağlarda, hem kırlar, hem saharalarda
El aman, medet aşkın elinden yanı

İkimiz tam da tek bir gönül olmuşken
Sonbahar gelip böyle, ayırdı bizi

Ancak birlikte olunca küflenmez aşk
Ya bağır bir ses ver, ya da uyu hadi

BU şiirle ilk kez 90'lı yılların başında karşılaştım. Abdülmelik Fırat, kendisiyle yapılan bir söyleşide bu şiirden söz ediyor, ancak -sonradan öğrendiğime göre- yazılı tarihini yanlış veriyordu. Feqî Huseyn Sağniç ise, 2002'de yayımlanan Dîroka Wêjeya Kurdî adlı kitabında bu şiirden söz ediyor. Ancak Sağniç'in kitabındaki pek çok bölüm gibi bu bölüm de ("Dîroka Çand û Wêjeya Kurdî") Sidîq Seffîzade Borekeyî'nin Mêjûyî Wêjeyî Kurdî (2 cilt, Tebriz, 1951) adlı kitabından adapte edilmiştir. Ana metin gibi adaptasyonu da, söz konusu şiirden bahseden ilk kişinin ünlü şarkiyatçı Vladimir Velyaminov-Zernov olduğunu bildiriyordu. Bu ismi türlü zorluklardan sonra (iki metinde de "Fliyaminof" denmiştir) teyit ettim. Şiirin tamamı, M. Mayî'nin Nûdem dergisinde çıkan bir yazısında yer almaktadır. Ancak burada verilen şiirin dizilişi ile Borekeyî'deki farklıdır. Biz M. Mayî'ninkini tercih ettik; ancak Mayî de, iki dizeyi bir gösteriyor ki, bu noktada "düzeltme" yoluna gittik, zira kafiye düzeni böyle bir düzeltmeye izin vermektedir. 1950'li yıllarda Hewraman bölgesinde (İran Kürdistanı) İngiliz arkeologlar tarafından bulunan şiir, Dr. Bilec Şerko'nun (Mîr Celadet Alî Bedirxan) anılarında (Doza Kurdî'de olmalı) yazdığı gibi bir mezar taşı üzerine işlenmiştir. Şiirin Londra'da bir müzede korunduğu yolunda bir duyuma sahibim, ancak bunu teyit ettirebilmiş değilim.

Yaşayan pek az dilde bu kadar eski bir şiir vardır, zira şiir M.Ö. 330'a tarihlendirilmiştir. Bugünkü Kürtçeyle, özellikle de Kurmancî lehçesiyle rahatlıkla anlaşılabilir bu şiir üzerinde çok düşündüm. Boraboz'un erkek olduğunu ileri sürüyorum. Şiirin "hava"sına dayanıyorum bunu. Öte yandan "boz" sıfatı, Kürtçede kumral erkekler için kullanılır (kumral kadınlar için "kej" sıfatı söz konusudur). M. Mayî, şiirin bizzat Boraboz'un mezarına işlendiğini ileri sürüyor, ama Borekeyî'de böyle bir ifade yok. Bence bu şiir, Boraboz'un sevgilisi ya da karısına yazdığı bir şiirdir. İlginç olan başka bir şey de, şiirdeki hemen hemen bütün sözcüklerin hâlâ yaşıyor olmalarıdır. Şiire "Bi Hevre" adını ise, biz verdik. (M. Mayî, "Behdîna Hêlîna Helbesta Kurdî ye". Nûdem 17 (Bihar 1996): 11; Sağniç, Feqî Huseyn, "Dîroka Çand û Wêjeya Kurdî". Dîroka Wêjeya Kurdî. Stenbol: Weşanên Enstitûya Kurdî ya Stenbolê, 2002. 44; Sidîq Borekeyî, "Dî Dîrokê de Helbesta Kurdî". www.xoybun.com -Borekeyî'nin Soraniden çevirisini (kram Balekanî yapmıştır).

çev. haz.
SELİM TEMO

desen
EROL ESKİCİ

ISSN 1305-340X

9 771305 340009

popüler kürtür
Esmer